FOOD TRAILS

MILAN URBAN FOOD POLICY PACT

Innovaties voor stedelijke voedselsysteem-transities delen

Een praktisch handboek

Het Food Trails project heeft financiering ontvangen van het Horizon 2020-programma van de Europese Unie voor onderzoek- en innovatie-programma, onder subsidieovereenkomst nr. 101000812.

Colofon

Dit handboek is een synthese van inzichten en ervaringen gedeeld door leden van de Food Trails-gemeenschap in de afgelopen vier jaar. We willen iedereen bedanken die bijgedragen heeft aan de Food Trails activiteiten, waaronder sprekers, organisatoren en deelnemers.

Auteurs: Marijke Dijkshoorn-Dekker[1], Elisa Ciravegna[1], Siobhan Maderson[2], Nico Polman[1], Chiara Roticiani[3], en Emma Termeer[1]

[1] Wageningen Research; [2] Cardiff University; [3] Eurocities

Medewerkers: Andrea Patrucco[2], Emanuela Plebani[2], Elisa Porreca[2], Thomas Mattijssen[1], Haki Pamuk[1], Chloe de Vries[1], Lucie Jeandrain[3], en Madeleine Coste[3]

[1] Wageningen Research; [2] Municipality of Milan; [3] Eurocities

Dit handboek zou niet mogelijk zijn geweest zonder de onschatbare bijdragen van onze partnersteden - Gemeente Bergamo, Gemeente van Birmingham, Bordeaux Metropool, Gemeente Kopenhagen, Gemeente Funchal, Grenoble Alpes Metropool, Gemeente Groningen, Gemeente Milaan, Gemeente Thessaloniki, Gemeente Tirana en gemeente Tirana en Gemeente Warschau.

We willen de recensenten bedanken voor hun kritische opmerkingen en constructieve suggesties. Het document werd herzien door de stad Groningen en Bordeaux Metropool

Het handboek is ontworpen door Hearts and Minds, Brussel.

Foto's zijn afkomstig van de Food Trails-partners, iStock of AB Comunicazioni srl (Directeur Marcello Fauci/VisualCrew, filmmaker Giancarlo Migliore/ VisualCrew). Credits gaan naar Grenoble Alpes Metropool (foto pompoenmand voorpagina; pagina 69); Jean-Babtiste Menges (pagina 66); en de stad Warschau (pagina 52).

Datum: 28 juni 2024

Disclaimer
Dit document bevat vertrouwelijke informatie in de vorm van de bevindingen, het werk en de producten van het FOOD TRAILS-project en het gebruik ervan is strikt gereguleerd door de FOOD TRAILS Consortiumovereenkomst en door Contract nr. 101000812.

Noch het FOOD TRAILS Consortium, noch haar functionarissen, werknemers of agenten zijn verantwoordelijk, aansprakelijk in geval van nalatigheid of anderszins met betrekking tot eventuele onnauwkeurigheden of weglatingen.

De inhoud van dit document valt onder de exclusieve verantwoordelijkheid van het FOOD TRAILS consortium en kan op geen enkele wijze worden beschouwd als een weergave van de standpunten van de Europese Commissie en de REA.

1.
INLEIDING
2.
HET VOEDSELSYSTEEM
VAN UW STAD BEOORDELEN
3.
INSPIRERENDE
VOORBEELDEN
4.
TOOLS
5.
AANBEVELINGEN
6.
MIDDELEN

1. INLEIDING

1.1 HOE HET FOOD TRAILS HANDBOOK GEBRUIKEN

Het *Food Trails Handbook voor Steden* is bedoeld als een nuttige, ondersteunende bron van informatie en inspiratie voor iedereen die werkt aan voedselsystemen in zijn of haar stad en die van Food Trails wil leren en een vergelijkbare aanpak in zijn of haar werk wil toepassen. Het biedt de cruciale elementen voor steden die op zoek zijn naar voorbeelden van best practices als inspiratie en informatie over innovaties in het voedselsysteem van hun stad - het netwerk van alle individuen en organisaties die betrokken zijn bij het produceren, verwerken, distribueren en consumeren van voedsel. Deze elementen zijn beschreven in de tool *QuickScan Lens voor Replicatie (QSLR)* van het Handboek. De bouwstenen van QSLR kunnen gebruikt worden om succesvolle initiatieven te repliceren - om de schaal en impact van interventies te vergroten, of om soortgelijke interventies op andere plaatsen te ontwikkelen. Het handboek biedt informatie over methodologieën voor replicatie en toegankelijke hulpmiddelen, zoals het in kaart brengen van stakeholders, verzameling van gegevens, verandertheorieën en peer learning. Deze kunnen systemische veranderingen ondersteunen - veranderingen die invloed hebben op meerdere punten binnen het voedselsysteem en leiden tot een significante transformatie ervan.

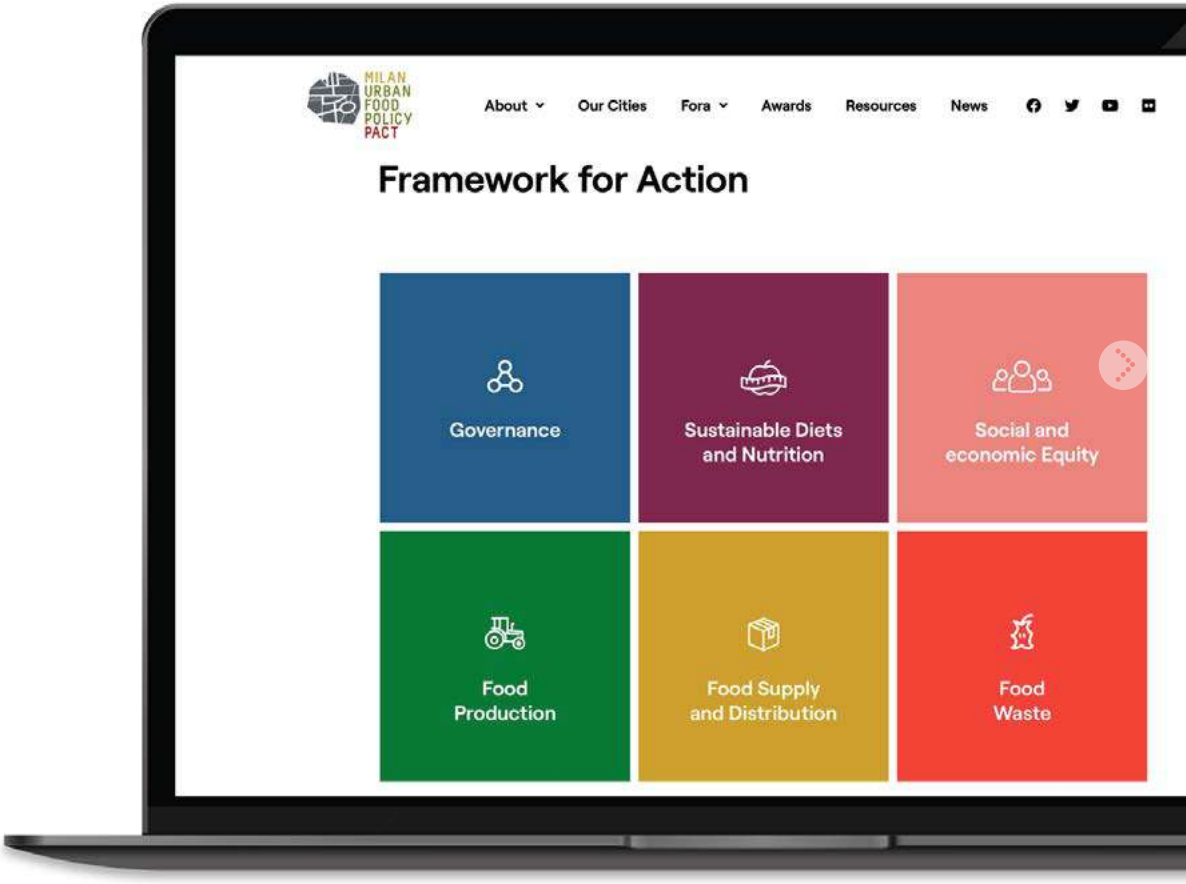
Het is belangrijk op te merken dat we met het woord “steden” elke vorm van lokaal bestuur in een stedelijk gebied bedoelen, zoals districten, gemeenten en grootstedelijke gebieden. De tools in dit handboek kunnen in elke lokale overheidsstructuur gebruikt worden.

Centraal in het handboek staan de praktische en inspirerende voorbeelden van hoe de Food Trails-steden de uitdagingen rond de categorieën van het *Verdrag Stedelijk Voedselbeleid Milaan (MUFPP)* aangepakt hebben: Bestuur, Duurzame Voeding en Eetpatronen, Sociale en Economische rechtvaardigheid, Voedselproductie, Voedselvoorziening en -verdeling, Voedselverspilling. Het is belangrijk om te onthouden dat veel interventies in het voedselsysteem betrekking hebben op meerdere categorieën tegelijk. Het kan nuttig zijn voor steden om na te denken over hoe ze tal van uitdagingen voor de stad kunnen aanpakken via hun interventies in het voedselsysteem. Tot slot worden de geleerde lessen en aanbevelingen van de deelnemende steden en onderzoekers samengevat.

De MUFPP-categorieën vormen de basis voor het werk dat steden in alle stadia verrichten, inclusief de QSLR, en voor de keuze en toepassing van tools om interventies te plannen, te beoordelen en uit te voeren. In dit handboek zal men zien hoe steden elke fase van hun werk in deze zes gebieden van aanbevolen acties ingebouwd hebben.

1.2 HET VERDRAG STEDELIJK VOEDSELBELEIDS MILAAN

Het Verdrag Stedelijk Voedselbeleid Milaan (MUFPP) is de eerste en belangrijkste internationale overeenkomst tussen steden uit de hele wereld die zich inzet voor de ontwikkeling van duurzame, inclusieve en veerkrachtige stedelijke voedselsystemen. Sinds de lancering in 2015 tijdens EXPO Milaan "Voedsel voor de planeet, energie voor het leven", ondersteunt het steden door de uitwisseling van praktijken en het leren tussen steden te stimuleren en door activiteiten voor opbouw van de capaciteit te organiseren. Om een holistische en systemische aanpak van de transformatie van het voedselsysteem in steden te verzekeren, bevordert het verdrag van Milaan een "actiekader" met 6 categorieën (Bestuur, Duurzame Eetpatronen en Voeding, Sociale en Economische Rechtvaardigheid, Voedselproductie, Voedselvoorziening en -verdeling, Voedselafval) en een monitoringkader, dat samen met de centra voor stedelijke landbouw en voedselzekerheid (RUAF) en de Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties (UN FAO) ontwikkeld is om steden te ondersteunen bij het beter structureren en beoordelen van de impact van hun voedselbeleid.

1. Inleiding > **1.2 Het Verdrag Stedelijk Voedselbeleid Milaan**

Alle Food Trails-steden maken deel uit van het MUFPP en maken gebruik van de tools van het MUFPP om toekomstbestendige overgangen te realiseren. In 2024 omvatten de ondertekenaars van het Pact van Milaan meer dan 280 steden, die in totaal 490 miljoen inwoners vertegenwoordigen in de 6 MUFPP-regio's: Afrika, Europa, Eurazië & Zuidwest-Azië, Noord- & Centraal-Amerika, Zuid-Amerika en Azië-Pacific. De deelname van steden is bijzonder belangrijk in Europa, waar het Verdrag van Milaan door 106 steden ondertekend werd. Van de verschillende activiteiten die de MUFPP promoot, is de belangrijkste de Milan Pact Awards, gelanceerd in 2016 samen met de Cariplo Foundation. Jaar na jaar verzamelde het Pact 621 praktijken, waardoor een unieke bibliotheek ontstond van officieel door burgemeesters goedgekeurde voedselbeleiden.

1.3 VOEDSEL 2030-STRATEGIE

Food Trails maakt deel uit van de door de EU Horizon gefinancierde Food 2030 Project Family: een reeks projecten aangestuurd door het onderzoeks- en innovatiekader Food 2030, dat ontworpen werd om steden te ondersteunen bij de ontwikkeling van veerkrachtige en duurzame voedselsystemen (FoodSHIFT 2030, FoodE, Food Trails, Cities 2030 en FUSILLI). Het is afgestemd op de Food 2030- en Farm to Fork-strategie van de Europese Commissie en op de Europese Green Deal. Food 2030 richt zich op vier thematische prioriteiten: (1) voeding, (2) klimaat en milieu, (3) circulariteit en efficiënt gebruik van middelen, en (4) innovatie en empowerment van gemeenschappen. Alle steden die deelnemen aan Food Trails hebben een prioritair thema voor hun context geïdentificeerd, maar worden ook aangemoedigd om na te denken over hoe ze meerdere thema's in hun interventies kunnen aanpakken.

In veel pilotacties van Food Trails-steden worden thematische prioriteiten gecombineerd. Een gemeenschappelijk composteringsschema voor voedselafval koppelt bijvoorbeeld circulariteit aan empowerment van de gemeenschap, terwijl inkoopprogramma's tegelijkertijd aandacht kunnen besteden aan voeding, klimaat en circulariteit.

1.4 HET FOOD TRAILS PROJECT

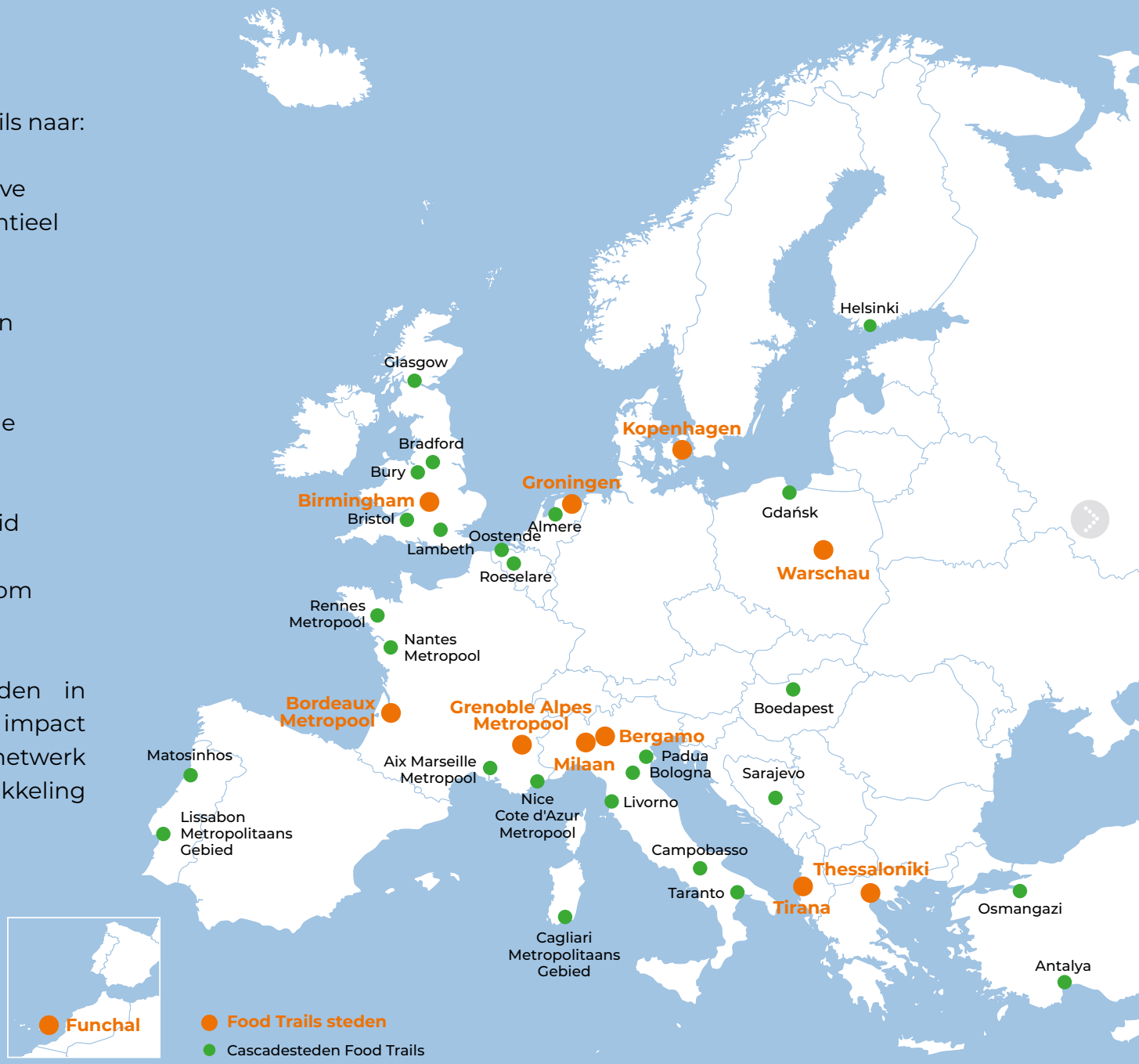
De manier waarop we voedsel produceren, verdelen en consumeren – onze voedselsystemen – heeft invloed op het milieu, onze gezondheid en nog veel meer. Stedelijke voedselsystemen kennen unieke uitdagingen en sterke punten, omdat ze interventies vereisen die verband houden met de volksgezondheid, armoede, sociale inclusie en het milieu. Een van de belangrijkste uitdagingen van de 21e eeuw is hoe we stedelijke voedselsystemen kunnen ontwerpen en creëren die de toegankelijkheid, beschikbaarheid en betaalbaarheid van duurzame eetpatronen bevorderen. Steden spelen een cruciale rol bij de transformatie van voedselsystemen. Met deze uitdaging in gedachten vertaalt het Food Trails-project de gedeelde visie en het collectieve engagement van het Verdrag Stedelijk Voedselbeleid Milaan naar meetbare en langetermijnvoortgang op weg naar duurzame voedselsystemen. Het doel van het project is om best practices te ontwikkelen die als leidraad kunnen dienen voor andere steden die hun voedselsystemen willen transformeren.

Food Trails is een vierjarig Horizon 2020-project, gefinancierd door de EU, dat een consortium van 19 Europese partners samenbrengt. Dit omvat 11 Food Trails-steden - Europese stedelijke regio's met een gezamenlijke bevolking van bijna acht miljoen: Bergamo (IT), Birmingham (UK), Bordeaux Metropool (FR), Kopenhagen (DK), Funchal (PT), Grenoble Alpes Metropool (FR), Groningen (NL), Milaan (IT), Thessaloniki (GR), Tirana (AL) en Warschau (PL). Deze 11 Europese steden hebben samen met partners van het project pilotacties ontworpen in participatieve Living Labs, waarin de samenwerking tussen burgers en hun stad/metropool bevorderd werd als hefboom voor duurzaam stedelijk voedselbeleid en acties met betrekking tot de 4 prioriteiten die geïdentificeerd zijn in de Food 2030-strategie: voeding, klimaat, circulariteit en gemeenschappen. De unieke samenwerking tussen gemeenten, burgers en onderzoekers is een belangrijk kenmerk van het Food Trails-project. Onderzoekers speelden een centrale rol in de Living Labs door steden te helpen bij het verzamelen, analyseren en opslaan van gegevens, het meten van de impact en het verstrekken van informatie over specifieke kwesties.

Samen streeft het consortium van Food Trails naar:

- **VERBETERING** van het inzicht in innovatieve stedelijke voedselstrategieën en hun potentieel om het voedselsysteem te transformeren
- **BETROKKENHEID** en **EMPOWERMENT** van gemeenschappen
- **VERZEKERING** van duurzaamheid op lange termijn door financieringsmogelijkheden
- **REPLICATIE** van best practice voedselbeleid
- **SAMENWERKING** met lokale autoriteiten om politiek engagement op te bouwen

Het Food Trails-project omvat 26 steden in verschillende cascades en vergroot de impact ervan aanzienlijk door versterking van het netwerk van steden die zich inzetten voor de ontwikkeling van duurzame stedelijke voedselsystemen.

2. HET VOEDSELSYSTEEM VAN UW STAD BEOORDELEN

QuickScan Lens voor Replicatie (QSLR)

De QuickScan Lens voor Replicatie (QSLR)-tool biedt richtlijnen voor stadsbestuurders die aan de transformatie van het voedselsysteem van hun stad werken. De volgende elementen zijn cruciaal:

- beleidsorganisatie
- een gedeelde visie en agenda
- betrokkenheid van belanghebbenden
- efficiënt gebruik van middelen
- transformatieve activiteiten
- continu leren

Elke stad is anders. Actoren in een bepaalde stad kunnen besluiten dat hun eerste taak is om een gedeelde visie en agenda te ontwikkelen. In een andere stad kunnen ze zich meteen storten op het verkennen en uitvoeren van verschillende activiteiten.

Hoe gebruik ik de QSLR om het voedselsysteem van mijn stad te beoordelen?

Hoewel wij u aanraden om te beginnen met uw beleidsorganisatie, kunt u de QSLR van begin tot eind of van eind tot begin doorlopen om inzicht te krijgen in het transformatieproces van uw voedselsysteem. De QSLR kan ook dienen als leidraad bij het ontwerpen van interventies of wanneer u tijdens uw activiteiten problemen ondervindt bij het begrijpen van het voedselsysteem van uw stad. Voor meer informatie over de QSLR, zie deliverable 6.2 in Middelen.

BOUWSTENEN

BELEID ORGANISATIE

Om een duurzamer stedelijk voedselsysteem te creëren, is de actieve deelname van verschillende beleidsmakers nodig. Dit betekent dat u het politieke kader van uw stad beter moet begrijpen: welke departementen, welke actoren en welke initiatieven hebben betrekking op voedselgerelateerde kwesties en hoe kunnen zij samenwerken om het systeem als geheel te verbeteren.

VISIE & AGENDA

Een heldere en gedeelde visie die het toekomstige voedselscenario van uw stad schetst, vormt de basis voor het creëren van effectieve strategieën en het sturen van acties die innovatie in het voedselsysteem bevorderen.

STAKEHOLDERS

Bij het stedelijke voedselsysteem zijn veel belanghebbenden met verschillende belangen en behoeften betrokken. De uitdaging is om alle standpunten te integreren, zodat iedereen actief kan deelnemen en uiteindelijk het systeem kan innoveren.

MIDDELEN

Financiële steun op korte en lange termijn, gekwalificeerde en enthousiaste mensen en tijd om aan het project te besteden, en het land en water dat de stad ter beschikking heeft voor voedselproductie zijn essentiële elementen die overwogen moeten worden. Sommige middelen zijn al beschikbaar, terwijl andere wellicht ergens anders vandaan moeten worden gehaald.

ACTIVITEITEN

Activiteiten vereisen zorgvuldige planning, visievorming, implementatie en monitoring. Hiermee wordt gewaarborgd dat initiatieven aansluiten bij de doelen die de stad heeft gesteld en bijdragen aan een duurzamer voedselsysteem.

LEREN

Steden kunnen veel leren van andere steden, contexten en organisatiestructuren om hun eigen systeem te verbeteren. Kennis en voorbeelden van buitenaf kunnen fundamentele drijfveren en middelen voor hun context zijn.

2.1 BELEIDSORGANISATIE

Het opzetten van een duurzaam voedselsysteem vereist een robuust beleidskader en de actieve betrokkenheid van verschillende beleidsmakers. Omdat voedsel een fundamenteel dwarsdoorsnijdend probleem is, kunnen beleidsmaatregelen die betrekking hebben op voedselsystemen door verschillende departementen behandeld worden, bijvoorbeeld volksgezondheid, onderwijs, milieu en afvalbeheer.

Het is nuttig om te zien welke afdelingen zich bezighouden met onderwerpen die verband houden met voeding, en hoe ze zouden kunnen samenwerken.

Een alomvattende en multidisciplinaire aanpak is essentieel voor beleidsvorming die gezondheid, inclusiviteit en duurzaamheid integreert.

De volgende vier sleutelelementen worden geïdentificeerd om door het politieke en organisatorische kader van uw stad of regio te navigeren:

1. **Regelgevend kader:** Inzicht in het multi-level regelgevingskader in uw beleidslandschap
2. **Beheer van voedselsystemen:** Inzicht in de verantwoordelijkheden, competenties en spelers die betrokken zijn bij het voedselsysteem van uw stad
3. **Voedselraad:** Een voedselraad oprichten om uw stedelijke voedselsysteem te transformeren
4. **Voedselbeleid:** Een effectief en alomvattend stedelijk voedselbeleid opzetten

1 Inzicht in het multi-level regelgevings-kader in uw voedselbeleidslandschap

Door de regelgeving in kaart te brengen en inzicht te krijgen in het huidige wetgevingskader, kunt u de juiste wetgeving vinden die uw werk aan de transformatie van het voedselsysteem ondersteunt. Regelgeving bepaalt het beleidsklimaat waarin de stad zicht beweegt. Nationale en internationale regels over voedsel kunnen een aanknopingspunt bieden voor interventies in de stedelijke voedselsector. Wetten kunnen soms lastig zijn om na te leven en uit te voeren, vooral als het gaat om complexe organisatiestructuren, zoals het beheer van voedselafval.

De jurisdictie over levensmiddelen is niet altijd goed gedefinieerd, omdat levensmiddelen onder meerdere wetgevingsgebieden vallen. Dit kan verwarring en problemen veroorzaken bij het plannen van acties om het voedselsysteem van uw stad te verbeteren. Als er op nationaal niveau geen robuust wettelijk kader beschikbaar is, kan het nuttig zijn om zich aan te sluiten bij een internationale overeenkomst, zoals het Verdrag Stedelijk Voedselbeleid Milaan (MUFPP), om richtlijnen te krijgen om de bedrijfsvoering te verbeteren.

Bovendien kan een juridische barrière of een leemte in de wetgeving leiden tot culturele weerstand: zelfs als de wet verandert, moet er rekening worden gehouden met een buffertijd voor aanpassing. Mensen kunnen namelijk bang zijn de oude wet te overtreden en het kan een tijdje duren voordat ze op de hoogte zijn en vertrouwen hebben in de nieuwe wetten.

De Food Trails-steden kampten met een aantal wettelijke belemmeringen: het verkrijgen van vergunningen voor land voor stedelijke voedselproductie; inkoopvoorschriften die gericht waren op lage prijzen in plaats van op biologisch en lokaal voedsel; voorschriften over voedseldonaties die in sommige gevallen donaties om veiligheidsredenen belemmerden; en strenge hygiënevoorschriften die de voedseldistributie bemoeilijkten. Er kunnen ook regelingen zijn die interventies ondersteunen. De door de regelgeving voorgeschreven voedingsbehoeften kunnen dienen als leidraad voor interventies op scholen. Soms worden deze door de overheid aangeboden, maar ze kunnen ook met de hulp van een deskundige of voedingsdeskundige worden opgesteld om ervoor te zorgen dat de studenten gezond en lekker eten.

Breng het regelgevingskader in kaart om te begrijpen welke nationale of regionale beleidsmaatregelen innovatie in het voedselsysteem kunnen belemmeren of ondersteunen.

2 Inzicht in de verantwoordelijkheden, competenties en spelers die betrokken zijn bij het voedselsysteem van uw stad

Iedereen kan een belangrijke rol spelen in een voedselsysteem, maar het kan lastig zijn om te begrijpen waar de verantwoordelijkheden en bevoegdheden liggen, omdat het voedselsysteem complex is. Gemeenten hebben zelden zeggenschap over alle onderwerpen die relevant zijn voor voedsel. Daarom is het noodzakelijk om het machtsnetwerk uit te breiden en input te ontvangen van andere bestuursniveaus. Een gefragmenteerde bestuursstructuur kan leiden tot problemen bij de coördinatie en kan verwarring en extra inspanning opleveren bij het organiseren en uitvoeren van activiteiten. Verschillende structuren en verantwoordelijkheden op verschillende schaalniveaus (zoals nationaal, regionaal of lokaal) kunnen de zaken nog ingewikkelder maken.

Veel overheidsinstanties werken geïsoleerd, wat samenwerking tussen departementen verhindert. De uitdaging is om verschillende departementen hun voedselgerelateerde werkzaamheden op elkaar te laten afstemmen en te herkennen hoe hun departement kan bijdragen aan gemeenschappelijke algemene doelstellingen. Het is een goed idee om de rollen en verantwoordelijkheden van de verschillende actoren duidelijk te maken. Consultants en onderzoekers kunnen helpen bij de initiële opzet van het interne bestuur van het voedselsysteem. Het ontbreken van een duidelijke definitie van rollen en grenzen op senior beleidsniveau kan leiden tot politieke druk op het operationele team en vertragingen in de uitvoering van activiteiten. Het is raadzaam om initiatieven en actoren in kaart te brengen voordat er interventies worden gepland. Zo wordt voorkomen dat vertegenwoordigers hun activiteiten in conflict met anderen organiseren.

Gekozen volksvertegenwoordigers spelen een belangrijke rol bij het mogelijk maken van initiatieven op gebied van het voedselsysteem. Geallieerde politieke vertegenwoordigers helpen de implementatie van activiteiten soepel te laten verlopen en kunnen de rol op zich nemen om de behoeften van belanghebbenden (bijv. burgers of boeren) en het wetgevingskader te vertolken. U moet er wel rekening mee houden dat verkiezingen de reeds bestaande bestuursverhoudingen kunnen wijzigen. Door steun te verwerven voor geplande interventies bij leden van alle politieke partijen, kan worden voorkomen dat plannen in de war geschopt worden als nieuwe verkiezingen tot machtswisselingen leiden. Het is van cruciaal belang om de afstemming met hogere bestuursniveaus, zoals het Europese niveau, te behouden, maar dit vergt een extra inspanning waarmee rekening moet worden gehouden.

Organiseer regelmatig vergaderingen om de communicatie tussen verschillende departementen en bestuursorganen te verbeteren en zo de implementatie van nieuwe activiteiten te vergemakkelijken.

3 Een voedselraad oprichten om uw stedelijke voedselsysteem te transformeren

Wanneer een stad aan de transitie naar een duurzaam voedselsysteem begint, kan de oprichting van een voedselraad een cruciale stap zijn in het bevorderen van consensus en effectieve besluitvorming. Een voedselraad (of 'voedselbeleidsraad' of 'voedselpartnerschap') kan de manier veranderen waarop het voedselsysteem van een stad functioneert. Omdat voedselproblemen verschillende domeinen raken, is er voor de aanpak ervan een inspanning van meerdere departementen en belanghebbenden vereist. De voedselraad biedt een platform om de grenzen tussen onderwerpen en mensen te doorbreken en draagt bij aan effectieve coördinatie en samenwerking. De structuur van de raad kan verschillen: van eerder flexibel en informeel tot eerder rigide en formeel. Elke stad kan de vorm kiezen die het beste bij haar behoeften past, maar het belangrijkste is een netwerk op te zetten van belanghebbenden die zich inzetten om samen te werken aan gezamenlijke doelen voor het voedselsysteem van hun stad.

De voedselraad organiseert bijeenkomsten, rondetafelgesprekken, presentaties, workshops en focusgroepen over specifieke thema's. Deze evenementen bieden een platform om kwesties vanuit verschillende perspectieven te bespreken, behoeften te uiten en suggesties te doen om samen naar oplossingen te zoeken. De raad moet ernaar streven om een breed scala aan belanghebbenden te betrekken, waaronder bedrijven, boeren, politici, vertegenwoordigers van burgers en NGO's.

De deelname van belangrijke politici aan de voedselraad kan de effectiviteit ervan vergroten. Beleidsbetrokkenheid vergemakkelijkt de soepele oprichting van de voedselraad, terwijl een duidelijk gedefinieerde bestuursstructuur zorgt voor transparantie en verantwoording. Dit helpt om banden te smeden tussen mensen en beleidsmakers en zorgt ervoor dat de behoeften van verschillende groepen aangehoord worden.

De raad speelt een cruciale rol bij het vormgeven van de strategische visie van de stad op voedselgerelateerde zaken, en maakt het mogelijk om korte- en langetermijndoelen en prioriteiten te definiëren. Actieve deelname wordt bevorderd door niet alleen kwesties op hoog niveau (bijvoorbeeld de ontwikkeling van voedselbeleid) te bespreken, maar ook door concrete acties en initiatieven te ondernemen, die het gevoel van betrokkenheid versterken. Daarnaast kan participatie worden versterkt door de rollen van de verschillende belanghebbenden binnen de raad vast te leggen. Dit kan bijvoorbeeld door het kiezen van vertegenwoordigers of het vormen van strategische groepen. Zodra belanghebbenden zich verbinden om deel uit te maken van de voedselraad, helpen ze om de activiteiten te verspreiden en de waarden te promoten.

Gebruik de voedselraad niet alleen om kwesties of strategieën op hoog niveau te bespreken, maar ook praktische kwesties, bijvoorbeeld door middel van focusgroepen. Zo kunnen diverse groepen mensen geïnteresseerd zijn om deel te nemen.

4. Een effectief en alomvattend stedelijk voedselbeleid opstellen

Het opstellen van een voedselbeleid dat alle primaire doelstellingen van de stad op het gebied van voedsel- en systeeminnovatie omvatte, bleek een belangrijke stap in het Food Trails-project. Voedselbeleid kan betrekking hebben op verschillende aspecten van voedsel, zoals landbouw, voedselverspilling, voedselzekerheid, gezonde en duurzame eetpatronen en voedselproductie. Wanneer doelstellingen op alle voedselgerelateerde onderwerpen geconsolideerd worden in een samenhangend beleidsdocument, wordt het gemakkelijker om draagvlak te krijgen bij burgers en andere belanghebbenden. Het formuleren van een voedselbeleid getuigt van toewijding van beleidsmakers en leidt tot discussies en concrete acties op politiek niveau. Gezien de nauwe banden met verkiezingscycli kunnen verkiezingen het beleid altijd beïnvloeden. Er zijn echter mogelijk wel politici van alle partijen die het onderwerp steunen.

Het betrekken van de juiste belanghebbenden is cruciaal en vereist effectieve middelen om betrokkenheid te creëren. Eén mogelijke aanpak is om een voorlopige versie van het beleid op te stellen, waarin de belangrijkste doelen en waarden worden beschreven. Deze kunnen door belanghebbenden worden ingezien en besproken.

Het in evenwicht brengen van de uiteenlopende en soms conflicterende behoeften van belanghebbenden, zoals boeren, beleidsmakers, kleinhandelaren en burgers, is een uitdaging, maar het is essentieel om ervoor te zorgen dat alle stemmen worden gehoord, zelfs als bepaalde categorieën belanghebbenden in eerste instantie niet geïnteresseerd lijken in het debat over voedselbeleid.

Voedselbeleid kan zo worden ontworpen dat het visueel aantrekkelijk en gemakkelijk te begrijpen is, waardoor het voor verschillende belanghebbenden toegankelijker wordt. Om deelname te stimuleren, moet het beleid worden vastgesteld op een niveau dat betrokkenheid stimuleert en moeten discussies op hoog niveau worden vermeden. Tijdens de formulering van de beleidstekst kan een beroep worden gedaan op gespecialiseerde experts. Daarnaast is het essentieel dat het gemeentelijke voedselbeleid en het hogere bestuursniveau, zoals regionaal of nationaal beleid, op elkaar zijn afgestemd.

Als voedselbeleid geen prioriteit is in het bestuur van uw stad, creëer dan een forum om de belangen en doelen van verschillende stakeholders te verzamelen om brede bezorgdheid te tonen en politieke betrokkenheid te stimuleren.

2.2 VISIE EN AGENDA

Een heldere visie die het toekomstige voedselscenario voor uw stad schetst, kan u helpen bij het ontwikkelen van een duurzaam en gezond voedselsysteem op gemeenschapsniveau. Deze visie vormt de basis voor het creëren van effectieve plannen en strategieën die richting geven aan acties om duurzaamheid, toegankelijkheid en afvalverwerking binnen het lokale voedselsysteem te bevorderen.

Een gezamenlijke visie op de gewenste situatie is van groot belang om de gezamenlijke activiteiten van stakeholders op koers te houden.

In deze stap worden de volgende cruciale elementen geïdentificeerd:

1. **Gedeelde visie en communicatie:** Het creëren van een gemeenschappelijke visie onder stakeholders voor interventie in het voedselsysteem

2. **Strategische planning:** Het opstellen van een efficiënte planning die rekening houdt met de visie op korte- en langetermijndoelstellingen

3. **Verspreiding van gezonde eetgewoonten:** Ontwikkeling van een stedelijke strategie om duurzaam, gezond en veilig voedsel te garanderen

1 Een gemeenschappelijke visie vaststellen tussen belanghebbenden voor interventies in het voedselsysteem

Het is van cruciaal belang om een gezamenlijke visie te ontwikkelen onder de verschillende belanghebbenden die betrokken zijn bij het stedelijke voedselsysteem om zinvolle resultaten te behalen, vooral in steden die nog geen voedselbeleid hebben. De verschillende belanghebbenden (kleinhandelaren, NGO's, boeren, gemeenten, etc.) kunnen zeer uiteenlopende doelstellingen en belangen hebben. Het is daarom essentieel om een visie te ontwikkelen die de behoeften van iedereen weerspiegelt.

In de beginfase is het beter om prioriteit te geven aan brede vertegenwoordiging en consensus over duidelijke, gedeelde kwesties, ook al zijn deze minder ambitieus. Het ontbreken van een gemeenschappelijke visie op het stedelijke voedselsysteem kan het oplossen van problemen lastig maken, vooral in grootschalige bestuurlijke contexten. Door in een vroeg stadium tijd en energie te steken in het betrekken van mensen en het opbouwen van commitment, ontstaat er een uitgebreid begrip van de behoeften en uitdagingen van het voedselsysteem van de stad. Het is van cruciaal belang om besluitvormers bij initiatieven te betrekken en de doelstellingen met hen af te stemmen.

Activiteiten moeten gepaard gaan met de betrokkenheid van belanghebbenden om hun deelname en betrokkenheid bij het voedseltransitieproces te waarborgen. Het plannen van activiteiten die voordelen bieden voor meerdere partijen kan de betrokkenheid versterken en leiden tot blijvende voordelen voor iedereen (win-win samenwerkingen). Tot slot is het essentieel om een holistische benadering te hanteren die niet alleen betrekking heeft op voedsel, wat een veelomvattend onderwerp is, maar ook op gebieden als klimaatneutraliteit, voedselzekerheid en sociale ongelijkheden.

Het Food Trails-project maakte gebruik van het CLIC-raamwerk, dat vier elementen bevat die leiden tot systemische verandering: door **verbindingen te leggen** tussen verschillende categorieën, gemeentelijke inspanningen te **koppelen** en **innovatie** te stimuleren, ervaren steden **gezamenlijke voordelen** bij meerdere stedelijke uitdagingen, zoals volksgezondheid, milieu en andere.

Voor meer informatie over het CLIC-raamwerk, zie Middelen: Rapport over acties voor het voedselsysteem (Deliverable 1.2)

Doe extra moeite om belanghebbenden te betrekken die in eerste instantie misschien ongeïnteresseerd lijken zodat uw visie diverse standpunten en behoeften weerspiegelt.

2. Het opstellen van een efficiënte planning die rekening houdt met de visie op korte- en langetermijndoelstellingen

Een concrete agenda voor de transformatie van het stedelijke voedselsysteem wanneer men over beperkte middelen beschikt, vereist een grondige planning om de gestelde doelen te bereiken. Het is niet altijd eenvoudig of mogelijk om aan de vele verschillende behoeften te voldoen. Daarom is het belangrijk om te leren prioriteiten te stellen en een goede balans te vinden tussen kortetermijn- en langetermijndoelen. Wanneer een initiatief complex lijkt om te implementeren, kan het nuttig zijn om te beginnen met een pilot. Als de resultaten van de pilot veelbelovend zijn, is het gemakkelijker om meer mensen aan te trekken en het initiatief uit te breiden.

U kunt overwegen om ondersteuning te vragen aan adviseurs of onderzoekers om inzicht te krijgen in het initiële beleidskader waarbinnen de stad opereert en hoe u passende interventies kunt plannen en uitvoeren. Het is belangrijk om een duidelijk overzicht te hebben van de belanghebbenden, het bestaande beleid en de bijbehorende initiatieven in het gebied. Deze kunnen als brug dienen naar de creatie van een nieuw en inclusiever voedselsysteem.

Samenwerking met onderzoekers en universiteiten in het Food Trails-project leidde tot positieve resultaten door het vaststellen van een wetenschappelijke benadering voor het bepalen van visies. Tools zoals de Verandertheorie kunnen helpen bij het definiëren en visualiseren van een compleet overzicht van de gewenste veranderingen.

Een goede strategie is een belangrijke factor bij het aantrekken van nieuwe financiering en de eventuele uitbreiding van initiatieven. Uw strategie moet de effectiviteit van de toewijzing van middelen en de organisatie van de voorgestelde initiatieven aantonen. Bovendien helpen een goede strategie en een breed overzicht van de interne behoeften en wat er van de community wordt verwacht, bij het efficiënt inzetten van menselijke en financiële middelen.

Gebruik een stapsgewijze aanpak om stapsgewijze veranderingen te bereiken: resultaten komen niet in één keer.

3 Het ontwikkelen van een stedelijke strategie om de consumptie van duurzaam, gezond en veilig voedsel te bevorderen en mogelijk te maken

Om het voedselsysteem echt te transformeren en blijvende verandering te bewerkstelligen, moet het consumptiegedrag veranderd worden. Dit is een ingewikkeld proces dat tijd kost en pas op de lange termijn resultaat oplevert. Het kan daarom een uitdaging zijn om te controleren of uw aanpak succesvol is. Om verandering teweeg te brengen, is het noodzakelijk om te investeren in onderwijs, zowel op scholen als in de gemeenschap. Bij dit soort interventies is de betrokkenheid van burgers bij activiteiten en initiatieven van cruciaal belang, zodat zij zich onderdeel voelen van de verandering en bereid zijn om, waar mogelijk, zelf actie te ondernemen. Investeren in mechanismen voor gedragsverandering is een manier om mettertijd goede praktijken te verspreiden. Daarom wordt er binnen Food Trails veel aandacht besteed aan scholieren en kinderen, met de gedachte dat zij naarmate ze ouder worden gezonde eetgewoonten kunnen ontwikkelen.

Het is ook belangrijk om de barrières te begrijpen en aan te pakken die de positieve voedingskeuzes van mensen beperken, zoals een laag inkomen, een gebrek aan vaardigheden of een gebrek aan plaats en apparatuur om te koken.

Omdat een holistische benadering noodzakelijk is om diepgaande veranderingen te bereiken, kunt u overwegen om ook andere doelen te stellen om uw eetgewoonten te verbeteren en een gezonde relatie met eten te krijgen. De focus kan gelegd worden op de productie van biologische voeding, op de inkoop en het gebruik van biologische voeding in gemeentelijke instanties, op het verminderen van afval en op het inbouwen van interventies met betrekking op voedsel binnen de maatschappelijke ondersteuning. Verschillende doelstellingen voor de transformatie van voedselsystemen kunnen op elkaar afgestemd worden door de verbetering van voedselherverdelingssystemen, de vermindering van voedselverspilling en het verstrekken van voedsel aan mensen die het nodig hebben. Sommige Food Trails-steden zorgen ervoor dat dergelijke programma's zich richten op verse groenten en fruit, die vaak onbereikbaar zijn voor mensen met een laag inkomen. Gezonde en duurzame voeding moet voor iedereen toegankelijk zijn en niemand mag in de steek gelaten worden.

Werken met kinderen en studenten is een van de beste manieren om goede gewoontes op de lange termijn aan te leren. Het extra voordeel is dat ze de goede gewoontes waarschijnlijk ook binnen hun gezin zullen verspreiden.

2.3 STAKEHOLDERS

Bij de ontwikkeling van het stedelijke voedselsysteem zijn veel belanghebbenden met verschillende belangen betrokken. Het is cruciaal dat zij zich deel voelen van de verandering door ervoor te zorgen dat ze gehoord en verwelkomd worden. De posities en de betrokkenheid van belanghebbenden in het voedselsysteemnetwerk van de stad hebben een aanzienlijke impact op het succes van voorgestelde initiatieven.

Daarom is het belangrijk om de actieve stakeholders en hun rollen en belangen in kaart te brengen. Zo wordt het makkelijker om samen te werken en gemeenschappelijke doelen te bereiken. Stakeholders die een belangrijke rol speelden tijdens het Food Trails-project zijn gemeenteambtenaren, politici, ondernemers (bijvoorbeeld boeren, transporteurs, de voedselverwerkende industrie, supermarkten, restaurants), NGO's en burgers.

De volgende elementen zijn cruciaal:

1. **Stakeholders betrekken:** Het bevorderen van samenwerking en betrokkenheid van meerdere belanghebbenden in stedelijke voedselsystemen voor effectieve verandering

2. **Effectieve communicatie:** Het bevorderen van op vertrouwen gebaseerd netwerken door middel van transparante communicatie

3. **De rol van de gemeente:** Definiëren hoe de gemeente moet bijdragen aan de transitie van het voedselsysteem

1 Het bevorderen van samenwerking en betrokkenheid van meerdere belanghebbenden in stedelijke voedselsystemen voor effectieve verandering

Samenwerking met diverse belanghebbenden is cruciaal voor het bereiken van doelstellingen binnen het voedselsysteem van de gemeente. De samenstelling van de stakeholdergroep kan variëren, afhankelijk van de activiteiten. Het is echter essentieel om een transparante vertegenwoordiging en samenwerking tussen de stakeholders te bevorderen. Om een gevoel van eigenaarschap te ontwikkelen en verantwoordelijkheid te bevorderen dat verder gaat dan deelname aan vergaderingen, is het noodzakelijk om actieve betrokkenheid te ondersteunen en aan te moedigen. De inzichten en ervaringen van belanghebbenden kunnen nieuwe initiatieven inspireren en hun bijdrage aan het transitieproces mogelijk maken.

Het betrekken van belanghebbenden bij taken die aansluiten bij hun interesses of lopende activiteiten is een efficiënte manier om geplande initiatieven en interventies te ondersteunen. Voorbeelden hiervan zijn het opzetten van samenwerkingen met NGO's om de zichtbaarheid te vergroten of het samenwerken met de toeristische sector bij de organisatie van evenementen. Samenwerking met onderzoeksinstituten en universiteiten kan helpen om resultaten te visualiseren en gegevens te verzamelen, waardoor de impact en voortgang van acties versterkt worden. Door samen te werken met lokale NGO's ontstaat een bottom-upperspectief, wat leidt tot praktische en impactvolle interventies.

Bovendien is het van cruciaal belang dat boeren en andere relevante actoren bij beslissingen over voedselbeleid betrokken worden, gezien hun sleutelrol in de voedselproductie en het belang van de landbouw in veel regio's. Door sterke banden met hen op te bouwen en hen te ondersteunen, worden stedelijke voedselsystemen versterkt. Dit is met name van belang op gebieden als het beheer van voedselafval en voedselinkoop, waarbij samenwerking tussen de verschillende belanghebbenden in de keten essentieel is voor een succesvolle implementatie.

Een mogelijke mijlpaal in het bevorderen van betrokkenheid en samenwerking is de oprichting van een voedselraad, waarin verschillende belanghebbenden samenkomen om relaties op te bouwen en acties te begeleiden. Door werkgroepen op te richten rondom specifieke onderwerpen, kunnen belanghebbenden meer betrokken worden bij de deelname van de voedselraad. Informele netwerken van relevante belanghebbenden kunnen ook helpen bij het realiseren van uw doelen, als het oprichten van een voedselraad in uw stad moeilijk blijkt. Een duidelijke afbakening van doelstellingen en beoogde betrokkenheid vanaf het begin is essentieel om verwachtingen te managen, vooral gezien de vaak beperkte beschikbaarheid en tijd van belanghebbenden.

Zorg voor eigenaarschap bij stakeholders, zodat zij in hun eigen activiteiten kunnen optreden als ambassadeurs van de gedeelde waarden en visie.

2. Het bevorderen van op vertrouwen gebaseerd netwerken door middel van transparante communicatie

Het opzetten van een transparant communicatiekanaal is een doorslaggevende factor, vooral bij het formuleren van voedselbeleid. Een open dialoog bevordert de verbinding en samenhang tussen belanghebbenden, waardoor het bewustzijn en de bereidheid om deel te nemen toeneemt. Hierdoor worden verschillende persoonlijke en professionele ervaringen met elkaar verbonden en wordt het netwerk voor collectieve actie uitgebreid. Het opbouwen van vertrouwens- en respectvolle relaties met belangrijke belanghebbenden versnelt initiatieven. Evenzo is een goed gedefinieerde communicatiestrategie met beleidsmakers belangrijk om initiatieven af te stemmen op het regelgevend kader. Burgers kunnen betrokken worden en bewust gemaakt worden van gezonde voedingskeuzes door middel van effectieve communicatie-inspanningen zoals workshops, focusgroepen, kookprogramma's en evenementen. Regelmatige bijeenkomsten zorgen ervoor dat de focus op de prioriteiten van de groep gericht blijft en bieden een platform om de voortgang van de ontwikkeling van het voedselsysteem te monitoren.

Communicatie tussen verschillende belanghebbenden, zoals bedrijven, boeren, NGO's en burgers, kan complex zijn als er sprake is van conflicterende behoeften. Soms voelen belanghebbenden zich dan niet gehoord. Sommige groepen voelen zich niet zelfzeker genoeg om met officiële vertegenwoordigers te communiceren en hebben mogelijk aanmoediging nodig om deel te nemen.

Om dit probleem aan te pakken, is het essentieel om een open en veilige omgeving te creëren waarin iedereen zijn of haar zorgen kan uiten en een gemeenschappelijke basis kan vinden. Door discussies te verbeteren en de behoeften van anderen te begrijpen, wordt acceptatie, tolerantie en sterkere banden bevorderd. Tijdige communicatie kan bijvoorbeeld de zorgen van ouders wegnemen bij het wijzigen van schoolmenu's, waardoor de weerstand tegen bepaalde keuzes, zoals het verhogen van de plantaardige maaltijden, verminderd kan worden.

Sommige belanghebbenden kunnen in het begin moeilijker te bereiken zijn. Omdat boeren het bijvoorbeeld op bepaalde momenten van het jaar erg druk hebben, kan het nuttig zijn om de datum en het tijdstip van de vergaderingen vooraf vast te leggen, rekening houdend met hun behoeften. Bovendien kunnen workshops op maat die gericht zijn op hun specifieke interesses, zoals nieuwe productietechnieken of ondersteuning bij het aanvragen van subsidies, deelname stimuleren op basis van informatie die relevant en concreet is voor hen. Het opstellen van richtlijnen of nieuwsbrieven om voedselstrategieën te verspreiden, verbetert de communicatie verder. Effectieve communicatie en vertrouwen vormen in essentie de hoeksteen voor een samenhangende samenwerking in het voedselsysteem.

Effectieve en tijdige communicatie over verwachtingen en doelstellingen en een duidelijke definitie van verantwoordelijkheden bevordert de participatie van belanghebbenden.

3 Bepalen hoe de gemeente moet bijdragen aan de transitie van het voedselsysteem

Gemeenten spelen een belangrijke rol bij het bevorderen van gezonde, duurzame en inclusieve stedelijke voedselsystemen. De rol van gemeenten bij het verbeteren van hun voedselsysteem gaat verder dan alleen financiële ondersteuning van acties: ze kunnen bijvoorbeeld ook workshops en trainingsprogramma's organiseren en juridische kwesties rondom de initiatieven afhandelen. Wanneer gemeentelijke diensten effectief samenwerken, kunnen ze een goed voedselbeleid ontwikkelen dat meerdere domeinen bestrijkt. Door verschillende thematische elementen en interventiegebieden te combineren, kunnen gemeenten een holistische aanpak implementeren om het voedselsysteem te verbeteren. Door in te grijpen op gebieden als klimaat, voeding en landbouw kunnen gemeenten een positieve impact hebben op het stedelijke voedselsysteem en transformatie bevorderen. Bovendien beschikken gemeenteambtenaren vaak over gespecialiseerde vaardigheden en ervaring die ze kunnen inzetten om initiatieven te stimuleren en afhankelijkheid van externe instanties te voorkomen.

Voedsel staat echter niet altijd hoog op de agenda van gemeenten, vaak om politieke redenen. Veranderingen in het gekozen leiderschap kunnen een grote invloed hebben op de nadruk die op voedselgerelateerde initiatieven wordt gelegd. Bovendien kunnen verkiezingen de dynamiek van samenwerking en ondersteuning veranderen, waarbij bepaalde gekozen functionarissen bepaalde initiatieven boven andere verkiezen. Een goed voedselbeleid kan bijdragen aan het in stand houden van de politieke betrokkenheid. Dit kan ook worden gewaarborgd door een basiscultuur te ontwikkelen binnen verschillende departementen en door interne verbindingen te bevorderen met andere gemeentelijke beleidsterreinen, zoals gezondheid, afvalbeheer, natuurbescherming en meer.

Bovendien is het van belang om te erkennen dat gemeenten weerstand kunnen ondervinden van specifieke bevolkingsgroepen, wat de voortgang en verspreiding van bepaalde initiatieven kan belemmeren. Hoewel gemeenten niet altijd beslissingsbevoegdheid hebben als het om voedsel gaat, zouden ze hun rol als katalysator moeten benutten om een netwerk van belanghebbenden binnen de voedselsector te bevorderen, verbindingen te creëren en initiatieven van verschillende actoren in kaart te brengen.

Door een alomvattend voedselbeleid en een voedselraad te ontwikkelen, wordt de voortzetting van de activiteiten ook bij politieke veranderingen als gevolg van nieuwe verkiezingen gewaarborgd.

2.4 MIDDELEN

Om het voedselsysteem van uw stad te verbeteren, zijn verschillende middelen nodig. Niet alle elementen beschikken over dezelfde aanvankelijke middelen, maar zorgvuldige planning en visie kunnen een efficiënte systeemtransformatie ondersteunen, zelfs in een context van schaarse middelen.

Essentieel zijn financiële ondersteuning op korte en lange termijn, gekwalificeerde en enthousiaste mensen, kennis, beschikbaarheid van land en tijd toegewijd aan planning en uitvoering.

Alleen een evenwicht tussen deze middelen kan effectief bijdragen aan de ontwikkeling van het beoogde voedselsysteem.

Bij het evalueren van de middelen die u tot uw beschikking hebt, zijn de volgende elementen van cruciaal belang:

1. **Langetermijnfondsen veiligstellen:**
Het veiligstellen van fondsen op de middellange tot lange termijn om een effectieve voedseltransitie mogelijk te maken

2. **Human resources en tijdsindeling:**
Het definiëren van de sleutelrol van personeel bij de implementatie van initiatieven ter verbetering van het voedselsysteem

3. **Kennis en expertise in voeding:**
Het overbruggen van lacunes in vaardigheden en kennis op het gebied van innovatie in het voedselsysteem door samenwerking met experts

1 Het veiligstellen van fondsen op de middellange tot lange termijn om een effectieve voedseltransitie mogelijk te maken

Steden ondervinden vaak financiële uitdagingen bij het plannen van activiteiten om hun voedselsystemen te verbeteren. Het kan moeilijk zijn om budgetten veilig te stellen, omdat de beschikbaarheid van fondsen vaak afhangt van politieke prioriteiten, waartoe voedsel niet altijd bij behoort. Daarom zijn proactieve inspanningen om het bewustzijn over het belang van initiatieven voor het voedselsysteem te vergroten, van cruciaal belang. In een stad met een integraal voedselbeleid is het aanvragen en verkrijgen van financiering eenvoudiger, omdat de doelstellingen duidelijk zijn geformuleerd en een begroting bij deze doelstellingen aansluit. Bovendien heeft het systeem van financieringsbeheer in een land ook een grote invloed op de beschikbaarheid van middelen en de flexibiliteit van het gebruik ervan. Langetermijnfondsen kunnen ook de creatie van nieuwe, permanente banen ondersteunen die stabiliteit en continuïteit bieden aan de uitgevoerde voedselacties.

Effectieve planning is noodzakelijk wanneer u met beperkte financiële middelen te maken hebt. Dit vereist een zorgvuldige selectie van prioriteiten. Zeker wanneer de middelen beperkt zijn, is effectief management essentieel om een gunstig rendement op de investering en blijvende steun van belanghebbenden en de politiek te garanderen. Internationale fondsen, zoals die van de Europese Unie, bieden kansen voor gestructureerde en veerkrachtige initiatieven, maar hebben vaak een beperkte tijdsduur. Stabiele financieringsmechanismen, zoals structuurfondsen van de gemeente, zijn essentieel om initiatieven te verankeren en verandering op de lange termijn te bevorderen.

Samenwerking met uiteenlopende belanghebbenden kan de toegang tot nieuwe financieringsstromen vergemakkelijken. Bij samenwerking met de private sector is echter voorzichtigheid geboden om mogelijke greenwashing-praktijken te voorkomen. Door financieringsbronnen te diversifiëren, zoals publieke, private en crowdfunding, kan de duurzaamheid van projecten op de lange termijn verbeterd worden. Ten slotte kan het voedselbeleid gebruikt worden als kader om verschillende projecten met elkaar te verbinden en middelen te delen. Zo kunnen steden financiële uitdagingen aanpakken en hun programma's effectief uitvoeren.

Koppel activiteiten aan langetermijneffecten en ontwikkel monitoringmethoden om deze aan investeerders te presenteren en financiering veilig te stellen.

2 Het definiëren van de sleutelrol van personeel bij de implementatie van initiatieven ter verbetering van het voedselsysteem

Menselijk kapitaal is cruciaal voor het organiseren van activiteiten, het betrekken van belanghebbenden en het stimuleren van initiatieven. Het werven van bekwame en gepassioneerde mensen is essentieel om de transitie naar een duurzaam voedselsysteem op gang te brengen. De werkdruk en beschikbaarheid van mensen die op gemeentelijk niveau met voedselzaken bezig zijn, vormen vaak een uitdaging. Vaak is het team dat zich met deze problemen bezighoudt klein. Bovendien hebben maar weinig gemeenten een afdeling die zich uitsluitend met voeding bezighoudt. Dit leidt ertoe dat mensen verspreid raken over verschillende sectoren, zoals milieu, landbouw en gezondheid. Enerzijds kan dit positief worden opgevat, aangezien initiatieven op het gebied van voedsel een holistisch perspectief vereisen en deze horizontale aanpak verschillende kennis, visies en inzichten samenbrengt, nuttig kan zijn. Aan de andere kant brengt deze fragmentatie nog meer obstakels met zich mee die overwonnen moeten worden, zoals gebrek aan communicatie, extra tijd, coördinatieproblemen en het ontbreken van een systematische aanpak.

Het creëren van een toegewijd 'voedselteam' in de gemeente, bestaande uit enthousiaste en competente leden, kan de effectiviteit bij het aanpakken van specifieke problemen aanzienlijk vergroten. In gevallen waarin de personeelscapaciteit beperkt is, wordt het noodzakelijk om interventiegebieden af te bakenen binnen de bredere context van het voedselsysteem, op basis van de vaardigheden en competenties die binnen het team beschikbaar zijn. Prioritering is cruciaal bij personeelstekorten. Het is ook mogelijk om te netwerken met bestaande activiteiten om synergie te bevorderen en de uitwisseling van middelen te verbeteren. Samenwerking met externe organisaties, universiteiten en gemeenschappen kan de last verlichten door de werklast te delen, waardoor het vermogen van het team om zijn doelen te bereiken vergroot wordt. Onzekerheden in de kaders van arbeidsovereenkomsten, waaronder contracten voor korte termijn, kunnen de planning en stabiliteit op de lange termijn in de weg staan.

Identificeer en sluit aan bij bestaande initiatieven. Hiermee bespaart u tijd, omdat u geen dubbel werk hoeft te doen. Bovendien krijgt u de kans om verbinding te maken met andere ervaringen en daarvan te leren.

3. Het overbruggen van lacunes in vaardigheden en kennis op het gebied van innovatie in het voedselsysteem door samenwerking met experts

Vaardige en deskundige medewerkers die aan stedelijke voedseltransities werken kunnen plannen en processen aanzienlijk ten goede komen. Het opbouwen van competenties binnen het team door middel van workshops, trainingen en peer learning biedt tal van voordelen. Sommige steden ondervinden echter uitdagingen bij het vinden van geschikt personeel, vooral in het specialistische vakgebied van de voedingsindustrie. Hiervoor is een unieke combinatie van kennis en expertise vereist.

Om dit aan te pakken, is het essentieel om de samenstelling van het team te beoordelen en gebieden te identificeren waar deskundigheid mogelijk ontbreekt. Zo krijgt u inzicht in welke acties prioriteit krijgen en binnen de gemeente uitgevoerd kunnen worden en welke u beter kunt uitbesteden. Wanneer de expertise beperkt is, moeten externe experts ingeschakeld worden die gespecialiseerd zijn in onderwerpen als contracten, regelgeving, communicatie, voeding, inkoop, governance, etc.

Daarnaast bestaat de mogelijkheid om samen te werken met onderzoeksinstituten en universiteiten die het gemeenteteam met wetenschappelijke kennis kunnen ondersteunen. Dit kan van cruciaal belang zijn in de beginfase van de planning en het meten van de impact door gegevens van activiteiten te verzamelen en analyseren.

Bovendien is investeren in opleidingen essentieel voor het opleiden van nieuwe, gekwalificeerde en vaste medewerkers. Dit bevordert niet alleen de kennisdeling, maar zorgt ook voor stabiliteit binnen het team, waardoor de afhankelijkheid van individuele specialisten afneemt. Horizontale kennisoverdracht en vaardigheidsverbetering binnen het team blijken van onschatbare waarde te zijn voor duurzame vooruitgang.

Vorm samenwerkingsverbanden met professionals om het gebrek aan expertise in de gemeente te compenseren, waardoor u tijd en energie bespaart.

2.5 ACTIVITEITEN

De basis voor gemeenschappelijke voedselsystemen ligt in de activiteiten die ondernomen worden. Deze vereisen zorgvuldige planning, visievorming, uitvoering en monitoring.

Omdat het voedselsysteem uit meerdere gebieden bestaat, kunnen de mogelijke interventies en acties sterk uiteenlopen.

Het is van fundamenteel belang om het voedselsysteem altijd holistisch te benaderen in uw acties.

De volgende elementen zijn cruciaal voor de overgang naar een duurzamer voedselsysteem:

1. **Onderwijsinitiatieven:** Het vergroten van het voedselbewustzijn onder burgers door middel van onderwijsactiviteiten
2. **Vermindering van voedselafval:** Implementatie van maatregelen voor effectief beheer van voedselafval op gemeentelijk niveau
3. **Lokale voedselproductie:** Het bevorderen van een duurzamer en lokaal voedselproductiesysteem
4. **Donatie en herverdeling van voedsel:** Verbetering van het voedseldonatiesysteem om inclusiviteit te bevorderen

1 Het vergroten van het voedselbewustzijn onder burgers door middel van onderwijsactiviteiten

Veel steden erkennen de belangrijke rol van onderwijs en voedselbewustzijn om resultaten te boeken in hun stedelijke voedselsystemen. Het organiseren van onderwijsactiviteiten op scholen is een effectieve manier om jongeren te wijzen op het fundamentele verband tussen voeding, klimaat, milieu en gezondheid en om de overdracht van dit verband van generatie op generatie te vergemakkelijken. Om goede praktijken buiten de schoolmuren aan te moedigen, kunnen steden leerlingen betrekken bij het vormgeven van een nieuw eetgedrag binnen gezinnen. Het uiteindelijke doel is om niet alleen het bewustzijn bij kinderen te vergroten, maar ook in de bredere gemeenschap. Door activiteiten te organiseren op scholen en met name in schoolkantines, zorgen steden ervoor dat kinderen gezonde en voedzame voeding krijgen. Zo wordt ervoor gezorgd dat alle leerlingen dagelijks minstens één complete en uitgebalanceerde maaltijd krijgen.

Scholen zijn bijzonder ontvankelijk voor het introduceren van nieuwe eetgewoonten, zoals het uitbreiden van vegetarische opties. Toch kunnen ze op weerstand stuiten vanwege ouders en vanwege de vleesindustrie. Effectieve communicatie, inclusief begeleiding van deskundigen zoals voedingsdeskundigen, is cruciaal om deze uitdagingen het hoofd te bieden.

Veel Food Trails-steden hebben interventies doorgevoerd in schoolkantines door de menu's aan te passen om de consumptie van groenten te bevorderen en voedselverspilling tegen te gaan. Andere initiatieven zijn onder meer de deelname van kinderen aan kookactiviteiten in schoolkantines (Kopenhagen), de aanleg van schooltuinen (Bergamo), het aanbieden van ontbijt op kleuterscholen (Tirana) en het aanbieden van kookcursussen en receptenboeken (Groningen). Deze voorbeelden onderstrepen de inzet van de steden om gezondere eetgewoonten te bevorderen en duurzaamheid in hun gemeenschappen te stimuleren, te beginnen bij de jongere generatie.

Betrek ouders en de bredere gemeenschap, en niet alleen studenten, bij onderwijsactiviteiten om een bredere en blijvende impact te bereiken.

2. Implementatie van maatregelen voor effectief beheer van voedselafvalop gemeentelijk niveau

Het aanpakken van voedselafval is in veel Food Trails-steden een cruciale pijler geworden, omdat het essentieel is voor het beperken van de impact van voedselafvalop het milieu in stedelijke gebieden. Hoewel de nadruk vaak ligt op het verbeteren van de herverdeling van voedsel, is het voorkomen van voedselafval net zo belangrijk. Niet al het gedoneerde voedsel kan worden herverdeeld, vooral niet als het om beschadigde of bedorven producten gaat. Daarom moeten steden op zoek naar alternatieve oplossingen, zoals het gebruiken van afval voor energieproductie via biovergisters of compostering. Samenwerking met de particuliere sector, waaronder bedrijven, supermarkten en restaurants, is essentieel voor effectieve afvalinzameling en -vermindering: de gemeente kan hen ondersteunen bij het ontwikkelen van betere strategieën voor afvalbeheer.

Het beheer van voedselafval vereist gedetailleerde kennis van de omvang van het probleem. U kunt samenwerken met deskundige organisaties of periodieke weegcampagnes uitvoeren om de afvalproductie van de stad te evalueren.

Dit is vooral belangrijk bij de start van een initiatief. Bovendien kunnen een gebrek aan prioritering door stadsbesturen en ontoereikende regelgeving een effectief afvalbeheer in de weg staan. Door workshops te organiseren, kunt u de inzameling van huishoudelijk afval verbeteren. Bovendien kunt u door de creatie van een overkoepelend platform dat voedselproducenten in contact brengt met mensen die het nodig hebben, de herverdeling bevorderen. Het afvalbeheer in de stad wordt ook verbeterd door de oprichting van voedselafvalknooppunten die dienen als inzamelpunten, distributiepunten en biovergisters.

Positieve initiatieven op het gebied van afvalvermindering, -preventie en -beheer tijdens het Food Trails-project zijn onder andere herzieningen van het menu en 'nudge'-technieken in schoolkantines en de oprichting van inzamel- en distributiecentra voor voedseloverschotten (Milaan), verkleining van porties op scholen (Kopenhagen), onderwijs aan de horeca over het wettelijke kader en vereenvoudiging van procedures rond donaties van voedseloverschotten (Warschau) en de creatie van compost met behulp van huishoudelijk voedselafval (Birmingham).

Breng de rollen in kaart van alle actoren die betrokken zijn bij het beheer van gemeentelijk afval.

3 Het bevorderen van een duurzamer en lokaal voedselproductie en -distributiesysteem

Lokale voedselketens kunnen een sleutelrol spelen bij het vormgeven van het stedelijke voedselsysteem van een stad. Door lokale producten voorrang te geven, worden niet alleen de emissies van voedselproductie en logistiek verminderd, maar wordt ook de lokale economie gestimuleerd en worden de verbindingen tussen verschillende actoren in de toeleveringsketen versterkt. De beperkte beschikbaarheid van land is een uitdaging. Steden kunnen innovatieve landbouwtechnieken verkennen, zoals aquaponics, hydrocultuur en verticale landbouw, maar ook collectieve tuinen, kleine boerderijen en stadslandbouw. Betrek producenten bij discussies over lokaal voedselbeleid om innovatie te stimuleren en het bewustzijn van de gerelateerde kansen te vergroten.

De gemeente moet de realiteit en de behoeften van deze sector begrijpen en vervolgens als facilitator optreden om de kennis van producenten op het gebied van innovatie te verbeteren. Naast het verstrekken van subsidies is het bijvoorbeeld ook mogelijk om workshops te organiseren over biologische landbouw en innovatieve teelttechnieken.

De gemeente zou ook de oprichting van distributienetwerken moeten ondersteunen om de logistiek van lokale producten te vergemakkelijken en juridische en financiële hulp moeten bieden om boeren te stimuleren deel te nemen aan nieuwe projecten of innovatieprogramma's, om zo een bloeiend lokaal voedselsysteem te garanderen.

Naast het bevorderen van de lokale productie moeten steden prioriteit geven aan duurzame stedelijke en voorstedelijke landbouw. In het kader van Food Trails hebben verschillende steden stadstuinen aangelegd voor burgers en studenten, zoals Bergamo en Funchal, of actief lokale initiatieven voor duurzame voedselproductie ondersteund, zoals in Groningen. Het is belangrijk om producenten te ondersteunen die innovatieve agro-ecologische methoden toepassen en duurzame openbare voedselinkooppraktijken inzetten ter ondersteuning van stedelijke landbouw en lokale toeleveringsketens, zoals in Bordeaux Metropoolen Milaan. Ten slotte kan de ontwikkeling en ondersteuning van lokale productie- en distributiesystemen de samenwerking tussen consumenten en producenten in stedelijke gebieden versterken, zoals in Metropool Grenoble Alpes.

Zorg ervoor dat de boeren betrokken worden bij elke stap van het transitieproces.

4. Verbetering van het voedseldonatie-systeem om inclusiviteit te bevorderen

De herziening van het herverdelingssysteem voor voedseldonaties was een belangrijke activiteit voor de steden die betrokken waren bij het Food Trails-project, omdat het de doelstellingen van reductie van voedselafval combineert met ondersteuning aan kwetsbare mensen. Dit moet gezien worden in de context van toegang tot gezond en voedzaam voedsel voor iedereen, zonder iemand achter te laten. Politieke betrokkenheid en ondersteunende regelgeving hebben een grote invloed op de effectiviteit van dergelijke initiatieven. Het opzetten van een robuust donatienetwerk met restaurants, supermarkten, kantines en bedrijven is essentieel om de samenwerking te verbeteren en voedsel te verkrijgen dat in een acceptabele staat verkeert voor herverdeling. Communicatiecampagnes kunnen het bewustzijn vergroten en meer bedrijven en individuen aanmoedigen om deel te nemen aan voedselinclusiviteit. Zo wordt een culturele verandering teweeggebracht richting een duurzamer voedselsysteem voor iedereen.

Aangezien het herverdelingssysteem sterk afhankelijk is van vrijwilligers, is voortdurende training cruciaal om stabiliteit binnen het systeem te garanderen en ervoor te zorgen dat mensen hun rol effectief kunnen vervullen.

Hoewel de gemeente een rol kan spelen bij het ontwerpen van distributiestrategieën, valt de uitvoering meestal onder de verantwoordelijkheid van organisaties uit de derde sector en NGO's. Samenwerking met dergelijke organisaties is essentieel voor het creëren van een robuust en zelfvoorzienend systeem dat ook van invloed is op het beheer van de voedselbanken in de stad. Daarnaast is het van cruciaal belang om een netwerk van organisaties op te zetten die in staat zijn om op efficiënte wijze voedsel in te zamelen en te herverdelen. Dit komt vooral doordat de voorraden variëren en de timing van de voedseldistributie van groot belang is.

Verschillende steden richtten zich tijdens Food Trails op voedselherverdelingssystemen: Warschau zag een toestroom van Oekraïense vluchtelingen als gevolg van de oorlog en moest een efficiënt, pragmatisch en repliceerbaar systeem ontwikkelen; Tirana werkte eraan om gezond voedsel toegankelijker te maken, vooral voor de meest kwetsbaren; en Funchal werkte nauw samen met sociale buurtgemeenschappen en deelde pakken met voedselresten uit, samen met begeleiding en instructies voor het bereiden van voedzame maaltijden met weinig ingrediënten.

Stel duidelijke richtlijnen op voor voedseldonaties zodat deze veilig, voedzaam en geschikt zijn voor herverdeling. Zorg er bovendien voor dat de voedselbedrijven deze richtlijnen goed begrijpen.

2.6 LEREN

Het traject van een stad naar een verbeterd stedelijk voedselsysteem omvat deelname aan dynamische leeractiviteiten. Om innovaties op grotere schaal te laten werken, is het belangrijk om kennis en werkwijzen te delen en deze in verschillende contexten toe te passen. Zo worden leren en samenwerking tussen collega's gestimuleerd.

De volgende elementen zijn cruciaal voor effectief peer learning en kennisoverdracht:

1. **Uitwisseling van kennis:** Het vergemakkelijken van de uitwisseling van kennis en informatie om de replicatie van positieve ervaringen te stimuleren

2. **Inspiratie opdoen:** leren van de ervaringen van andere steden om soortgelijke initiatieven te ontwikkelen en uit te breiden

1 Het vergemakkelijken van de uitwisseling van kennis en informatie om de replicatie van positieve ervaringen te stimuleren

Tijdens Food Trails kwamen steden regelmatig bij elkaar om ervaringen uit te wisselen. Het overdragen van kennis over innovaties in het voedselsysteem kan waardevol zijn voor andere steden die soortgelijke trajecten willen starten. Gezamenlijk leren kan op verschillende manieren plaatsvinden, bijvoorbeeld in de vorm van presentaties, workshops, bezoeken, discussies en evenementen. Deelnemende steden aan het Food Trails-project benadrukten de voordelen van face-to-face uitwisselingen en zagen meer mogelijkheden voor netwerken.

Het delen van informatie vormt de basis voor de repliceerbaarheid van goede praktijken. Eerst begrijp en verzamel je informatie uit andere contexten en vervolgens bedenk je hoe je de opgedane ervaring kunt toepassen op je eigen stad.

Gezamenlijk leren bevordert de uitwisseling van kennis over specifieke onderwerpen, waardoor in de beginfase van transformatieprocessen van het voedselsysteem middelen bespaard kunnen worden. Door met anderen samen te werken, krijgt u beter inzicht in uw eigen prioriteiten en kunt u beter inschatten welke middelen in uw context beschikbaar zijn.

Een gemeenschappelijke basiscultuur en gedeelde interesses helpen om contact te maken. Uitwisselingen zijn zelfs effectiever als steden raakvlakken hebben, zoals vergelijkbare doelstellingen, juridische kaders of activiteiten. Het is handig om input van anderen te krijgen, vooral voor steden die net aan een transformatieproces begonnen zijn. Tijdens discussies kan het eenvoudiger zijn om te concentreren op de operationele aspecten van de transformatie, terwijl het delen van systemische kwesties zoals governance complexer kan zijn. Ten slotte kan de verkregen informatie op een hoger niveau in de stad gedeeld en verspreid worden, om de kennis op te schalen.

Door kennis en ervaringen te delen, vergroot u de kans op succesvolle replicatie van activiteiten.

2 Leren van de ervaringen van andere steden om soortgelijke initiatieven te ontwikkelen en uit te breiden

Interacties inspireren tot nieuwe ideeën die aan verschillende contexten aangepast kunnen worden . Ook al worden deze ideeën niet meteen in de praktijk gebracht, kunnen ze toch een waardevolle inspiratiebron vormen voor de toekomst. Ook al wijkt de uiteindelijke toepassing wellicht af van het oorspronkelijke concept. Zo ontwikkelde Groningen een kookboek voor kinderen en gezinnen, geïnspireerd op het werk van Birmingham op het gebied van voedselbeleid, terwijl Bergamo schooltuinen aanlegde, geïnspireerd op het werk van Funchal op dit gebied. Door inzichten uit deze interacties te halen, kunnen bestaande initiatieven versterkt worden en kan de verkenning van nieuwe modellen gestimuleerd worden.

Delen van inzichten beperkt zich niet tot interacties tussen steden. Het kan ook plaatsvinden tussen verschillende afdelingen binnen een stad of ontstaan door activiteiten die door organisaties geïnitieerd worden.

Uiteraard moet elk idee aan de specifieke context aangepast worden. Aanpassing hangt van veel factoren af, waaronder bestuursstructuren, juridische kaders, beschikbaarheid van middelen, culturele contexten, mate van betrokkenheid van de gemeenschap en financieringsmogelijkheden.

Uitwisselingen laten zien hoe vergelijkbare uitdagingen in andere contexten aangepakt worden, zij het onder andere omstandigheden. Dit kan leiden tot reflectie over hoe met deze uitdagingen binnen het eigen voedselsysteem omgegaan kan worden, vooral als men leert van een stad die met succes obstakels heeft overwonnen. Door inspiratie te putten uit hun ervaringen, kan het zoeken naar oplossingen eenvoudiger worden. Bij het omgaan met deze uitdagingen kan begeleiding van iemand die al eerder een vergelijkbaar terrein bewandeld heeft, het van onschatbare waarde zijn.

Gebruik de ervaringen van anderen als inspiratie voor toekomstige activiteiten. Zelfs als er momenteel onvoldoende middelen en tijd zijn om ze uit te voeren, kunnen deze ideeën bewaard worden tot de omstandigheden veranderen.

3. INSPIRERENDE VOORBEELDEN

De voorbeelden in dit handboek zijn voorbeelden van de manieren waarop Food Trails-steden aan de prioritaire thema's van het Verdrag Stedelijk Voedselbeleid Milaan gewerkt hebben. Elk voorbeeld wordt beoordeeld op basis van de Food 2030-categorieën die ze behandelen: klimaat, voeding, circulariteit en gemeenschap. Het is echter belangrijk om te onthouden dat de meeste interventies in het voedselsysteem betrekking hebben op meerdere prioritaire onderwerpen en categorieën tegelijk.

BESTUUR

Het verbeteren van stedelijke voedselsystemen vereist een verandering in de manier waarop gemeenten beslissingen nemen, zichzelf organiseren en samenwerken met andere belanghebbenden. Dit omvat een betere samenwerking tussen gemeentelijke instanties en departementen, het gezamenlijk creëren of herzien van voedselbeleid, het ontwikkelen van een inclusieve, representatieve raad voor voedselbeleid en het identificeren, in kaart brengen en ondersteunen van lokale en grassroots-initiatieven.

VOEDSELAFVAL

Gemeenten kunnen openbare eetgelegenheden en hun groothandelsleveranciers ondersteunen bij het monitoren en terugdringen van voedselverspilling. Initiatieven op stadsniveau kunnen bestaan uit educatie van het publiek en mogelijkheden voor het maken en gebruiken van gecomposteerd voedselafval. Ook kan ervoor worden gezorgd dat wetgeving en richtlijnen voor voedselgebruik geen onnodige voedselverspilling aanmoedigen.

VOEDSELPRODUCTIE

Steden kunnen duurzame voedselproductie versterken door de verbindingen tussen stad en platteland te bevorderen, een ecosysteembenadering te gebruiken als leidraad bij de planning en het beheer van landgebruik, veilige toegang tot land voor duurzame voedselproductie te garanderen en stedelijke en voorstedelijke voedselproducenten materiële en logistieke ondersteuning te bieden.

DUURZAME VOEDING

Duurzame eetpatronen zijn goed voor de volksgezondheid, het welzijn en het milieu. Steden kunnen lessen over duurzame voeding en kookvaardigheden promoten voor het grote publiek en voor mensen die in de voedingssector werken. Ook kunnen ze gebruikmaken van regelgevende en vrijwillige instrumenten om betaalbare, cultureel passende en duurzame eetpatronen te promoten.

VOEDSELVOORZIENING EN -VERDELING

Steden kunnen duurzaamheid bevorderen door de verbindingen en het transport tussen stedelijke, voorstedelijke en nabijgelegen voedselproducerende gebieden te verbeteren. Inkoopsystemen kunnen agro-ecologische voedselproductie en marktkansen voor regionale producenten bevorderen. Door gemeentelijke markten te ondersteunen, worden producenten en consumenten via korte toeleveringsketens rechtstreeks met elkaar verbonden.

SOCIALE EN ECONOMISCHE RECHTVAARDIGHEID

Problemen in stedelijke voedselsystemen zijn vaak verbonden met sociale en economische ongelijkheid. Steden zouden voedselinitiatieven moeten integreren in sociale en solidariteitsactiviteiten. Door het promoten en ondersteunen van grassroots- en innovatieve benaderingen, zorgen we ervoor dat iedereen gelijke toegang heeft tot gezond voedsel.

3.1 BESTUUR

Om stedelijke voedselsystemen te verbeteren, moeten gemeenten hun besluitvorming veranderen, zich organiseren en samenwerken met andere belanghebbenden. Dit omvat een betere samenwerking tussen stadsdiensten en -departementen, het gezamenlijk creëren of herzien van voedselbeleid, het ontwikkelen van een inclusieve, representatieve voedselraad en het identificeren, in kaart brengen en ondersteunen van lokale en grassroots-initiatieven.

Food Trails-steden hebben gewerkt aan de volgende vragen rond governance:

1. **Hoe kan mijn stad zoveel mogelijk belanghebbenden betrekken bij het aanpakken van de uitdagingen van het voedselsysteem?**
   Bordeaux Metropool
2. **Hoe kan mijn stad ervoor zorgen dat ons voedselbeleid aansluit bij de bredere politieke en economische context?**
   Birmingham
3. **Hoe kan mijn stad ervoor zorgen dat vertegenwoordigers van verschillende gemeentelijke afdelingen en externe organisaties samenwerken?**
   Thessaloniki

Hoe kan mijn stad zoveel mogelijk belanghebbenden betrekken bij het aanpakken van de uitdagingen van het voedselsysteem?

Bordeaux Metropool herinnert andere steden eraan om tijd en energie te investeren in het opbouwen van relaties met belanghebbenden

Het voedselbeleid van een stad, of andere acties op het gebied van voedsel, moeten de verschillende belanghebbenden in het voedselsysteem van die stad vertegenwoordigen. Alle Food Trails-steden hebben ervaren hoe belangrijk het is om verschillende soorten belanghebbenden te betrekken: gemeentepersoneel, kleinschalige producenten, agro-ecologische boeren, lokale bedrijven, gezondheidsautoriteiten, consumentengroepen, organisaties uit de derde sector en liefdadigheidsinstellingen, en nog veel meer. De Voedingsraad van Bordeaux Metropool telt momenteel meer dan 300 leden. Dankzij deze brede steun kon de Metropool een krachtig en ambitieus voedselbeleid ontwikkelen, evenals actieplannen voor een duurzaam regionaal voedselsysteem dat rekening houdt met de behoeften van producenten, consumenten en de bredere agrarische omgeving.

Bordeaux Metropool telt 814.000 inwoners in het grootstedelijk gebied, verdeeld over 28 gemeenten. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de collectieve catering voor scholen en ouderen. In Bordeaux Metropool worden dagelijks 65.000 maaltijden geproduceerd voor scholen en andere organisaties. Bordeaux Metropool ondertekende het MUFPP in 2015 en richtte in 2017 de Raad voor Voedselbeleid op. Tijdens Food Trails voerde de Metropool een gezamenlijk en ambitieus voedselbeleid door, dat onder meer maatregelen omvat om de inkoop van kantines te verbeteren en zo toegang te bieden tot gezond, duurzaam en lokaal voedsel. Bordeaux Metropool zette zich ook in om de lokale netwerken te versterken en de visie van hun raad voor voedselbeleid te delen.

Dankzij eerdere inspanningen op het gebied van de ontwikkeling van de raad voor voedselbeleid kon Bordeaux Metropool zijn doel bereiken: het ontwikkelen en implementeren van een alomvattend voedselbeleid. In een reeks thematische workshops konden mensen hun ideeën presenteren over hoe ze hun gezamenlijke doel konden bereiken. De vertegenwoordigers van de Metropool constateerden dat het moeilijk was om een aantal belangrijke stakeholders erbij te betrekken: veel mensen hadden geen vertrouwen in de lokale overheid en voelden zich niet gehoord of vertegenwoordigd door hen. Het overwinnen van dit sentiment kostte tijd en veel herhaalde gesprekken met deze stakeholders, en uiteindelijk werd ervoor gezorgd dat de standpunten en suggesties van mensen in de ontwikkeling van de regionale voedselbeleidsplannen opgenomen werden. De voedselbeleidsraad van de Metropool is nu het officiële bestuursorgaan voor het voedselbeleid van de Metropool. De leden werken samen op basis van hun primaire competentie, bijvoorbeeld openbare dienstverlening, landbouw of verwerking. Er worden werkgroepen opgericht rondom thema's als voedselketens, gelijke toegang tot duurzaam kwaliteitsvoedsel en voedselverspilling. Door mensen met verschillende competenties, maar gedeelde zorgen, bij elkaar te brengen, zorgen we ervoor dat de raad responsief en democratisch is en het vertrouwen van de leden en de gemeenschap behoudt.

De dialoog in stand houden en transparant zijn over alle acties en beslissingen helpt ervoor te zorgen dat mensen de voedselbeleidsraad en het voedselbeleid dat ze ontwikkeld hebben, steunen.

Bordeaux Metropool ondervond uitdagingen bij de samenwerking met de raad voor voedselbeleid op het gebied van voedselbeleid en andere kwesties. De grootste uitdaging was om de tijd voor discussie in evenwicht te brengen met concrete acties, aangezien het personeel beperkt is. Het koesteren en ontwikkelen van relaties voor inclusief bestuur kost tijd. Hoewel de raad breed vertegenwoordigd is, zijn er belangrijke belanghebbenden bij het lokale landbouwsysteem, zoals de wijnbouw, die er niet erg bij betrokken zijn. Het werk van de voedselbeleidsraad van de Metropool wordt aangestuurd door de dynamiek en het enthousiasme van lokale belanghebbenden die samenwerken aan gemeenschappelijke doelstellingen. Er worden workshops gehouden met belangrijke belanghebbenden die samenwerken aan de uitvoering van het Actieplan Voedselbeleid van de Metropool.

Gebruik de ervaringen van anderen als inspiratie voor toekomstige activiteiten. Zelfs als er momenteel onvoldoende middelen en tijd zijn om ze uit te voeren, kunnen deze ideeën worden bewaard tot de omstandigheden veranderen.

Hoe kan mijn stad ervoor zorgen dat ons voedselbeleid aansluit bij de bredere politieke en economische context?

De voedselsysteemstrategie van **Birmingham** weerspiegelt de sociale, culturele en economische sterktes en uitdagingen van de stad

Voedselbeleid is effectiever als het ontwikkeld wordt met de steun van politici uit alle politieke partijen en lokale belanghebbenden, zoals NGO's, vrijwilligersorganisaties, gemeenschapsgroepen en lokale bedrijven. Ze moeten ook de bredere factoren die het voedselsysteem van een stad beïnvloeden, erkennen en aanpakken, zoals sociaaleconomische ongelijkheid, reclame voor ongezond voedsel en gebrek aan toegang tot land. Birmingham is een grote, cultureel diverse stad met veel uitdagingen op economisch en volksgezondheidsgebied. De stad werkt voortdurend samen met haar burgers op alle niveaus aan voedselgerelateerde kwesties: de gemeenteraad heeft nauwe banden met bedrijven, openbare diensten en gemeenschapsgroepen.

Birmingham is een stad met een grote culturele diversiteit en telt 1,2 miljoen inwoners. De stad is lid van het stuurcomité van het Verdrag Stedelijk Voedselbeleid Milaan en heeft in 2022 haar eigen Food System Strategy aangenomen. In het verleden maakte Birmingham deel uit van een landelijk programma om obesitas bij kinderen aan te pakken. Hun pilotacties zijn gericht op het vergroten van het publieke bewustzijn over de strijd tegen voedselverspilling, het aanmoedigen van lokale voedselproductie voor voedselzekerheid en het stimuleren van jongeren om gezond te eten, met onder andere bonen en peulvruchten.

Door een reeks openbare evenementen tijdens het ontwikkelen van hun voedselsysteemstrategie, realiseerden stadsambtenaren zich hoe belangrijk het is om voedselgerelateerde acties in te bedden in de bredere politieke en economische context die van invloed is op het vermogen van stadsbewoners om toegang te krijgen tot gezond voedsel. Dit leidde tot een strategie waarin voedsel een plaats krijgt binnen bredere doelstellingen die erop gericht zijn de economie en de fysieke omgeving nieuw leven in te blazen. Birmingham ontwikkelde zijn Food System Strategy in samenwerking met bedrijven, activisten, burgers, volksgezondheidsfunctionarissen en anderen. Hun strategie benadrukt de behoefte aan een regeneratief voedselsysteem dat belemmeringen en niet-duurzame praktijken die het milieu, gemeenschappen en de economie schade toebrengen, erkent en verwijdert. Projecten om deze uitdagingen aan te pakken vinden plaats op verschillende niveaus: lokale maatschappelijke organisaties die armoede bestrijden, onderzoekspartners die zich bezighouden met volksgezondheid en de gezondheid van de planeet, en internationale partnerschappen, zoals Food Trails en het Verdrag Stedelijk Voedselbeleid Milaan (MUFPP), die steden ondersteunen bij het delen van best practices en het erkennen van culturele factoren die de voedingspraktijken bepalen.

Birmingham heeft een Food Action Decision-Making and Prioritisation (FADMaP)-tool ontwikkeld, waarmee prioriteit kan worden gegeven aan acties die door burgers ondersteund worden, de diversiteit van de stad gevierd kan worden en armoede en ongelijkheid aangepakt kan worden. Daarnaast promoot de stad een circulaire voedseleconomie die kleine bedrijven ondersteunt en voedselafval beschouwt als een waardevolle hulpbron die uitgeputte bodems nieuw leven kan inblazen en de lokale voedselproductie kan ondersteunen.

Birmingham's voedselsysteemstrategie is ambitieus en weerspiegelt de ervaring, kennis en opvattingen van de inwoners van de stad. Door actief samen te werken met individuen en organisaties die zich voorheen buitengesloten voelden van de politieke processen, heeft de strategie mensen samengebracht en brede steun gekregen. Een onverwacht voordeel van dit inclusieve proces was een hernieuwd geloof en energie in participatief bestuur. Dit is ook de ervaring van Bordeaux Metropool, waar gewerkt wordt aan de ontwikkeling van een inclusieve raad voor voedselbeleid en voedselbeleid.

De voedselsysteemstrategie van Birmingham erkent barrières en niet-duurzame praktijken die schadelijk zijn voor het milieu, gemeenschappen en de economie.

Hoe kan mijn stad ervoor zorgen dat vertegenwoordigers van verschillende gemeentelijke afdelingen en externe organisaties samenwerken?

Thessaloniki heeft haar voedselbeleid mede ontworpen via participatieve workshops met verschillende gemeentelijke afdelingen en externe stakeholders

De Food Trails-steden bevonden zich in zeer verschillende stadia van hun ontwikkeling van beleid en maatregelen op het gebied van voedsel. Een van de belangrijkste doelen voor sommige steden was het opzetten van een voedselraad, die vervolgens een voedselbeleid voor de stad zou ontwikkelen. Dit was het geval voor Thessaloniki.

Thessaloniki had al een aantal maatregelen genomen ter ondersteuning van de inspanningen om een voedselraad en voedselbeleid te ontwikkelen. Het is een UNESCO-Stad van de Gastronomie en beschikt over netwerken van geïnteresseerde belanghebbenden. Ook wordt er gewerkt aan Net Zero-initiatieven en verschillende gemeentelijke diensten houden zich bezig met de bestrijding van voedselverspilling.

Thessaloniki, met 300.000 inwoners en ruim 1 miljoen inwoners in het grootstedelijk gebied, is een havenstad met een divers multicultureel erfgoed. De stad maakt met trots deel uit van het UNESCO-netwerk van Gastronomiesteden en organiseert jaarlijks een culinair festival. Thessaloniki is sinds de lancering in 2015 ondertekenaar van het Verdrag Stedelijk Voedselbeleid Milaan (MUFPP) en ontwikkelde de Thessaloniki 2030-strategie voor lokale veerkracht. Hun pilotacties richten zich op het creëren van een ondersteunend lokaal netwerk van belanghebbenden en op stedelijke landbouwactiviteiten.

De Living Labs van de stad brachten diverse belanghebbenden samen, van voedselgerelateerde organisaties, vertegenwoordigers van de overheid en NGO's. Verschillende afdelingen van de gemeente waren hierbij betrokken, waaronder afdelingen die verantwoordelijk waren voor economische ontwikkeling, toerisme, groenvoorzieningen, sociale zaken en meer. De raad benadrukte met name het belang van het betrekken van kwetsbare groepen, die vaak over het hoofd worden gezien bij het bestuur. Dit is belangrijk, omdat andere steden ontdekt hebben dat het ontwikkelen van participatieve systemen, die een breed scala aan individuen aanmoedigen om deel te nemen, extra voordelen oplevert voor het lokaal en regionaal bestuur. Thessaloniki heeft vervolgens haar voedselbeleid mede ontworpen via een reeks participatieve workshops, waarbij de nadruk lag op thema's die verband houden met de kerngebieden van het MUFPP. Dit gaf structuur aan het participatieproces. De stad werkte samen met Mamagaia, een milieuorganisatie met ervaring in het ontwerpen van participatieprocessen voor sociale en milieu-initiatieven.

Hoewel Thessaloniki heeft ingezien hoe belangrijk het is om verschillende gemeentelijke departementen bij de voedselraad en beleidsontwikkeling te betrekken, hebben ze ontdekt dat het soms gemakkelijker is om met externe partners te communiceren dan met interne gemeentelijke afdelingen. Dit komt door de geïsoleerde werkwijzen binnen de lokale overheid.

Het overwinnen van dit type bestuursstijl is voor de meeste Food Trails-steden een veelvoorkomende uitdaging geweest. Thessaloniki ondervond ook een kloof tussen het ontwikkelen van beleid en het uitvoeren van aanbevolen acties. Dit kwam door een gebrek aan breder begrip en betrokkenheid bij dit soort werk, dat in Griekenland nog heel nieuw is. Dit is een probleem waar veel Food Trails-steden mee te maken hebben gehad, en een belangrijke les voor alle steden: het ontwikkelen van een voedselraad en voedselbeleid is onderdeel van de transformatie van het stedelijk voedselsysteem - maar het is niet de eindbestemming!

Het ontwikkelen van een voedselraad en voedselbeleid is onderdeel van de transformatie van het stedelijk voedselsysteem - maar het is niet de eindbestemming!

3.2 VOEDSELAFVAL

Gemeenten kunnen openbare eetgelegenheden en hun groothandelsleveranciers ondersteunen bij het monitoren en terugdringen van voedselverspilling.

Initiatieven op stadsniveau kunnen bestaan uit educatie van het publiek en mogelijkheden voor het maken en gebruiken van gecomposteerd voedselafval. Ook kan ervoor worden gezorgd dat wetgeving en richtlijnen voor voedselgebruik geen onnodige voedselverspilling aanmoedigen.

Food Trails-steden hebben een aantal van de volgende vragen over voedselafval aangepakt:

1. **In mijn stad gelden beperkende wetten en regels voor de verwerking van voedselafval. Hierdoor neemt de hoeveelheid voedselverspilling in de horeca toe. Wat moeten we doen?**
   Warschau

2. **Hoe kan mijn stad voedseloverschotten efficiënter herverdelen, zodat ze niet verloren gaan en terechtkomen bij mensen in nood?**
   Milaan

3. **Hoe kan mijn stad de ontwikkeling van kennis en vaardigheden van burgers over voedselverspilling, voedselopslag en compostering ondersteunen?**
   Birmingham

In mijn stad gelden beperkende wetten en regels voor de verwerking van voedselafval. Hierdoor neemt de hoeveelheid voedselverspilling in de horeca toe. Wat moeten we doen?

Warschau werkte samen met juristen en vertegenwoordigers van de industrie om het begrip van de relevante wetgeving te verbeteren

Zowel de ervaringen van steden als academisch onderzoek bevestigen dat een belangrijke oorzaak van voedselverspilling de vaak verwarrende wetgeving rond voedselverwerking en herverdeling is. Een van de maatregelen die in dit verband zijn genomen, is het informeren van consumenten over houdbaarheids- en uiterste gebruiksdata. Richtlijnen en wetgeving kunnen een grote uitdaging vormen voor bedrijven die het risico op juridische sancties lopen als ze niet op de juiste manier met voedsel omgaan. Dit is een bijzonder ernstig probleem voor hotels, restaurants en cateringbedrijven, die veel voedselafval genereren. Toch worden deze bedrijven vaak over het hoofd gezien in onderzoek en interventies gericht op het verminderen van voedselverspilling.

Warschau heeft bijna 1,8 miljoen inwoners, waarvan ruim 220.000 studenten. De stad is erkend als een toonaangevende Europese stad op het gebied van ondersteuning van bedrijfsontwikkeling. De regio beschikt over een belangrijke agro-industrie met sterke voorstedelijke landbouwactiviteiten, aangevuld met de steun van onderzoeksafdelingen in de agro-industrie. Hun pilotinitiatieven zijn gericht op de ontwikkeling van een efficiënt systeem voor voedseldonatie en -distributie, waarbij de nadruk ligt op samenwerking met lokale bedrijven om een duurzaam voedselsysteem te bevorderen.

Via Food Trails heeft Warschau een Food Lab opgezet dat zich bezighoudt met het verminderen van voedselverspilling in restaurants. Food Lab is een samenwerkingsverband van academici, juristen gespecialiseerd in voedingsrecht, restauranteigenaren en -personeel dat samenwerkt aan het terugdringen van voedselverspilling in alle fasen van de levensmiddelenindustrie. Het werd al snel duidelijk dat alle voedselbedrijven in de stad bang waren om deel te nemen aan programma's voor het herverdelen van voedseloverschotten. Ze waren bang om wetten te overtreden met betrekking tot de juiste verwerking van voedsel of fiscale wetten omtrent donaties. Hieruit bleek ook dat voedselverspilling in deze bedrijven op verschillende momenten plaatsvindt: in de keuken, vóór en ná het serveren van het eten aan de klant.

Donatie van voedsel na de houdbaarheidsdatum is toegestaan in de Europese Unie, zolang het product nog veilig en eetbaar is. Verschillende landen hebben hun eigen nationale wetgeving die deze herverdeling van voedseloverschotten aan individuen of liefdadigheidsorganisaties ondersteunt of beperkt. Ze hebben ontdekt dat verschillende instellingen voor voedselcontrole hun eigen interpretaties van de regelgeving voor voedselveiligheid kunnen geven, en dat ook doen. Dit veroorzaakt verwarring bij bedrijven die bang zijn om fouten te maken en wetten te overtreden.

Juristen gespecialiseerd in voedingsrecht zijn belangrijke bondgenoten geworden van het Food Lab in Warschau. Ze adviseren duidelijke, eenvoudige richtlijnen voor bedrijven en voor het ontwikkelen van nationale wetgeving die de herverdeling van voedseloverschotten ondersteunt en stimuleert. Spanje ontwikkelt innovatieve benaderingen om dit probleem aan te pakken. Zo verplichten ze restaurants bijvoorbeeld om bakjes te verstrekken aan klanten die de resten van hun maaltijd mee naar huis willen nemen.

Een beter begrip van juridische kaders en het ontwikkelen van wetten en praktijken, maar ook zakelijke en culturele steun voor de herverdeling van voedseloverschotten, zullen allemaal bijdragen aan de vermindering van voedselverspilling.

Juristen gespecialiseerd in voedingsrecht adviseren bedrijven over duidelijke, eenvoudige richtlijnen voor het omgaan met voedselafval, die de herverdeling van overtollig voedsel ondersteunen en aanmoedigen.

Hoe kan mijn stad voedseloverschotten efficiënter herverdelen, zodat ze niet verloren gaan en terechtkomen bij mensen in nood?

Milaan verbeterde de logistiek, infrastructuur en partnerschappen met belanghebbenden voor een efficiëntere herverdeling

Veel steden in het Food Trails-project werken aan het verminderen van voedselafval, waarvan een groot deel nog geschikt is voor menselijke consumptie. Net als andere Food Trails-steden werkt Milaan aan het inzamelen van dit voedsel en het verbeteren van de distributie ervan. Tijdens de Covid-19-pandemie heeft Milaan uitgebreid in kaart gebracht welke vrijwilligersorganisaties in de stad de gemeenschappen ondersteunen door overtollig voedsel te verdelen. Ook heeft Milaan de fysieke infrastructuur aangelegd die nodig is om dit werk uit te voeren. Dit leverde de gemeente belangrijk bewijs op over de manier waarop voedseloverschotten al effectief in de stad werden herverdeeld.

Milaan, met 1,4 miljoen inwoners en 3,5 miljoen in het grootstedelijk gebied, is de economische en financiële hoofdstad van Italië. De stad heeft 8 universiteiten met bijna 200.000 studenten. In 2014 stelde Milaan haar voedselbeleid vast, inclusief de oprichting van 10 “Food Waste Reduction Hubs”. De pilotacties van Milaan richten zich op het verbeteren van de circulariteit van gemeentelijke schoolkantinesystemen, met ingrepen op het gebied van overheidsaanbestedingen en afvalvermindering.

Milan erkent dat voedselverspilling in alle stadia van het voedselsysteem plaatsvindt. Tijdens Covid-19 ontwikkelde de stad een krachtige coalitie van de particuliere sector, voedselbanken en non-profitorganisaties. De coalitie heeft overal in de stad hubs voor voedselafval opgezet: voedsel dat nog geschikt is voor menselijke consumptie, wordt bij supermarkten en kantines opgehaald en naar de hubs gebracht. Dit voedsel wordt vervolgens herverdeeld via gaarkeukens, voedselpakketten en via winkels voor sociale solidariteit. Daar kunnen gezinnen betaalbaar voedsel krijgen dat door verschillende bronnen wordt gedoneerd. Milaan heeft ook een inzamelingscentrum opgezet op de belangrijkste groothandelsmarkten voor groente en fruit. Aan het einde van elke handelsdag wordt er ruimte vrijgemaakt waar verschillende non-profitorganisaties hun onverkochte overschotten kunnen ophalen. Milaan integreert de herverdeling van voedseloverschotten in bredere inspanningen om de belemmeringen die burgers ondervinden bij het volgen van een gezond eetpatroon, aan te pakken.

De inventarisatie en het werk van Milaan op het gebied van voedselverspilling en -overschotten hebben de stad geleerd hoe belangrijk het is om samen te werken met verschillende actoren uit de particuliere, publieke en vrijwillige sector in het hele voedselsysteem.

Bij het ontwikkelen van een strategie om voedselverspilling terug te dringen door de herverdeling van voedseloverschotten, moeten steden rekening houden met belemmeringen op het gebied van infrastructuur, opslagruimte, transport en logistiek. Milan is zich er ook van bewust dat het verbeteren van de herverdeling van voedseloverschotten de voedselarmoede niet oplost en als een aparte kwestie moet worden beschouwd. Voedselhulp moet in een bredere sociaal-economische context worden beschouwd en ontwikkeld.

Infrastructuur, opslagruimte, transport en logistieke barrières hebben allemaal invloed op de capaciteit van steden om voedseloverschotten te herverdelen.

Hoe kan mijn stad de ontwikkeling van kennis en vaardigheden van burgers over voedselverspilling, voedselopslag en compostering ondersteunen?

Community Champions uit **Birmingham** hebben de ideeën en het gedrag van mensen rondom voedselafval veranderd

Veel initiatieven tegen voedselverspilling richten zich op het verminderen van afval en het efficiënter gebruiken van voedselbronnen. Sommige delen van voedsel, zoals aardappelschillen en eierschalen, zijn echter heel moeilijk te gebruiken. Het is belangrijk dat mensen en organisaties manieren vinden om dit afval efficiënt te verwerken. Composteren kan helpen voedselverspilling te verminderen en waardevolle organische meststof te creëren voor de voedselverbouwing. Dit draagt bij aan een circulaire economie, een van de doelstellingen van Food 2030. Birmingham heeft een sterke achtergrond in samenwerking met gemeenschapsinitiatieven en heeft deze relaties gebruikt om composteren en onderwijs over voedselverspilling in de hele gemeenschap te promoten.

Birmingham is een stad met een grote culturele diversiteit en telt 1,2 miljoen inwoners. De stad is lid van het stuurcomité van het Verdrag Stedelijk Voedselbeleid Milaan en heeft in 2022 haar eigen Food System Strategy aangenomen. In het verleden maakte Birmingham deel uit van een landelijk programma om obesitas bij kinderen aan te pakken. Hun pilotacties zijn gericht op het vergroten van het publieke bewustzijn over de strijd tegen voedselverspilling, het aanmoedigen van lokale voedselproductie voor voedselzekerheid en het stimuleren van jongeren om gezond te eten, met onder andere bonen en peulvruchten.

Een van de Living Labs van Birmingham richtte zich op de samenwerking met lokale gemeenschapsgroepen om voedselverspilling te verminderen en kennis, vaardigheden en motivatie rondom composteren te vergroten. Birmingham koppelde de uiteindelijke gewenste langetermijndoelen aan de relevante voorafgaande stappen en de verwachte resultaten van acties en interventies in verschillende fasen van het Living Lab. De stad werkte nauw samen met buurtgroepen die al een sterke werkrelatie hadden met de wijk waar de pilottest zou plaatsvinden. Het project had als doel om het gedrag rondom voedselverspilling te veranderen en ervoor te zorgen dat mensen voedselresten scheiden van het overige afval. Het richtte zich op drie verschillende soorten woningen, met verschillende mate van toegang tot tuinen of openbare ruimten voor de verwerking van compost. Het project merkte op dat de bewoners zowel behoefte hebben aan groene infrastructuur – compostbakken en materialen voor bokashi-fermentatie of vermicompostering (met wormen) – als aan sociale infrastructuur – buurtbewoners die enthousiast en toegewijd zijn aan het project, en bereid zijn om de doelstellingen ervan te promoten en hun praktische kennis en enthousiasme te delen met hun buren. Deze 'Community Champions' promootten ook het gebruik van compost in gemeenschapsteeltprogramma's.

Zoals veel initiatieven van Birmingham op het gebied van voedsel, werd hun project voor het composteren van voedselverspilling ontwikkeld en uitgevoerd met de lokale gemeenschap. Het heeft ook bredere doelen voor het voedselsysteem opgenomen, zoals het promoten van een gezond eetpatroon en het aanmoedigen van de stedelijke teelt van fruit en groenten. Het project richtte zich ook op 'zelden aanhoorde' gemeenschappen, die sociale en economische barrières ervaren voor een gezond eetpatroon.

De ervaring van Birmingham is dat programma's die aangeboden worden 'aan' en niet 'met', weinig kans hebben op gedragsverandering op de lange termijn.

3.3 VOEDSELPRODUCTIE

Steden kunnen duurzame voedselproductie versterken door verbindingen tussen platteland en stad aan te moedigen, een ecosysteembenadering te gebruiken om landgebruiksplanning en -beheer te begeleiden, veilige toegang tot land voor duurzame voedselproductie te garanderen en stedelijke en voorstedelijke voedsel producenten materiële en logistieke ondersteuning te bieden.

Food Trails-steden hebben de volgende vragen over voedselproductie aan de orde gesteld:

1. **We willen ervoor zorgen dat mensen meer voedsel kunnen verbouwen in onze stad. Wat kunnen we doen? Bergamo**
2. **Hoe kan mijn stad producenten ondersteunen die agro-ecologische methoden gebruiken voor voedselproductie? Bordeaux Metropool**
3. **Hoe kan mijn stad de verbindingen tussen producenten en consumenten versterken? Grenoble Alpes Metropool**

We willen ervoor zorgen dat mensen meer voedsel kunnen verbouwen in onze stad. Wat kunnen we doen?

Het stedelijke en voorstedelijke land van de gemeente **Bergamo** wordt gebruikt door gemeenschapsgroepen voor voedselproductie

Voedselproductie in steden is een veelvoorkomend antwoord om stedelijke voedselzekerheid te waarborgen. Het is belangrijk om ervoor te zorgen dat beschikbaar land beschermd wordt voor voedselproductie en om ervoor te zorgen dat kwetsbare individuen en gemeenschappen toegang hebben tot land voor voedselproductie. Als onderdeel van haar werk in Food Trails heeft Bergamo voorstedelijke groeiruimtes in kaart gebracht en ervoor gezorgd dat het deze groeiruimtes gemeenschappen ten gunste komen die met meerdere uitdagingen worden geconfronteerd.

Bergamo verzamelde belangrijke gegevens over waar het voedsel van de stad vandaan kwam, welk land beschikbaar was binnen en nabij de stad en hoe dit gemeentelijk land het beste kon worden gebruikt voor voedselproductie.

Bergamo telt 121.000 inwoners, waaronder ruim 23.000 studenten. In 2019 werd de stad door UNESCO uitgeroepen tot Creatieve Stad van de Gastronomie. De stad heeft een actieve raad voor voedselbeleid en organiseert sinds 2017 het festival "Agriculture and the Right to Food". Hun proefprojecten zijn gericht op voedsellessen, duurzaamheid van hun schoolkantinesysteem en inkoop.

De stad heeft nieuwe regels over wie gemeentelijk land mag gebruiken voor stedelijke tuinbouw. Dit is om het veelvoorkomende probleem te voorkomen dat openbaar land gebruikt wordt voor privédoeleinden. In Bergamo wordt stedelijk land voor voedselproductie prioritair toegekend aan gezinnen met jonge kinderen en aan organisaties die zich inzetten voor sociale en economische voordelen. Percelen zijn kleiner geworden en worden voor drie jaar aan individuen toegewezen, waarna de lease verlengd kan worden. Al het land moet biologisch worden bewerkt om een gezonde omgeving in de tuinen en het omliggende, dichtbevolkte gebied te garanderen. Deze tuinen bieden pachters vorming over biologisch telen van fruit en groenten. Bergamo promoot ook de teelt van fruitbomen in de hele stad. De Botanische Tuinen van de stad zetten zich in voor het bevorderen van territoriale agrobiodiversiteit. De stad breidt haar onderwijsprogramma's uit om de teelt van geschikte, veerkrachtige voedselgewassen in de stad en de omliggende regio te ondersteunen. De omliggende provincie Bergamo kent veel biologische landbouwactiviteiten. De stad promoot zakelijke kansen in biologische landbouw voor jongeren, en promoot en ondersteunt tuinbouwsamenwerkingen tussen biologische telers en andere sociale initiatieven.

Grondige inventarisatie van haar stedelijke en regionale voedselsysteem ondersteunde de plannen van Bergamo om duurzame voedselproductie te bevorderen, de toegang tot en voorstedelijke groeiruimtes te verbreden en materiële en logistieke ondersteuning voor producenten te ontwikkelen. Dankzij dit in kaart brengen heeft de stad belangrijke gegevens verzameld over de huidige status van haar voedselsysteem, de belangrijkste betrokken partijen en de prioriteiten die de stad moet stellen om de duurzaamheid van het voedselsysteem te verbeteren.

In Bergamo wordt stedelijk land voor voedselproductie prioritair toegekend aan gezinnen met jonge kinderen en aan organisaties die zich inzetten voor sociale en economische voordelen.

Hoe kan mijn stad producenten ondersteunen om meer agro-ecologische methoden voor voedselproductie te gebruiken?

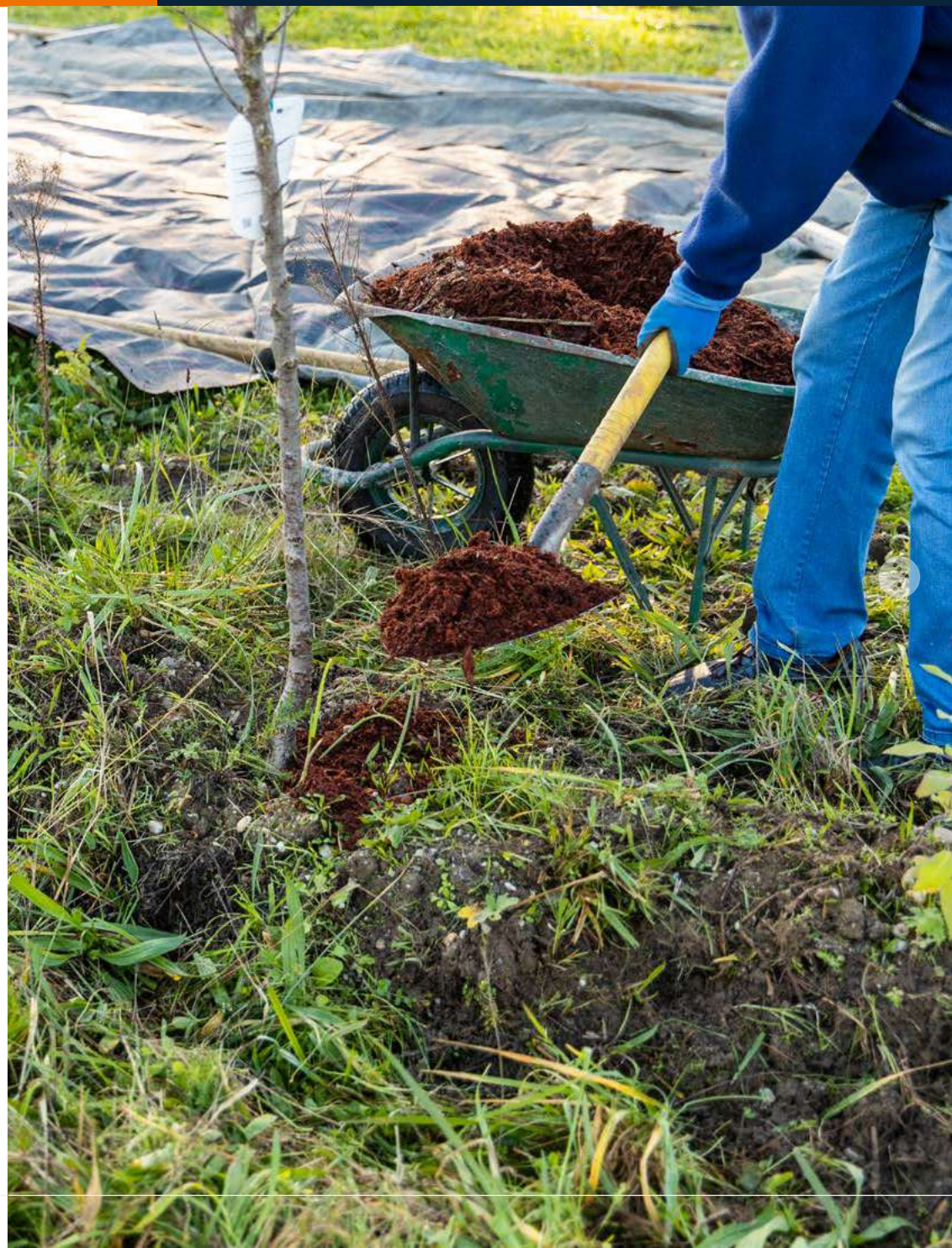
Bordeaux Metropool biedt technische en financiële ondersteuning aan producenten om hen in staat te stellen meer agro-ecologische praktijken te gebruiken en ondersteunt hen bij het ontwikkelen van lokale en rendabele marktkansen

Met steun van Food Trails voerde Bordeaux Metropool een gedetailleerde analyse uit van haar territoriale voedselsysteem, wat resulteerde in een grondige en ambitieuze strategie voor landbouw- en voedselveerkracht. De Metropool erkent dat het behalen van een volledige, gecertificeerde biologische status voor veel producenten een uitdaging kan lijken. Het streeft daarom naar 100% agro-ecologische productie, met 30% gecertificeerde biologische productie in 2027 en 50% in 2050. Dit zijn ambitieuze politieke doelen die aanzienlijke technische en praktische maatregelen vereisen om te implementeren.

Bordeaux Metropool telt 814.000 inwoners in het grootstedelijk gebied, verdeeld over 28 gemeenten. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de collectieve catering voor scholen en ouderen. In Bordeaux Metropool worden dagelijks 65.000 maaltijden geproduceerd voor scholen en andere organisaties. Bordeaux Metropool ondertekende het MUFPP in 2015 en richtte in 2017 de Raad voor Voedselbeleid op. Tijdens Food Trails voerde de Metropool een gezamenlijk en ambitieus voedselbeleid door, dat onder meer maatregelen omvat om de inkoop van kantines te verbeteren en zo toegang te bieden tot gezond, duurzaam en lokaal voedsel. Bordeaux Metropool zette zich ook in om de lokale netwerken te versterken en de visie van hun raad voor voedselbeleid te delen.

Deze omvatten het aanbieden van training voor nieuwkomers in de landbouwsector, toegang tot land en marktkansen voor agro-ecologische producenten die hen in staat stellen een eerlijke prijs voor hun product te verdienen.

Agro-ecologische producenten worden geconfronteerd met aanzienlijke economische uitdagingen, omdat het een duurdere, arbeidsintensievere methode van voedselproductie is. Toegang tot betrouwbare markten voor hun producten, in combinatie met hogere productiekosten, kan overweldigende barrières creëren voor zowel nieuwe als gevestigde agro-ecologische producenten. Bordeaux Metropool heeft de ontwikkeling van betrouwbare markten voor deze producenten tot een belangrijk doel gemaakt in hun territoriale voedselsysteemambities. Het heeft sterke partnerschappen opgezet met lokale voedselproducenten en benadert alle voedselacties consequent binnen de context van een regionale voedselstrategie die de behoefte van consumenten aan gezond voedsel in evenwicht brengt met de behoefte van producenten aan een eerlijke prijs. Boeren hebben veel zeggenschap in de voedselraad. De Metropool ondersteunt lokale initiatieven die voedsel rechtstreeks van lokale producenten kopen, wat zorgt voor een eerlijke prijs en een betrouwbare markt voor agro-ecologische telers.

Ze werken ook samen met hun inkoopfunctionarissen om hen te helpen de hoeveelheid lokaal geproduceerd voedsel te vergroten die gebruikt wordt binnen hun collectieve cateringsysteem en bieden financiële investeringen voor boeren die ondersteuning nodig hebben bij het veranderen van hun voedselproductiepraktijken naar agro-ecologische methoden. De Metropool coördineert ook een groep experts om nieuwe toetreders tot de landbouw te faciliteren, met name degenen die agro-ecologische praktijken gebruiken.

Door boeren een krachtige stem te geven in de voedselraad, kunnen relevante acties geïmplementeerd worden om het lokale voedselsysteem te transformeren.

Hoe kan mijn stad de banden tussen producenten en consumenten versterken?

Grenoble Alpen Metropool organiseert evenementen en activiteiten die producenten en consumenten met elkaar verbinden

Het versterken van de verbindingen tussen stad en platteland en het direct verbinden van producenten en consumenten is een belangrijke stap in het verzekeren van duurzame voedselproductie. Veel Food Trails-steden werken aan de ontwikkeling van territoriale of regionale voedselsystemen. Grenoble Alpes Metropool ontwikkelde de Maand van Voedseltransitie om lessen en inspiratie te bieden over voedselproductie en de banden tussen producenten en consumenten te versterken.

Grenoble Alpes Metropool omvat 480.000 inwoners en 65.000 studenten, verspreid over 49 gemeenten. De Metropool is in 2022 uitgeroepen tot Groene Hoofdstad van Europa en draagt bij aan het bevorderen van een duurzaam voedselsysteem als lid van het Verdrag Stedelijk Voedselbeleid Milaan. Sinds 2020 organiseert de Metropool een Voedseltransitiemaand om burgers bewust te maken. Andere pilotacties tijdens Food Trails zijn het bevorderen van een duurzame transitie in schoolkantines en het ontwikkelen van een Interterritoriale Voedselraad met haar gemeenten.

De Maand van Voedseltransitie was bedoeld om bewustzijn te creëren over de centrale rol van voedsel in een ecologische transitie en het belang van lokale agro-ecologische producenten. Gedurende een maand organiseerde de Metropool kookdemonstraties, debatten, lezingen, gezamenlijke maaltijden, boerderijbezoeken, boerenmarkten en meer.

Deze activiteiten lieten het belang van lokale producenten zien en creëerden kansen voor consumenten om lokaal geproduceerd voedsel te zien – en te proeven. Evenementen kwamen ook enkele van de meer uitdagende elementen van voedselproductie aan bod, zoals het verzekeren dat gezond voedsel betaalbaar is voor consumenten, en de rol van lokale overheden bij het ondersteunen van agro-ecologische producenten. Er werden openbare lezingen en debatten gehouden over de toekomst van voedselproductie in de Metropool, klimaatverandering, voedselsolidariteit, de impact van industriële landbouw en het verminderen van voedselverspilling. Tijdens de lezingen en evenementen werd de nadruk gelegd op het verbinden van plattelandsproducenten en stedelijke consumenten.

Hoewel de Maand van de Voedseltransitie een indrukwekkend scala en aantal evenementen omvatte, is het belangrijk dat steden die soortgelijke evenementen willen organiseren, ervoor zorgen dat ze manieren overwegen om de impact van openbare evenementen te monitoren. Steden beoordelen vaak het aantal deelnemers, maar dit geeft niet altijd informatie over de impact van deze evenementen op gedragsverandering of bewustwording. Het is ook belangrijk om ervoor te zorgen dat dergelijke evenementen een nieuw publiek aanspreken dat misschien niet bekend is met de kwesties of minder geneigd is om ze bij te wonen.

De Voedselovergangsmaand van Grenoble Alpes Metropool omvat kookdemonstraties, debatten, lezingen, gezamenlijke maaltijden, boerderijbezoeken, boerenmarkten en meer.

3.4 DUURZAME VOEDING EN EETPATRONEN

Duurzame eetpatronen zijn goed voor de volksgezondheid, het welzijn en het milieu. Steden kunnen lessen omtrent duurzame voedsel en kookvaardigheden promoten voor het grote publiek en mensen die in de voedingssector werken, en regelgevende en vrijwillige instrumenten verkennen om betaalbare, cultureel passende duurzame eetpatronen te promoten.

Food Trails-steden hebben gewerkt aan de verbetering van de duurzaamheid van eetpatronen en voeding door de volgende vragen te beantwoorden:

1. **Wat kan mijn stad doen om leerlingen op scholen op te voeden over gezonde voeding?**
   Kopenhagen

2. **Hoe kan mijn stad gedragsverandering in de richting van duurzame voeding bevorderen en faciliteren?**
   Funchal

3. **Welke kennis en vaardigheden hebben burgers en horecapersoneel in mijn stad nodig om beter te eten, en hoe kunnen we dit ondersteunen?**
   Groningen

Wat kan mijn stad doen om leerlingen op scholen op te voeden over gezonde voeding?

Kopenhagen heeft op haar scholen onderwijs over het voedselsysteem ontwikkeld, waarbij leerlingen leren over duurzaam voedsel en gezonde eetpatronen

Het ontwikkelen van gezonde eetgewoonten bij jongeren is een belangrijke stap om gezondheid en welzijn in de toekomst te waarborgen. Veel Food Trails-steden werken aan het bevorderen van gezonde voeding via schoolmenu's en voedsellessen. Kopenhagen werkt samen met studenten, lokale boeren en schoolkoks om ervoor te zorgen dat studenten geïnformeerd worden over de voedingselementen van een gezond eetpatroon, de milieu-impact van het voedselsysteem en cultureel gevarieerde en belangrijke voedingsmiddelen.

De Living Labs van Kopenhagen hebben zich gericht op het ontwikkelen van klimaatvriendelijke openbare eetgelegenheden. Een van de belangrijkste locaties voor deze interventies is het schoolsysteem.

Kopenhagen heeft 650.000 inwoners, waarvan 65.000 studenten. In 2022 werd ze door de Global Liveability Index uitgeroepen tot de op één na meest leefbare stad ter wereld. De stad heeft een actieve Voedselstrategie voor 2020-2025 en sinds 2019 een ambitieuze Klimaatstrategie. Hun pilotacties richten zich op duurzame overheidsaanbestedingen, de ontwikkeling van onderwijsmateriaal voor scholen en bewustmaking over gezonde voeding.

De gemeentelijke keukens van Kopenhagen bereiden meer dan 115.000 maaltijden per dag. De kantinemanagers van de stad veranderen menu's om het vleesgehalte te verminderen en gezondere voedingskeuzes te promoten. In veel van de scholen in de stad staan voedsel en het voedselsysteem centraal in het onderwijscurriculum. Studenten worden bij alle stadia betrokken. Ze leren over het voedselsysteem en de milieu-impact ervan, en de geschiedenis van verschillende gewassen. Jongeren werken samen met chef-koks aan het ontwikkelen van menu's, het bereiden van proefporties van onbekende gerechten en het aanmoedigen van hun leeftijdsgenoten om deze nieuwe voedingsmiddelen te proberen. Veel van de gerechten weerspiegelen de toenemende culturele diversiteit van de stad. Het koken en delen van nieuwe gerechten wordt gezien als een manier om cultureel passende duurzame eetpatronen te promoten en sociale verandering te omarmen door te delen en van eten te genieten. Kopenhagen heeft ook innovatieve educatieve relaties ontwikkeld met lokale boeren, als onderdeel van de plannen van de stad om de opleiding van kinderen te verbinden met het voedsel dat ze consumeren. Met de steun van Food Trails heeft Kopenhagen contacten gelegd tussen studenten en boeren, zodat jongeren kunnen leren over hoe aardappelen worden geteeld en hoe het boerenleven in zijn werk gaat.

Dit project is een voorbeeld van de inspanningen van de stad om innovatieve aanbestedingen te ontwikkelen met een educatieve component.

De inspanningen van Kopenhagen om onderwijs omtrent gezonde voeding te promoten worden geconfronteerd met bredere uitdagingen. Scholen merken op dat oudere leerlingen er vaak voor kiezen om hun maaltijden bij plaatselijke fastfoodrestaurants te kopen. De scholen werken aan menukeuzes die fastfoodmenu's imiteren, maar wel gezondere ingrediënten bevatten. Mogelijk moet er verder worden gewerkt aan het betrekken van lokale actoren in het voedselsysteem buiten de scholen. Andere Food Trails-steden pakken dit probleem aan door wetgeving te ontwikkelen die de verkoop van fastfood in de buurt van scholen beperkt.

Kopenhagen werkt samen met lokale boeren en schoolkoks om lessen te geven over voedselsystemen.

Wat kan mijn stad doen om leerlingen op scholen op te voeden over gezonde voeding?

Funchal moedigt duurzame eetgewoonten aan via scholen, gemeenschapseducatieprogramma's en sociale interventies die ongelijkheid aanpakken

Het ontwikkelen van duurzame eetgewoonten onder de bevolking vereist brede, innovatieve benaderingen. Deze kunnen worden ondersteund en versterkt door inspanningen te koppelen aan andere sociale en economische interventies. Tijdens het Food Trails-project heeft Funchal creativiteit en toewijding getoond om de eetgewoonten van de inwoners van de stad te veranderen. Duurzame voeding is een centraal doel van de Living Labs van de stad.

In de vroege stadia van de Covid 19-pandemie organiseerde Funchal de distributie van Vital Baskets. Deze manden bevatten gezond voedsel van lokale producenten, evenals advies en recepten om een gezond eetpatroon te ondersteunen.

Funchal, de hoofdstad van het eiland Madeira, is een levendig toeristisch centrum met 105.000 inwoners. De stad ondersteunt de gemeenschap actief via initiatieven zoals de Funchal Vital Basket, die hulp biedt aan gezinnen met een laag inkomen. Funchal zet zich in voor duurzaamheid door stedelijk tuinieren aan te moedigen, voedselverspilling te voorkomen en composteren aan te moedigen tijdens het Food Trails-project.

De stad heeft een goed gevestigd Eco Schools-programma, waar kinderen groenten planten en kweken. De tuinen worden gebruikt om kinderen te leren over biologische productie en het belang van een gezond eetpatroon.

Funchal neemt ook voedsellessen op in andere sociale initiatieven die kwetsbare gemeenschappen ondersteunen. Dit is belangrijk, omdat deze groepen vaak moeite hebben om een gezond eetpatroon te betalen en meer risico lopen op niet-overdraagbare ziekten vanwege een slecht eetpatroon. De gemeente promoot voedsellessen via gemeenschapseducatieprogramma's, crèches en activiteiten in sociale buurten. Funchal heeft een sterke geschiedenis van werken met individuen en gemeenschappen die te maken hebben met sociaaleconomische uitdagingen en gebruikt deze ervaring om haar inspanningen om een gezond eetpatroon te promoten te informeren en aan te sturen.

De stad heeft haar toewijzingsschema nieuw leven ingeblazen en heeft nu alle gemeentelijke groeiruimte toegewezen aan individuen in nood. Land wordt prioritair toegekend aan mensen die in armoede en voedselonzekerheid leven, en er wordt onderwijs geboden om ervoor te zorgen dat mensen op een duurzame manier gezond voedsel kunnen verbouwen voor zichzelf en hun families.

Funchal heeft erkend dat gedragsverandering ondersteund moet worden met onderwijs, mogelijkheden om nieuwe vaardigheden te ontwikkelen en een sociaal ondersteunende context die nieuwe praktijken aanmoedigt. Door lessen te geven in meerdere, uiteenlopende contexten en ervoor te zorgen dat mensen over de benodigde ingrediënten en kookvaardigheden beschikken, is Funchal een inspiratiebron voor de stimulatie van gedragsverandering op het gebied van voeding.

Door lessen te geven in meerdere, uiteenlopende contexten en ervoor te zorgen dat mensen over de benodigde ingrediënten en kookvaardigheden beschikken, is Funchal een inspiratiebron voor de stimulatie van gedragsverandering op het gebied van voeding.

Welke kennis en vaardigheden hebben burgers en horecapersoneel in mijn stad nodig om beter te eten, en hoe kunnen we dit ondersteunen?

Groningen ontwikkelde een kookboek, receptenkaarten, workshops en professionele trainingen rondom gezonde voeding

Groningen heeft zich in zijn hele Food Trails Living Labs gericht op de eiwittransitie. Om deze significante verschuiving in het eetpatroon van mensen te realiseren, erkent de stad het belang van samenwerking met lokale gemeenschappen om ervoor te zorgen dat mensen de kennis en vaardigheden hebben die nodig zijn om gezonde maaltijden te bereiden. Door nauw samen te werken met organisaties die gemeenschappen ondersteunen die te maken hebben met belemmeringen voor een gezond eetpatroon, ontwikkelde Groningen een reeks interventies die ontworpen zijn om gezond koken en eten te ondersteunen.

Gezonde maaltijden koken kan vooral een uitdaging zijn voor mensen met een beperkt inkomen.

Groningen is met 235.000 inwoners en 65.000 studenten (waarvan ruim 10.000 internationale studenten) de grootste stad en het economisch centrum van Noord-Nederland. Het merendeel van de bevolking is jonger dan 35 jaar. Het is een jonge, energieke stad met levendige culturele attracties en een gunstig klimaat voor het bevorderen van duurzame voedingspraktijken. Gezondheid, duurzaamheid, sociale inclusie en maatschappelijke betrokkenheid vormen de basis voor de ontwikkeling van de pilotacties in Groningen.

Het kookboekproject is ontwikkeld in samenwerking met organisaties die rechtstreeks werken met mensen die worstelen met gezonde voeding, en bevat hun ervaring en kennis over de barrières die deze groepen ondervinden bij het volgen van een duurzaam eetpatroon. Groningen heeft veel studenten en veel recente immigranten, die vaak niet genoeg geld hebben voor gezonde voeding.

Groningen heeft een kookboek opgesteld met makkelijke, goedkope recepten. De meeste zijn plantaardig. Het kookboek is geschreven in eenvoudige, duidelijke taal. De stad heeft gewerkt aan het verankeren van kennis en vertrouwdheid over koken in relevante programma's, door nauw samen te werken met buurthuizen en trainingen aan te bieden voor kookleraren. Er werden gratis workshops aangeboden in buurthuizen en scholen, met praktische kooklessen op basis van de recepten in het kookboek. Er worden ook kooklessen aangeboden op scholen, en er wordt gewerkt aan een kinderversie van het kookboek. Dit zal ook worden gebruikt in buurthuizen om kooklessen voor kinderen aan te bieden. Kookvaardigheden zijn belangrijk bij het aanmoedigen van nieuwe, vleesvrije eetpatronen. Andere Food Trails-steden hebben training aangeboden aan kantinekoks, zodat smakelijke, plantaardige maaltijden kunnen worden bereid op scholen en andere gemeenschappelijke eetgelegenheden.

De inspanningen van Groningen om een overgang naar een gezond eetpatroon te stimuleren, hebben zich gericht op het bieden van kookvaardigheden aan die groepen die vaak te maken hebben met gecombineerde uitdagingen voor een gezond eetpatroon. De stad heeft bij de ontwikkeling van haar interventies nauw samengewerkt met gemeenschapsorganisaties. Te vaak worden voedzame maaltijden als te duur gezien voor veel mensen. Groningen heeft laten zien dat gezonde voeding voor iedereen toegankelijk kan zijn.

Kookvaardigheden zijn belangrijk bij het stimuleren van gezonde voeding met nieuwe ingrediënten.

3.5 VOEDSELVOORZIENING EN -VERDELING

Steden kunnen duurzaamheid bevorderen door de verbindingen en het transport tussen stedelijke, voorstedelijke en nabijgelegen voedselproducerende gebieden te verbeteren. Inkoopsystemen kunnen agro-ecologische voedselproductie en marktkansen voor regionale producenten bevorderen. Door gemeentelijke markten te ondersteunen, worden producenten en consumenten via korte toeleveringsketens rechtstreeks met elkaar verbonden.

Food Trails-steden hebben gewerkt aan de volgende vragen rond voedselvoorziening en -verdeling:

1. **Hoe kan mijn stad haar openbare cateringsysteem duurzamer maken en hiermee lokale agro-ecologische producenten ondersteunen?**
   Milaan

2. **Hoe kunnen we technologie en dynamische inkoopsystemen gebruiken om de betrokkenheid van lokale producenten bij het inkoopsysteem van de stad te ondersteunen?**
   Kopenhagen

3. **Hoe kunnen we de samenwerking tussen stad en platteland in ons voedselsysteem versterken, zodat stedelijke consumenten en plattelandsproducenten allemaal een eerlijke deal krijgen?**
   Grenoble Alpes Metropool

Hoe kan mijn stad haar openbare cateringsysteem duurzamer maken en hiermee lokale agro-ecologische producenten ondersteunen?

Milaan investeerde in energiezuinige keukens en herzag leverancierscontracten om duurzaamheid op alle punten van levering en distributie te verankeren

Gemeentelijke catering voor scholen, ziekenhuizen en maaltijden in verzorgingstehuizen is een belangrijk onderwerp voor interventies in het stedelijke voedselsysteem. Veel interventies richten zich op inkoop, waarbij wordt gekeken naar welke soorten voedsel worden gekocht en hoe ze worden geproduceerd. Dit is belangrijk, maar er kan meer gedaan worden om openbare catering nog duurzamer te maken. Milaan heeft haar werk met het Food Trails-project gebruikt om een grondige evaluatie uit te voeren van haar openbare cateringsysteem om te zien hoe het de duurzaamheid van de voedselvoorziening, -bereiding en -verdeling van de stad in alle stadia kan verbeteren.

Milaan, met 1,4 miljoen inwoners en 3,5 miljoen in het grootstedelijk gebied, is de economische en financiële hoofdstad van Italië. De stad heeft 8 universiteiten met bijna 200.000 studenten. In 2014 stelde Milaan haar voedselbeleid vast, inclusief de oprichting van 10 “Food Waste Reduction Hubs”. De pilotacties van Milaan richten zich op het verbeteren van de circulariteit van gemeentelijke schoolkantinesystemen, met ingrepen op het gebied van overheidsaanbestedingen en afvalvermindering.

Milaan heeft een aanzienlijk stedelijk en landelijk grondbezit. De stad onderhoudt een nauwe en wederzijds ondersteunende werkrelatie met boeren die op gemeentelijke grondbezittingen werken en zorgde ervoor dat ze tijdens de droogte van 2022 van water werden voorzien. Boeren hebben een gegarandeerde markt voor hun biologische producten die gebruikt worden in de openbare maaltijden van de stad. Milano Ristorazione (MiRi) is eigendom van de stad Milaan en beheert de volledige leverings- en distributieketen voor het inkoopsysteem van de stad. Toen het contract van de stad met MiRi verlengd moest worden, gaf dit Milaan een unieke en krachtige kans om te onderzoeken hoe het de duurzaamheid op meerdere punten in het leverings- en distributiesysteem kon verbeteren. Dit bouwde voort op eerdere inspanningen om vlees, zout en suiker in openbare maaltijden te verminderen. Milan en MiRi werkten samen met Food Trails om plastic en verpakkingen in het hele distributiesysteem van schoolkantines te verminderen. De stad onderzocht hoe MiRi meer dan 80.000 maaltijden per dag kon leveren en tegelijkertijd plastic en afval kon minimaliseren en de duurzaamheid van het hele distributiesysteem kon verbeteren. Dit creëerde een unieke kans om verder te gaan dan de gangbare opvattingen over het leverings- en distributiesysteem, die zich doorgaans concentreren op de soorten geleverd voedsel en hoe dit geproduceerd wordt.

MiRi heeft een eigen logistiek platform voor het bereiden en distribueren van maaltijden naar openbare gelegenheden in de stad. Dit omvat koelwagens en keukencentra. Tijdens de Covid-19-pandemie greep de stad de kans aan om een van de keuken- en distributiecentra van MiRi te renoveren. Dit omvatte de installatie van energiezuinige verlichting en een warmteterugwinningssysteem. Water dat in de keuken wordt gebruikt, wordt gefilterd en vetten worden naar biovergisters gestuurd. Al het onvermijdelijke voedselafval wordt verwerkt en omgezet in biobrandstoffen.

Door de evaluatie van de werkrelatie met MiRi en de renovatie van een van hun belangrijkste keukens, heeft Milaan aanzienlijke vooruitgang geboekt in het duurzamer maken van de voedselvoorziening en -verdeling in het gehele openbare cateringsysteem.

Milaan verbetert de duurzaamheid in alle fasen van haar openbare horeca, waaronder productie, bereiding, verdeling en afvalbeheer.

Hoe kunnen we technologie en dynamische inkoopsystemen gebruiken om de betrokkenheid van lokale producenten bij het inkoopsysteem van de stad te ondersteunen?

Kopenhagen gebruikt IT om meer leveranciers in staat te stellen gemeentelijke contracten te leveren

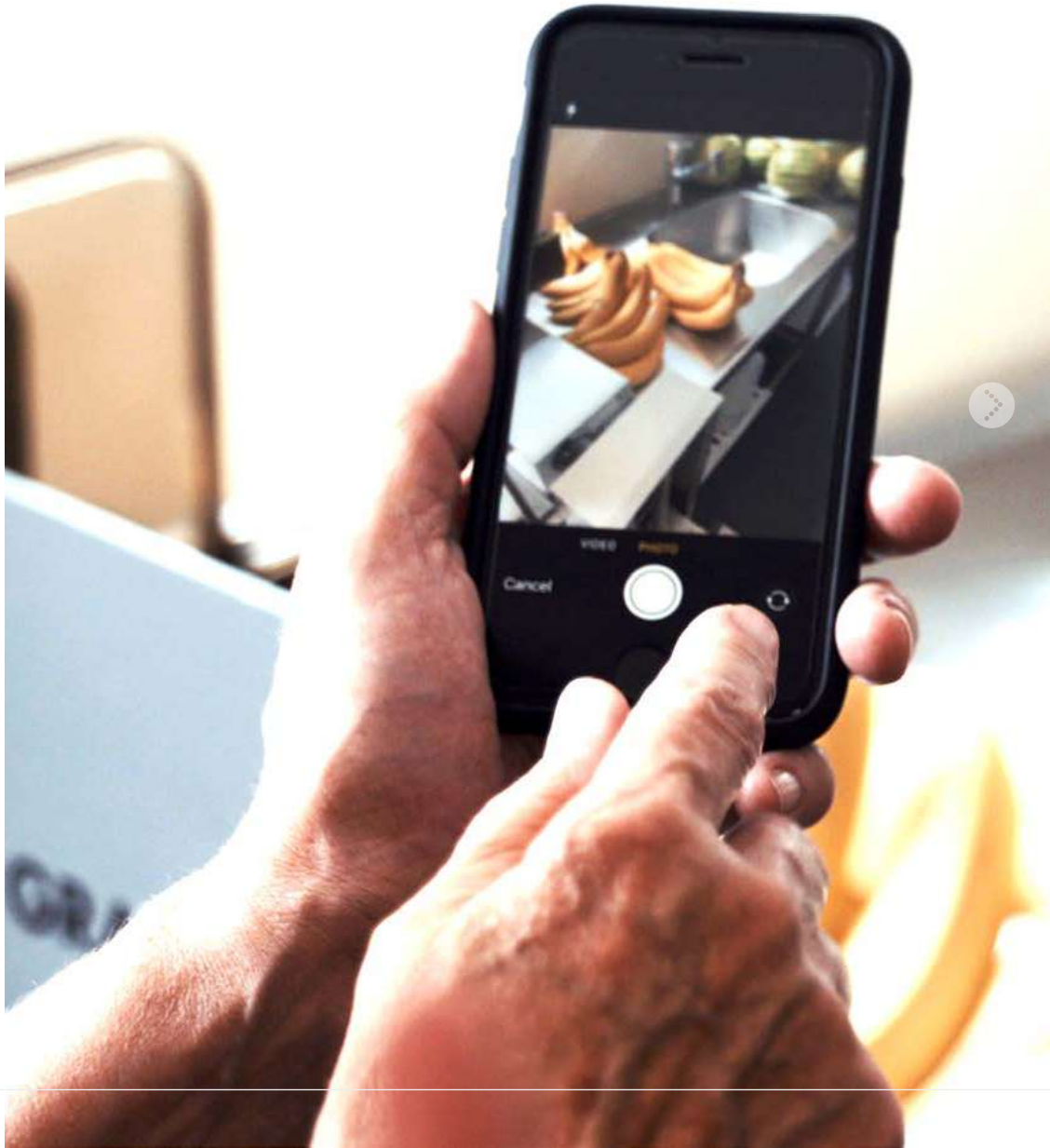
Kopenhagen heeft een sterke reputatie voor het hoge niveau van biologische producten dat binnen haar inkoopsysteem gebruikt wordt. Biologische voedselvoorziening en -verdeling begunstigt echter vaak grootschalige systemen en levert geen bredere voordelen op voor regionale economieën of kansen voor kleinschalige producenten die eraan werken om ook bredere sociaal-economische transformatiedoelen in hun bedrijven op te nemen. Evenzo kan biologische voedselproductie duurder zijn dan conventionele voedselsystemen. Besluitvorming uitsluitend gebaseerd op prijs kan machtsverschillen inbedden die grootschalige producenten bevoordelen en de lokale economieën niet ondersteunen.

Kopenhagen heeft 650.000 inwoners, waarvan 65.000 studenten. In 2022 werd ze door de Global Liveability Index uitgeroepen tot de op één na meest leefbare stad ter wereld. De stad heeft een actieve Voedselstrategie voor 2020-2025 en sinds 2019 een ambitieuze Klimaatstrategie. Hun pilotacties richten zich op duurzame overheidsaanbestedingen, de ontwikkeling van onderwijsmateriaal voor scholen en bewustmaking over gezonde voeding.

Als onderdeel van het Food Trails-project werkte Kopenhagen aan het versterken van kortere waardeketens die lokale producenten in staat stellen om aan het inkoopsysteem van de stad te leveren.

Kopenhagen heeft meer dan 1000 openbare keukens verspreid over de stad. Om de waardeketens te verkorten, moesten de communicatie en samenwerking binnen het voedselteam van de stad, evenals chefs, leveranciers en producenten, verbeterd worden. Kopenhagen ontwikkelt technologische oplossingen om betere samenwerking te faciliteren, evenals verbeterde economische kansen voor kleinschalige producenten. De stad werkt aan de ontwikkeling van dynamische inkoopschema's die producenten faciliteren die relatief kleine of kortetermijnelementen van het inkoopsysteem van de stad leveren. Kopenhagen werkt ook aan het opnemen van voedsellessen in haar leveringsregelingen, waarbij potentiële producenten punten krijgen voor aanbestedingen door ervaringen te bieden die verder gaan dan materiële voedselvoorziening, zoals educatieve video's of bezoeken aan boerderijen. Studenten kunnen via videoverbindingen en bezoeken ter plaatse in contact worden gebracht met de boerderij en de boer.

Het werk van Kopenhagen aan korte waardeketens versterkt regionale economieën en creëert economische kansen voor kleinschalige producenten om het openbare voedselsysteem van de stad te leveren. Door gebruiksvriendelijke, transparante technologie te ontwikkelen, wil de stad de landbouwproductiviteit van kleinschalige producenten versterken, die ondersteund worden bij het rechtstreeks leveren van hun voedsel aan keukens en scholen.

Kopenhagen werkte aan het versterken van kortere waardeketens die lokale producenten in staat stellen om aan het inkoopsysteem van de stad te leveren.

Hoe kunnen we de samenwerking tussen stad en platteland in ons voedselsysteem versterken, zodat stedelijke consumenten en plattelandsproducenten allemaal een eerlijke deal krijgen?

Het Interterritoriale Voedselproject van Grenoble Alpes Metropool verbindt gemeenten en lokale bedrijven

Veel Food Trails-partners hebben gewerkt aan het versterken van de relatie tussen gemeenten en lokale bedrijven waarvan het werk de duurzaamheid van het regionale voedselsysteem beïnvloedt. Grenoble Alpes Metropool heeft het Inter-Territorial Food Project (PAIT) ontwikkeld, dat samenwerkt met een breed scala aan overheids- en particuliere actoren. Het doel van het PAIT is om ervoor te zorgen dat boeren goed betaald worden en marktkansen hebben voor hun duurzaam geproduceerde voedsel. De Metropool werkt in verschillende sectoren en heeft deze doelen opgenomen in hun collectieve catering.

Grenoble Alpes Metropool omvat 480.000 inwoners en 65.000 studenten, verspreid over 49 gemeenten. De Metropool is in 2022 uitgeroepen tot Groene Hoofdstad van Europa en draagt bij aan het bevorderen van een duurzaam voedselsysteem als lid van het Verdrag Stedelijk Voedselbeleid Milaan. Sinds 2020 organiseert de Metropool een Voedseltransitiemaand om burgers bewust te maken. Andere pilotacties tijdens Food Trails zijn het bevorderen van een duurzame transitie in schoolkantines en het ontwikkelen van een Interterritoriale Voedselraad met haar gemeenten.

Grenoble Alpes Metropool

Hoewel Frankrijk nu de Egalim-wet heeft, die gemeenten ambitieuze doelen stelt voor het gebruik van lokaal geproduceerd voedsel in het openbare aanbestedingssysteem en het verminderen van plasticgebruik en voedselverspilling, vonden velen dat de implementatie van deze wetten behoorlijk uitdagend kan zijn. Grenoble Alpes Metropool werkt samen met de particuliere sector om een sterke lokale voedseleconomie te ontwikkelen. Het Agricultural and Food Strategy Action Plan benadrukt de rol van productie-, verwerkings- en distributiebedrijven en het belang van de investering van de Metropool in de ondersteuning van deze sectoren. De Metropool zet zich in om regionale voedingsbedrijven te ondersteunen en restaurants te helpen bij het verkrijgen van duurzaamheidscertificering die hun inspanningen beloont om voedselverspilling te verminderen en agro-ecologische producten in hun menu's te gebruiken. Ze werken ook samen met lokale boerderijen om de bewerking van de landbouwgrond te garanderen. Dit is een veelvoorkomende uitdaging voor Food Trails-steden, omdat de gemiddelde leeftijd van boeren hoog is en velen geen opvolging door een nieuwe generatie hebben gepland om de boerderij voort te zetten. Grenoble Alpes Metropool ondersteunt landbouwbedrijven bij het ontwikkelen van kanalen voor directe verkoop aan consumenten. Dit helpt boeren om het maximale economische voordeel uit hun producten te halen.

De Metropool heeft ook de ontwikkeling van het merk IsHère ondersteund, dat lokale, kwaliteitsproducten op de markt brengt, gericht is op het verdubbelen van het aantal betrokken producenten en het verdrievoudigen van de jaarlijkse omzet. Een specifieke focus richt zich op het op de markt brengen van lokale biologische producten.

De gedetailleerde beoordeling door Grenoble Alpes Metropool van hun territoriale landbouwsysteem en de economische en demografische positie ervan, heeft het mogelijk gemaakt een gemeentelijk ondersteuningssysteem te ontwikkelen voor lokale duurzame voedingsbedrijven. Dit is een aanvulling op het werk van de Metropool op het gebied van inkoop voor schoolcatering, waarbij een gezond, klimaatvriendelijk eetpatroon prioriteit krijgt boven de inkoop bij lokale producenten.

Grenoble Alpes Metropool ondersteunt landbouwbedrijven bij het ontwikkelen van kanalen voor directe verkoop aan consumenten.

3.6 SOCIALE EN ECONOMISCHE RECHTVAARDIGHEID

Problemen in stedelijke voedselsystemen zijn vaak verbonden met sociale en economische ongelijkheid. Steden zouden voedselinitiatieven moeten integreren in sociale en solidariteitsactiviteiten. Door het promoten en ondersteunen van grassroots- en innovatieve benaderingen, zorgen we ervoor dat iedereen gelijke toegang heeft tot gezond voedsel. Sociale en economische rechtvaardigheid is een grote uitdaging voor veel steden.

Food Trails-steden hebben gewerkt aan de volgende vragen rond dit probleem:

1. **Hoe kan mijn stad voedselinitiatieven verbinden met bredere sociale en economische initiatieven?**
   Groningen

2. **Welke informatie hebben mijn lokale politici nodig om de ongelijkheid in het voedselsysteem te begrijpen en wat kunnen ze doen om veranderingen te ondersteunen?**
   Bergamo

3. **Hoe kan mijn stad ervoor zorgen dat kwetsbare burgers, waaronder kinderen, mensen met een laag inkomen en daklozen, gezonde maaltijden krijgen?**
   Tirana

Welke kennis en vaardigheden hebben burgers en horecapersoneel in mijn stad nodig om beter te eten, en hoe kunnen we dit ondersteunen?

Groningenzet mensen, gemeenschap en rechtvaardigheid centraal in zijn initiatieven

Moeilijkheden bij het vinden van een gezond eetpatroon hangen vaak samen met bredere sociale en economische uitdagingen waar mensen mee te maken hebben. Veel Food Trails-steden spannen zich in om voedselonzekerheid aan te pakken door voedselinitiatieven te koppelen aan bredere sociale programma's. Vaak zijn deze programma's opgezet door maatschappelijke organisaties die uitstekend op de hoogte zijn van de problemen waarmee de lokale bevolking kampt.

Groningen heeft sterke werkrelaties met veel initiatieven van de derde sector in de stad. Door strategische allianties met deze groepen op te bouwen, heeft de gemeente een reeks projecten ontwikkeld die de barrières van mensen voor een gezond eetpatroon aanpakken als onderdeel van de bredere moeilijkheden die ze ervaren.

Groningen is met 235.000 inwoners en 65.000 studenten (waarvan ruim 10.000 internationale studenten) de grootste stad en het economisch centrum van Noord-Nederland. Het merendeel van de bevolking is jonger dan 35 jaar. Het is een jonge, energieke stad met levendige culturele attracties en een gunstig klimaat voor het bevorderen van duurzame voedingspraktijken. Gezondheid, duurzaamheid, sociale inclusie en maatschappelijke betrokkenheid vormen de basis voor de ontwikkeling van de pilotacties in Groningen.

De gemeente ondersteunt ook projecten die geïnitieerd werden door burgers die de behoeften van de lokale gemeenschap begrijpen en die een duidelijke, transformatieve visie hebben op hoe duurzaamheid kan worden bevorderd. Veel van deze projecten bevinden zich in het Westpark-gebied, waar verschillende sociale initiatieven plaatsvinden. Hieronder valt ook het initiatief *Tuin in de Stad*, dat op verschillende niveaus werkt: het sociale restaurant organiseert wekelijkse diners, een gemeenschapstuin wordt onderhouden door mensen die werkloos zijn en armoede en andere sociale uitdagingen ervaren, en groene ruimtes bieden mogelijkheden voor kinderen en anderen om te ontspannen en te genieten van activiteiten in de open lucht. Het Voedselbos van Westpark heeft een educatief doel en toont voedselproductie met een lage impact die ingebed is in een openbare ruimte waar natuur en voedselproductie met elkaar verbonden zijn en een gedeelde bron voor iedereen zijn. Vrijwilligers worden uitgenodigd om te werken in de *Blije Bodem* (Happy Soil) tuin van Westpark en inspiratie te putten uit de vredige omgeving, en de producten te delen.

Veel steden zijn de thuisbasis van gemeenschappen die het risico lopen op armoede, sociale isolatie en slechte gezondheid. Dit omvat ouderen, alleenstaande ouders, nieuwkomers in de stad en mensen met chronische gezondheidsproblemen. Door voedselinitiatieven te koppelen aan programma's die ook andere uitdagingen aanpakken, kunnen steden effectief meerdere uitdagingen tegelijkertijd aanpakken.

Door strategische allianties aan te gaan met gemeenschapsgroepen heeft Groningen een reeks projecten ontwikkeld die de barrières die een gezond eetpatroon in de weg staan en ook de bredere moeilijkheden die ze ervaren, aanpakken.

Welke informatie hebben mijn lokale politici nodig om de ongelijkheid in het voedselsysteem te begrijpen en wat kunnen ze doen om veranderingen te ondersteunen?

Bergamobracht innovaties op het gebied van sociaal transformatieve voedselsystemen in kaart

Om steden succesvol te laten handelen op het gebied van sociale en economische rechtvaardigheid en de impact daarvan op hun voedselsysteem, moeten politici geïnformeerd zijn over de relatie tussen ongelijkheid, volksgezondheid en voedselonzekerheid. Ze moeten ook op de hoogte zijn van de vele grassroots-organisaties die werken aan het aanpakken van deze uitdagingen, om de constructie van effectieve allianties tussen lokaal bestuur en projecten die werken aan voedsel binnen een bredere sociale context te ondersteunen. Groepen als deze zijn vaak klein, met beperkte middelen en niet algemeen bekend buiten hun directe gemeenschap.

Bergamo telt 121.000 inwoners, waaronder ruim 23.000 studenten. In 2019 werd de stad door UNESCO uitgeroepen tot Creatieve Stad van de Gastronomie. De stad heeft een actieve raad voor voedselbeleid en organiseert sinds 2017 het festival "Agriculture and the Right to Food". Hun proefprojecten zijn gericht op voedsellessen, duurzaamheid van hun schoolkantinesysteem en inkoop.

Door lokale initiatieven te benadrukken, kan de gemeente ze effectiever ondersteunen en de lokale behoeften beter begrijpen.

Als onderdeel van het Food Trails-project voerde Bergamo een gedetailleerde beoordeling uit van het voedselsysteem van de stad. Dit gaf politici informatie over de omvang van de uitdagingen die de stad ondervond, zoals het aantal huishoudens dat te maken had met voedselonzekerheid en waar in de stad mensen het meest steun nodig hadden. Bergamo verzamelde ook informatie over creatieve oplossingen voor sociale en economische rechtvaardigheid in het voedselsysteem die al plaatsvonden. Zo zijn bijvoorbeeld de stedelijke landbouwprojecten van Bergamo gepositioneerd binnen bredere sociale initiatieven. Gemeentelijke grond voor het verbouwen van voedsel wordt toegewezen aan verenigingen met een sociaal doel, zoals het aanpakken van armoede en het ondersteunen van de inclusie van mensen met een beperking.

De analyse van het voedselsysteem van Bergamo bevatte ook informatie over projecten die gezonde, betaalbare voeding voor consumenten leveren en een eerlijke prijs voor producenten garanderen. Veel hiervan zijn gekoppeld aan het Italiaanse netwerk Gruppo Acquisto Solidale (GAS). Door deze alternatieve voedselnetwerken te benadrukken en te werken aan de ondersteuning ervan op gemeentelijk niveau, kunnen steden politici bewust maken van de uitdagingen waarmee burgers geconfronteerd worden en van manieren om hun leven en toegang tot gezond, betaalbaar voedsel te verbeteren.

Door lokale initiatieven in de kijker te zetten, kan de gemeente ze effectiever ondersteunen en de lokale behoeften beter begrijpen.

Hoe kan mijn stad ervoor zorgen dat kwetsbare burgers, waaronder kinderen, mensen met een laag inkomen en daklozen, gezonde maaltijden krijgen?

Tirana biedt voedzame maaltijden op scholen en sociale centra

Veel steden in Food Trails en daarbuiten staan voor de uitdaging om ervoor te zorgen dat alle burgers toegang hebben tot gezond voedsel. Tirana heeft het aanbieden van gezonde voeding aan jongeren tot een van haar belangrijkste Living Lab-doelstellingen gemaakt. De stad heeft een hoog niveau van armoede, met bijbehorende niveaus van voedselonzekerheid en slechte voeding. Om dit probleem aan te pakken, heeft de stad een reeks interventies ontwikkeld in en rond scholen om de gezondheid en het welzijn van kinderen te verbeteren. De gemeente werkt samen met voedingsdeskundigen die uitgebalanceerde menu's ontworpen hebben die voldoen aan de specifieke behoeften van jonge kinderen tot 6 jaar oud.

Tirana is met zijn 500.000 inwoners goed voor 20% van de totale bevolking van Albanië. De stad handhaaft nationale bestemmingsplannen voor fastfoodrestaurants en is de thuisbasis van het stadsvernieuwingsproject 'New Bazaar'Bazar, dat lokale boeren en restaurants ondersteunt. Tirana herbergt ook zeven sociale, multidisciplinaire gemeenschapscentra. Hun pilotacties zijn erop gericht om het bewustzijn over gezonde voeding en het verminderen van voedselverspilling in steden te vergroten.

Tirana

Kleuterscholen kopen en serveren gezond voedsel, zodat alle kinderen toegang hebben tot een gezonde maaltijd. Tirana biedt ook betaalbare, gezonde maaltijden via een netwerk van sociale centra die kwetsbare groepen bijstaan, waaronder daklozen, mensen met een laag inkomen en straatkinderen.

Tirana werkt ook aan verbetering van de inhoud van de maaltijden die op scholen en sociale centra verstrekt worden. Voedingsdeskundigen zijn betrokken bij het plannen van de menu's om ervoor te zorgen dat ze voldoen aan de basisvoedingsnormen. Maar een van de belangrijkste lessen die veel Food Trails-steden geleerd hebben, is het potentieel om meerdere ambities te combineren binnen verschillende interventies. Sociale en economische rechtvaardigheid en toegang tot gezond voedsel voor consumenten kunnen gegarandeerd worden, terwijl ook lokale producenten ondersteund worden. Tirana werkt aan de ontwikkeling van de regionale landbouwsector. Er zijn ook andere mogelijkheden om producten van lokale boeren op te nemen in het voedsel dat wordt bereid voor kleuterscholen en sociale centra.

Dit zou verdere sociale en economische voordelen opleveren voor het lokale voedselsysteem. Er zijn ook discussies geweest over het garanderen dat voedseloverschotten van supermarkten verzameld en herverdeeld worden onder degenen die het nodig hebben. Dit zou Tirana helpen om haar voedselverspilling te verminderen en tegelijkertijd voedsel te bieden aan degenen die problemen ervaren om een gezond eetpatroon samen te stellen.

Er zijn mogelijkheden om producten van lokale boeren op te nemen in het voedsel dat wordt bereid voor kleuterscholen en sociale centra.

4. TOOLS

FOOD
TRAILS
Pilots
core
group
stakeholders
MAP OF
DOXA PA
Living Labs
II
Co-creation

Binnen het Food Trails-project zijn tools ontwikkeld en gebruikt om steden te ondersteunen bij het ontwikkelen van interventies in het voedselsysteem en het meten van hun impact. De tools zijn gekoppeld aan de elementen in de QuickScan Lens voor Replicatie (QSLR) en bieden begeleiding bij het plannen, ontwikkelen en implementeren van transformatieve processen in het voedselsysteem van uw stad.

Een aantal van deze tools wordt kort geïntroduceerd in dit handboek. Als u de tools nader wilt onderzoeken of ze in uw stad wilt toepassen, biedt achtergrondmateriaal in de online repository van het project meer begeleiding en voorbeelden van hoe de hulpmiddelen zijn toegepast in Food Trails.

1. STAKEHOLDERS IN KAART BRENGEN

Om inzicht te krijgen in de huidige activiteiten en belanghebbenden van het voedselsysteem in uw stad, en effectieve strategieën ontwikkelen om de belanghebbenden te betrekken.

2. CANVAS VOEDSELBELEIDACTIES

Om beleidsgebieden en visies op het gebied van voedsel om te zetten in gedetailleerde en concrete acties en de stakeholders te identificeren waarmee u moet samenwerken om de categorieën van Voedsel 2030 effectief aan te pakken.

3. MULTILEVEL GOVERNANCE MAPPING RASTER

Verticale en horizontale werkrelaties over verschillende MUFPP-actiecategorieën en de relevante beleidslijnen en bestuursniveaus die van invloed zijn op uw acties in kaart brengen.

4. VERANDERTHEORIE

Illustreren hoe activiteiten in verschillende stadia de beoogde veranderingen teweeg zullen brengen die leiden tot het geplande resultaat.

5. GEGEVENS VERZAMELEN

Richtlijnen om inzicht te krijgen in de huidige situatie en het resultaat van je activiteiten: dit helpt om te beslissen waar je nog meer middelen in moet investeren en biedt de belanghebbenden de belangrijke informatie over de resultaten.

6. ROUTEKAART VOOR HET OPSCHALEN VAN IMPACTINVESTERINGEN

Om de uitbreiding en versnelling van investeringen te ondersteunen, om veranderingen in voedselsystemen te stimuleren, om uiteindelijk mogelijkheden te creëren voor langetermijnpartnerschappen.

7. PEER LEARNING

Om ervaringen te delen en van elkaar te leren.

8. REFLEXIEVE MONITORING

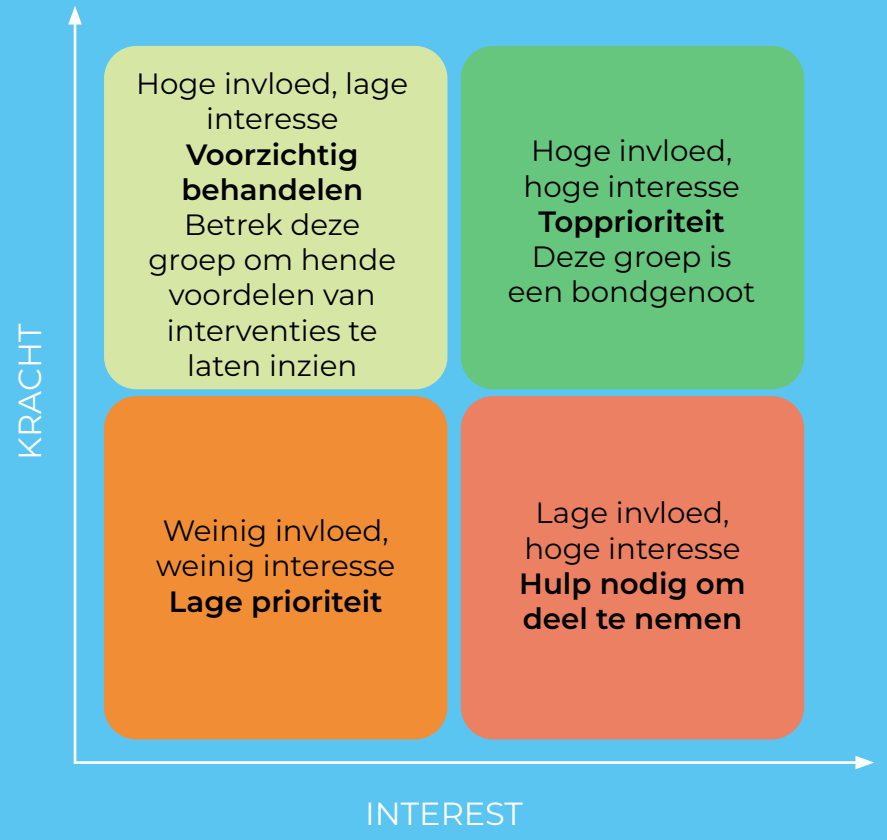
Om het aanleren en aanpassing aan complexe problemen gedurende een project aan te moedigen.

4.1 STAKEHOLDER MAPPING

Wat is stakeholder mapping?

Stakeholders mapping (belanghebbenden in kaart brengen) is een soort analyse van de stakeholders. Het gaat om het identificeren van personen of organisaties (stakeholders) die geïnteresseerd zijn in of beïnvloed worden door de initiatieven die u gaat ondernemen. Stakeholders zijn vaak al zeer actief in de voedselsystemen van steden. Het identificeren en in kaart brengen van deze stakeholders versterkt het vermogen van steden om te herkennen wat er al gedaan wordt in hun voedselsystemen en wat er nog meer moet gedaan worden om het werk van lokale stakeholders te verbeteren.

Matrix stakeholders

Stakeholders mapping, hoe doe je dat?

Identificeer eerst alle relevante stakeholders: denk aan alle potentieel getroffen personen en organisaties, waaronder bedrijven, NGO's, overheidsinstanties en gemeenschapsgroepen. Deel deze stakeholders vervolgens in op basis van hun mate van invloed (macht om het project te beïnvloeden) en hun mate van interesse (bezorgdheid over de uitkomst van het project). Dit kan worden gedaan met behulp van een matrix met kwadranten met hoge/lage invloed en interesse. Zorg ervoor dat u rekening houdt met machtsdynamiek: erken dat stakeholders verschillende niveaus van macht kunnen hebben en dat sommigen aarzelen om deel te nemen vanwege dit onevenwicht.

Tips voor een succesvolle implementatie

Het kan lastig zijn om belangrijke stakeholders te identificeren en erbij te betrekken. Er bestaat ook een risico dat er alleen wordt gewerkt met individuen en groepen die al goed bekend zijn bij de gemeente. Nadenken over machtsverschillen is belangrijk. Het herkennen van deze verschillen en het zorgen voor inclusie is een belangrijk onderdeel van het identificeren en in kaart brengen. Mensen kunnen terughoudend zijn om naar voren te komen tijdens het in kaart brengen van de situatie, dus het kan nodig zijn om proactief contact op te nemen met mogelijk belangrijke belanghebbenden. Het combineren van online en persoonlijke vergaderingen kan helpen om planningsproblemen te overwinnen. Vraag ook aan collega's in andere afdelingen hoe zij denken dat hun werk verband houdt met eten: ze zijn zich misschien niet meteen bewust van de verbanden. Door relaties met bondgenoten te herkennen en op te bouwen, kan de identificatie en het in kaart brengen van andere relevante belanghebbenden uitgebreid worden.

Zie Middelen voor meer informatie:
Lijst van geconsolideerde 11 FOOD 2030 Living Labs (Deliverable 2.2)

4.2 CANVAS VOEDSELBELEIDACTIE

Wat is een Canvas Voedselbeleidacties?

Het Canvas Voedselbeleidacties (Food Policy Action Canvas - FPAC) is een praktisch instrument om stedelijke beleidsmakers te ondersteunen bij het vertalen van belangrijke beleidsgebieden op het gebied van voedsel, zoals het verminderen van voedselverspilling en -verlies, of de toegankelijkheid van gezond en duurzaam voedsel voor alle burgers, in gedetailleerde en concrete beleidsacties. Het biedt een gestructureerde aanpak voor het ontwikkelen en implementeren van voedselbeleidsmaatregelen.

Canvas Voedselbeleidacties (Food Policy Action Canvas - FPAC)

Hoe een Canvas Voedselbeleidacties gebruiken?

Het FPAC bestaat uit negen bouwstenen voor het ontwikkelen van voedselbeleidsacties die gekoppeld zijn aan het voedselbeleid. Het begint met het opsplitsen van het proces in beheersbare stappen, beginnend met (1) identificatie van lokale voedselsysteemproblemen en gebieden die verbetering behoeven; gevolgd door (2) identificatie van burgers, gemeenschappen en belanghebbenden die als begunstigden door de actie aangesproken worden, en (3) creatie van ideeën voor voedselbeleidsacties; en eindigend met (4) verdere ontwikkeling van ideeën voor voedselbeleidsacties. Het eindresultaat van het proces is de selectie van de meest geschikte voedselbeleidsacties voor uw stad, op basis van uw lokale context en de resultaten van het FPAC.

Tips voor een succesvolle implementatie

Om het FPAC effectief te gebruiken, is het belangrijk om alle relevante belanghebbenden te betrekken, van overheidsfunctionarissen tot gemeenschapsleiders tot lokale bedrijven, en samen te werken. Dit zorgt ervoor dat ieders perspectief en expertise in overweging wordt genomen, wat leidt tot beter geïnformeerde en inclusieve beslissingen. Bovendien is toewijzing van de benodigde middelen, of het nu gaat om financiering, personeel of tijd, cruciaal voor een succesvolle implementatie. Zonder de juiste ondersteuning kunnen zelfs de beste plannen mislukken.

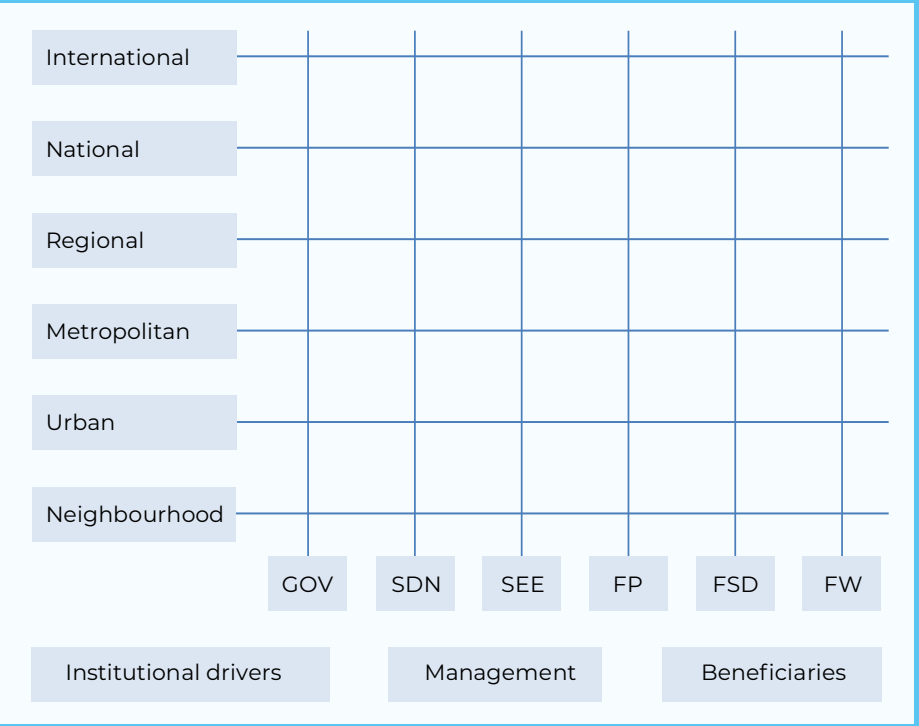
Zie Middelen voor meer informatie:
Lijst van geconsolideerde 11 FOOD 2030 Living Labs (Deliverable 2.2)

4.3 MULTILEVEL GOVERNANCE MAPPING RASTER

Wat is een Multilevel Governance Mapping Raster?

Deze tool biedt een manier om in kaart te brengen en te onderzoeken hoe het bestuur van voedselbeleid op verschillende niveaus beheerd wordt, via de verticale relaties tussen steden en andere hogere institutionele niveaus, zoals nationale en internationale wetgeving. Als onderdeel van de activiteiten in het Horizon 2020-project CLEVERFOOD, ontwikkelde de stad Milaan een mapping raster. Het raster is gestructureerd op twee assen: de verticale as vertegenwoordigt de verschillende institutionele niveaus, terwijl de horizontale as de zes beleidsinterventiegebieden van het Verdrag Stedelijk Voedselbeleid Milaan vertegenwoordigt: Governance (GOV), Sustainable Diets and Nutrition (SDN), Social and Economic Equity (SEE), Food Production (FP), Food Supply and Distribution (FSD) en Food Waste (FW).

Sjabloon Multilevel Mapping Raster

Hoe een Multilevel Governance Mapping Raster gebruiken?

Het in kaart brengen begint op stedelijk niveau voor steden en op grootstedelijk niveau voor metropolitane entiteiten. Steden identificeren en beschrijven de meest relevante beleidsmaatregelen voor elk gebied. Dit kunnen gratis schoolmaaltijden en nationale richtlijnen voor volksgezondheid en voeding zijn. Het raster bekijkt vier institutionele drivers: normatief, management, infrastructuur en financiering. Dit helpt steden na te denken over wetten en beleid die van invloed zijn op hun acties, wie verantwoordelijk is voor het leveren en beheren van interventies, de gebouwen en andere infrastructuur die nodig zijn en waar de financiering vandaan komt. De tool identificeert ook de begunstigden van de diensten, zoals burgers of particuliere bedrijven. Werk in één categorie kan gekoppeld worden aan werk in andere categorieën. Rond elk thema één voor één af: beginnend op Europees en internationaal niveau tot en met het sublokale niveau. Nadat u alle drivers hebt geanalyseerd, kunt u kijken wie er baat bij heeft. De kaart laat zien hoe verschillende onderwerpen en beleidsmaatregelen met elkaar in verband staan.

Tips voor een succesvolle implementatie

Een testfase werd georganiseerd door de stad Milaan met Bordeaux Metropool, de gemeente Barcelona en de steden van Food Trails. Het is raadzaam om een specifieke en toegewijde workshop te vinden voor de voltooiing van het canvas, waarbij alle belangrijke interne belanghebbenden worden betrokken om een duidelijk en nauwkeurig overzicht te krijgen van de thema's en interventies. Ten tweede wordt een vervolgvergadering aanbevolen om de verzamelde gegevens te beoordelen en te valideren. Ten slotte is de kaart ontwikkeld om voornamelijk op stedelijk/metropolitaans niveau te worden voltooid, maar het zou raadzaam zijn om de informatie op verschillende niveaus te integreren.

Zie Middelen voor meer informatie:
CLEVERFOOD - MUFPP - D2.1 Vergelijkende analyse van bestaand stedelijk voedselbeleid - multilevel governance met voorbeelden van Milaan en Bordeaux Metropool

4.4 VERANDERTHEORIE

Wat is een Verandertheorie?

Een Verandertheorie of Theory of Change (ToC) is een hulpmiddel dat verduidelijkt hoe uw inspanningen de beoogde verandering teweeg zullen brengen. Het beschrijft de activiteiten die naar verwachting tot een gewenst resultaat zullen leiden. Dit hulpmiddel helpt om te verwoorden welke activiteiten u onderneemt, waarom u ze doet, waarom u ervan uitgaat dat ze zullen werken, wat u op de korte, middellange en lange termijn wilt bereiken en wie de belangrijkste belanghebbenden zijn.

Stappen in een Verandertheorie

Hoe een Verandertheorie toepassen?

Het implementeren van een ToC vereist een gestructureerde aanpak. Veel Food Trails-steden vonden het nuttig om samen te werken met een ervaren facilitator of onderzoeker die bekend is met ToC, omdat ze in het begin verwarrend kunnen lijken (maar logisch worden naarmate men verder komt!). Een ToC begint met het definiëren van langetermijndoelen, tussenliggende doelen en de activiteiten die leiden tot de gewenste veranderingen. Dit vereist omgekeerd denken, waarbij de focus ligt op hoe elke stap leidt tot de volgende. Het afstemmen van langetermijndoelen op impactindicatoren die resoneren met beleidsmakers en investeerders, maakt vooruitgang tastbaar. Middellangetermijndoelen dienen als belangrijke prestatie-indicatoren (KPI's) voor het succes van de pilotinitiatieven die u wilt implementeren. Doelen in een vroeg stadium kunnen worden gekoppeld aan KPI's die de initiële output van de projecten meten. Deze gestructureerde aanpak helpt u de voortgang bij te houden, strategieën indien nodig aan te passen en ervoor te zorgen dat uw inspanningen afgestemd zijn op de uiteindelijke doelstellingen.

Tips voor een succesvolle implementatie

Cruciaal voor succes is een duidelijke consensus onder belanghebbenden over de beoogde uitkomsten en de noodzakelijke stappen om de gedeelde doelen te bereiken. Bovendien moeten er voldoende middelen en capaciteit zijn om de activiteiten te implementeren die in de ToC zijn beschreven. Effectieve communicatie en samenwerking tussen belanghebbenden zijn cruciaal voor het delen van informatie, het coördineren van inspanningen en het aanpakken van eventuele uitdagingen die zich voordoen. Flexibiliteit is ook belangrijk, omdat omstandigheden kunnen veranderen waardoor aanpassingen aan de ToC nodig zijn. Tot slot zijn voortdurende monitoring en evaluatie essentieel om de voortgang te volgen, gebieden voor verbetering te identificeren en ervoor te zorgen dat de ToC na verloop van tijd relevant en effectief blijft.

Zie Middelen voor meer informatie:
Rapport van de Verandertheorie toegepast op elke Food Trails-stad (Deliverable 4.1)

4.5 ROUTEKAART VOOR HET OPSCHALEN VAN IMPACTINVESTERINGEN

Wat is de routekaart voor het opschalen van impactinvesteringen in stedelijke voedselsystemen?

De Routekaart voor het Opschalen van Impactinvesteringen in Stedelijke Voedselsystemen is ontworpen om gemeenten, investeerders, vernieuwers en kleine en middelgrote ondernemingen (MKB) die betrokken zijn bij voedselwaardeketens te helpen. Het doel is om te helpen bij het nemen van beslissingen die de uitbreiding en versnelling van investeringen ondersteunen om verandering in voedselsystemen te stimuleren. De roadmap biedt een investeringsperspectief voor stedelijk voedselbeleid en biedt richtlijnen aan gemeenten en andere belanghebbenden in stedelijke voedselsystemen bij het integreren van impactinvesteringen in voedselsystemen en beleidsvorming. Dit zal uiteindelijk kansen creëren voor investeringen en langetermijnpartnerschappen opzetten.

Hoe gebruik de routekaart gebruiken?

De routekaart omvat acht thematische gebieden die segmenten van impactinvesteringen in stedelijke voedselsystemen vertegenwoordigen. Deze thematische gebieden dienen als interface voor gemeenten om acties te coördineren met publieke en private investeerders en om investeringen in voedselbeleid te katalyseren. Om de routekaart te implementeren, moeten steden deze acht thematische thema's bespreken met investeerders en andere belanghebbenden in stedelijke voedselsystemen (innovatoren, bedrijven, enz.) om de ontbrekende componenten en veranderingen te bepalen die nodig zijn om meer investeringen in voedselbeleid en innovaties in hun steden aan te trekken.

Tips voor een succesvolle implementatie

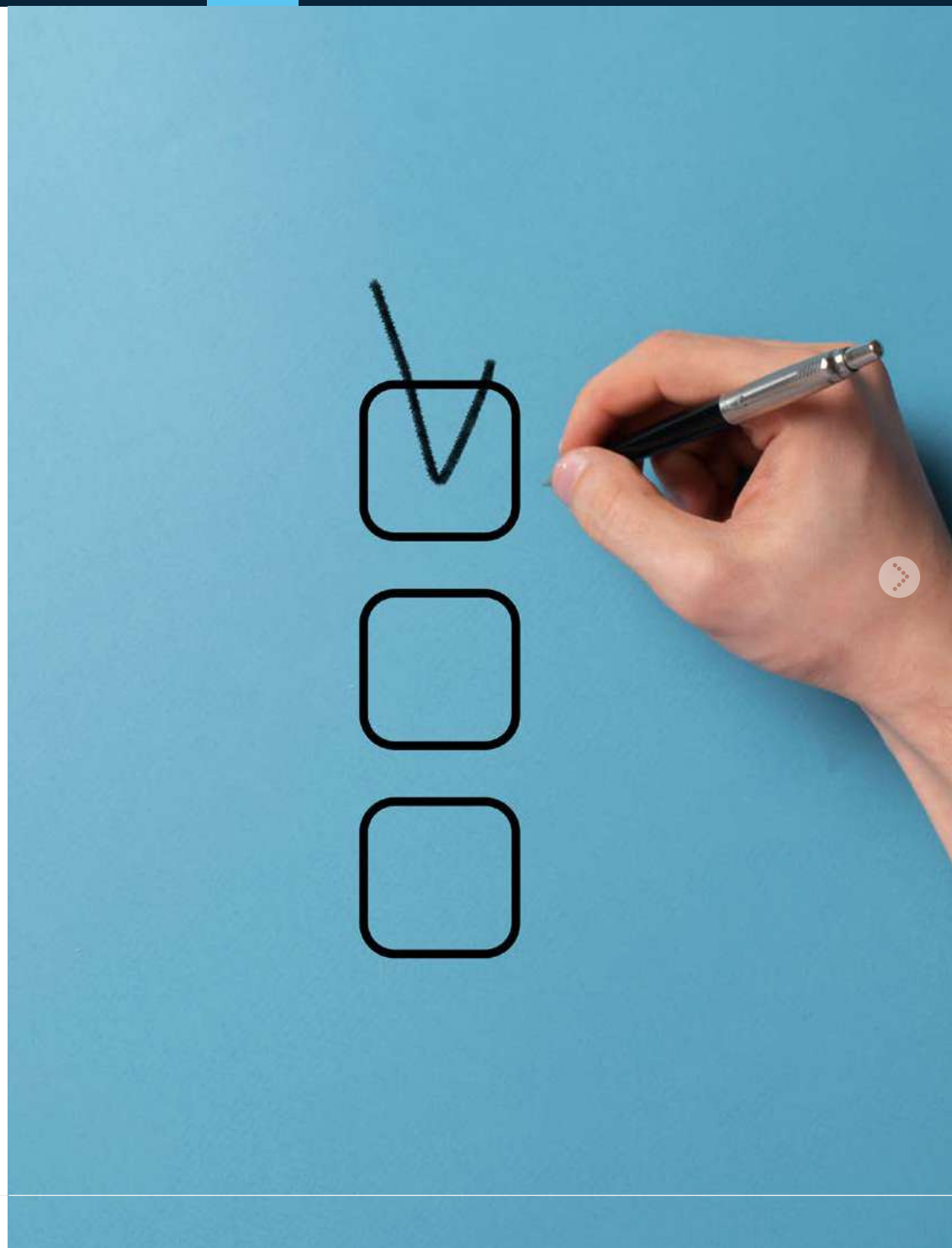
Bij het volgen van de routekaart is het belangrijk om het potentieel voor impactvolle investeringen te erkennen dat bereikt kan worden door gecoördineerde inspanningen van belangrijke belanghebbenden in beleid, financiën en waardeketens. Daarom moeten steden rond de routekaart inclusieve processen ontwikkelen om stakeholders te betrekken die niet alleen bekende of grootschalige vernieuwers en bedrijven vertegenwoordigen, maar ook kleinschalige vernieuwers van voedselsystemen omvatten. Dit is cruciaal om toegankelijkheid en betaalbaarheid voor iedereen te garanderen.

Zie Middelen voor meer informatie:
Routekaart Voor Het Opschalen Van Impactinvesteringen In Stedelijke Voedselsystemen

4.6 GEGEVENSVERZAMELING

Wat is gegevensverzameling?

Gegevensverzameling is cruciaal om uw startpunt (baseline) te begrijpen en welk resultaat is uw acties opgebracht hebben. De inzichten uit gegevensverzameling kunnen u helpen beslissen waar u verdere middelen moet investeren en uw prestaties laten zien. Als uw stad bijvoorbeeld voedselverspilling in het schoolkantinesysteem wil verminderen, moet u weten hoeveel er momenteel wordt verspild; in welk stadium (bereiding of 'bordverspilling'); welke soorten voedsel worden verspild - brood, fruit of hele maaltijden? - en de factoren die kunnen leiden tot minder afval.

Hoe gegevens verzamelen?

De eerste stap bij het verzamelen van gegevens is om te bedenken waarover u gegevens wilt verzamelen en hoe u dit wilt meten. U kunt indicatoren of Key Performance Indicators (KPI's) gebruiken om de voortgang van uw interventies bij te houden. Suggesties voor indicatoren vindt u bijvoorbeeld in het monitoringkader van het Verdrag Stedelijk Voedselbeleid Milaan (MUFPP). De volgende stap is om te controleren wat voor soort gegevens u nodig hebt voor de indicatoren die u hebt geselecteerd en of u die gegevens kunt verzamelen. Daarna moet u nadenken over het plannen van uw gegevensverzameling: wie gaat de gegevens verzamelen, opslaan en analyseren? Denk ten slotte na over hoe u de gegevens en de resultaten die daaruit voortvloeien, gaat gebruiken. Wie is uw doelgroep en wat wilt u leren?

Tips voor een succesvolle implementatie

Gegevensverzameling wordt vaak als complex ervaren en vereist kennis en goede reflectie. Het kan veel tijd, capaciteit en budget kosten. Vanwege deze beperkingen is het handig om een professional in te schakelen die u begeleidt bij het ontwerpen en uitvoeren van het gegevensverzamelingsproces. Wees creatief en breid uw netwerk uit wanneer u met beperkte middelen te maken hebt: universiteiten of studenten zijn wellicht erg geïnteresseerd om met u samen te werken.

Zie Middelen voor meer informatie:
Impactmetingskader voor investeerders om hun bijdrage aan het voedselbeleid te evalueren (Deliverable 4.6)

4.7 PEER LEARNING

Peer learning is gebaseerd op het idee dat individuen in vergelijkbare rollen en die met vergelijkbare problemen te maken hebben, het beste van elkaar leren door concrete ervaringen en inzichten te delen met als doel kennis en ideeën van de ene stad naar de andere over te brengen. 'Peers' kunnen stadsexperts, besluitvormers of lokale belanghebbenden zijn. Een facilitator nodigt peers uit om te observeren en te bespreken hoe processen in verschillende contexten worden beheerd. Deze uitwisseling biedt inspiratie en nieuwe ideeën voor werkmethoden en hun toepassing.

Peer learning gaat niet over het opleggen van oplossingen, maar over het begrijpen van de ervaringen van peers met verschillende benaderingen en contexten, wat waardevol en inspirerend kan zijn voor andere steden. Het is belangrijk om niet alleen goede praktijken en successen te delen, maar ook uitdagingen en mislukkingen om te bespreken hoe moeilijkheden kunnen worden overwonnen en van deze ervaringen kan worden geleerd. Deze activiteiten worden meestal georganiseerd en gefaciliteerd door projecten en netwerken. Mis daarom de kans niet om deel te nemen aan zulke waardevolle initiatieven en leer van collega's!

1. **Workshops voor kennisdeling**
2. **Replicatie van activiteiten**
3. **Cascade leren**

1 Workshops voor kennisdeling

Workshops voor het delen van kennis zijn bedoeld om een collaboratieve ruimte te creëren voor steden en andere relevante belanghebbenden (zoals onderzoekers) om inzichten, uitdagingen en geleerde lessen uit te wisselen. In Food Trails boden deze workshops de partnersteden de mogelijkheid om de ontwikkeling en resultaten van Living Labs, tools en specifieke onderwerpen die nuttig zijn voor de uitvoering van hun activiteiten (bijv. betrokkenheid van belanghebbenden) te bespreken, waarbij de uitdagingen die ze tegenkwamen en de oplossingen die ze implementeerden gedeeld werden.

Deze workshops kunnen zowel online als in persoon gehouden worden. Om actieve betrokkenheid te garanderen, mag het aantal deelnemers niet groter zijn dan 20 en moet de maximale duur 2 uur bedragen, met pauzes gepland voor langere sessies. De onderwerpen kunnen op basis van de behoeften van de deelnemers bepaald worden. Afhankelijk van het onderwerp en het formaat kunnen aangepaste sjablonen nuttig zijn om de discussie te begeleiden. Er is een moderator (bijvoorbeeld een onderzoeker of een lid van een maatschappelijke organisatie) nodig om de workshop te begeleiden. Daarnaast is het raadzaam om vervolgvragenlijsten op te stellen met gerichte vragen om feedback te verzamelen. De feedback van Food Trails-partnersteden is positief: deelnemers gaven aan dat de workshops hen geholpen hebben om nieuwe tools te leren kennen en inzichten te krijgen van andere steden.

Zie Middelen voor meer informatie:
zie deliverable D6.3 Workshops voor kennisdeling

2 Replicatieactiviteiten

Replicatieactiviteiten zijn erop gericht de kennisuitwisseling tussen steden te bevorderen en zo het leren en repliceren van innovatieve oplossingen te vergemakkelijken. In het Food Trails-project werden partnersteden aan elkaar gekoppeld op basis van de goede praktijken en leerbehoeften van de steden, en de replicatieactiviteiten volgden deze stappen:

1. **Aan de slag:** Een onlinevergadering om de methodologie en rollen van elke partner uit te leggen en om de goede praktijken en leerbehoeften te introduceren en te bespreken.

2. **Samenwerken:** Onlinevergaderingen om materiaal en informatie op een dieper niveau te delen en de agenda en doelstellingen van het bezoek verder te definiëren.

3. **Ontmoeten:** Een persoonlijk bezoek van tweeënhalve dag om collega's te ontmoeten, uit te wisselen, lokale belanghebbenden te ontmoeten en veldbezoeken af te leggen. Informele discussies tijdens pauzes en maaltijden voegen een echte toegevoegde waarde toe. Op de laatste dag wordt een sessie gehouden over overdraagbaarheid. Tijdens deze sessie wordt gekeken naar de mogelijkheden om de geleerde lessen over te dragen en mogelijke acties te overwegen om deze inzichten in de lokale context toe te passen.

4. **Opvolgen:** Een onlinevergadering 3-4 maanden na de ontmoeting om de impact van de replicatieactiviteiten te bekijken.

Deze activiteiten zijn voornamelijk gebaseerd op een **werkshadowing** -methodiek. Bij deze aanpak bezoekt een minder ervaren stad (mentee) een meer ervaren stad (mentor) om met eigen ogen te zien hoe dingen gedaan worden. Dit levert inspiratie en nieuwe ideeën op, waar de mentee-stad van profiteert door te leren over upscaling, downscaling en outscaling. Deze praktijken omvatten het implementeren van innovaties op grotere schaal, het aanpassen ervan aan verschillende settings en contexten binnen de stad en het repliceren ervan in andere steden. Bijvoorbeeld, een succesvol pilotproject om voedselverspilling te verminderen in acht scholen in één stad kan repliceerbaar zijn in andere scholen in dezelfde stad, evenals in scholen in andere steden, als onderdeel van hun inspanningen om een soortgelijk probleem aan te pakken. De interventie moet mogelijk worden aangepast aan de context van een andere school of stad, maar het onderliggende concept en de plannen kunnen dienen als een nuttige leidraad.

Ook werd de **expert mission**-methodologie gebruikt, waarbij een of meer expert-steden samenwerken met een mentee-stad om kennis, ervaring en vaardigheden over te dragen om specifieke doelstellingen te bereiken met betrekking tot de replicatie en schaalbaarheid van innovaties. Het maakt diepgaande counseling en gezamenlijke probleemoplossing mogelijk, waarbij de expert-stad of -steden de mentee bezoeken en ondersteuning bieden bij het implementeren van acties op lokaal niveau. Terwijl werkshadowing zich richt op replicatie en de overdraagbaarheid van wat wordt waargenomen in de mentor-stad, met duidelijke doelstellingen en methodologie voor overdraagbaarheid, is de expert mission gericht op het verstrekken van op maat gemaakt advies voor de mentee en kan de voorkeur genieten voor steden in een zeer vroeg stadium van hun reis. Tijdens de expertmissie verwijzen expert-steden naar hun ervaringen en werk om advies te geven aan de mentee, dat indien mogelijk door de mentee kan worden gerepliceerd.

In beide methodologieën ondersteunt een facilitator de hele samenwerking en verzamelen en analyseren onderzoekers gegevens door interviews af te nemen en deel te nemen aan activiteiten. Hoewel lokale uitdagingen het moeilijk kunnen maken om wat waargenomen is over te brengen naar een andere context, vonden steden deze activiteiten inspirerend, verhelderend en nuttig.

Zie Middelen voor meer informatie:
zie Deliverable D6.5 Rapport over replicatiebezoeken

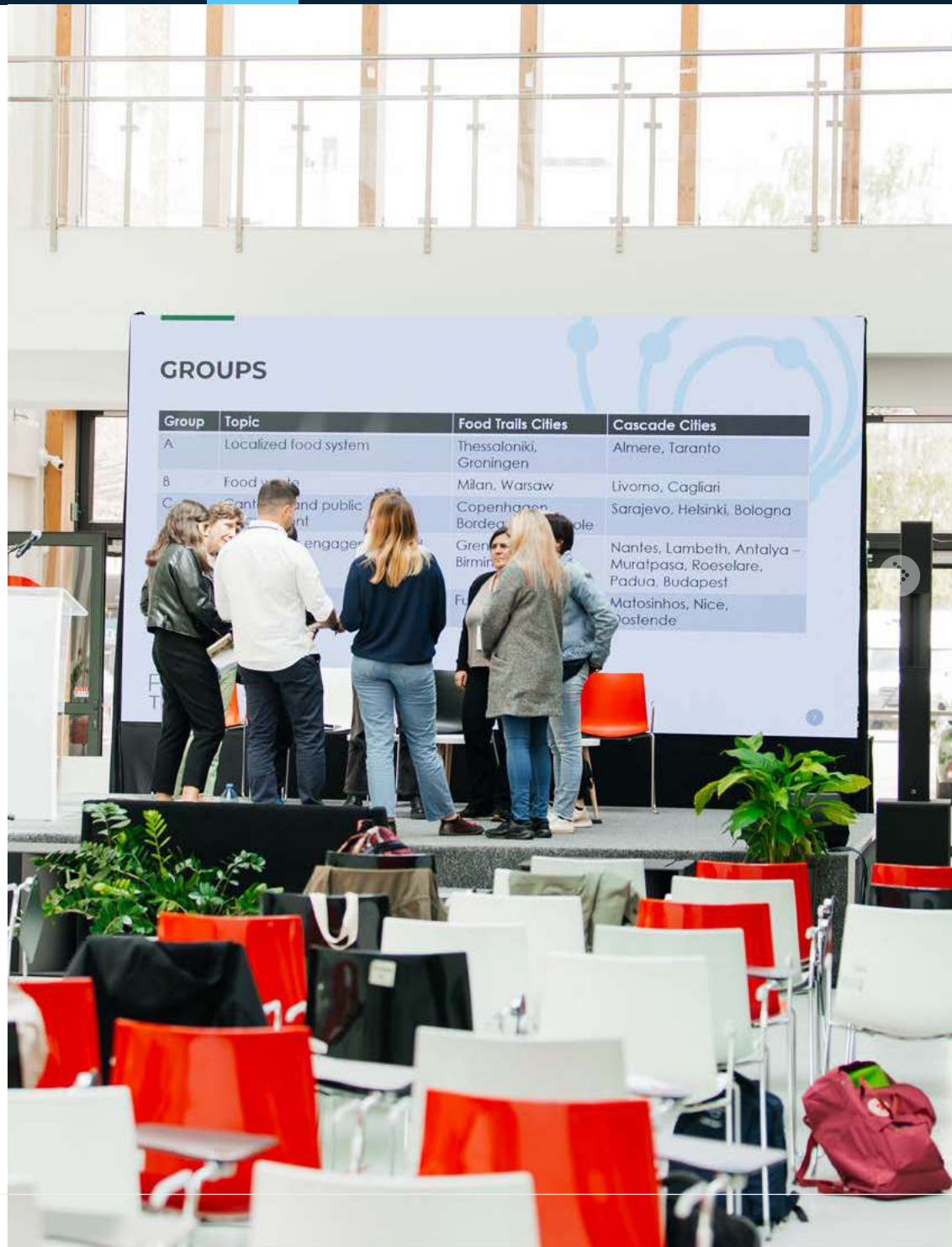

3. Cascade-leren

Het cascade-leerproces vergemakkelijkt de overdracht van de rijkdom aan kennis die binnen het consortium is ontwikkeld tijdens het project naar externe belanghebbenden. Food Trails gebruikte drie hoofdtools om dit te bereiken:

- **Webinars:** Een reeks korte online webinars (elk een uur) met presentaties van Food Trails-steden en experts van binnen en buiten het projectconsortium. Deze webinars gingen in op specifieke vragen met betrekking tot stedelijk voedselbeleid door ervaringen van partnersteden en inzichten van projectexperts te delen, terwijl ook discussie tussen sprekers en deelnemers werd bevorderd. Voor meer informatie, zie de webinarsessies in Middelen.

- **Cascade-leerprogramma:** Dit programma verbond steden buiten het consortium met Food Trails-partnersteden. Leerclusters, bestaande uit één Food Trails-partnerstad en twee of drie 'Cascade-steden', werden gevormd op basis van de expertise en leerbehoeften van de steden. Cascade-leren, vergelijkbaar met werkshadowing-bezoeken, omvatte een bezoek aan een Food Trails-stad om best practices in stedelijke voedselsystemen uit de eerste hand te observeren.

Het bezoek werd voorafgegaan door een online samenwerking, waarbij steden hun ervaringen en leerbehoeften deelden en gezamenlijk een agenda voor het bezoek opstelden. In tegenstelling tot replicatieactiviteiten is het cascade-leerproces korter en intensiever, en zijn er meerdere steden betrokken in plaats van alleen een mentor en een mentee. Om de lessen uit het programma vast te leggen, kregen cascade-steden de opdracht een actieplan te ontwikkelen om plannen voor de overgang naar duurzame voedselsystemen te ontwikkelen of te versterken.

- **Replicatieworkshop:** Food Trails-steden werden verdeeld in vier thematische groepen om hun activiteiten te presenteren aan steden buiten het consortium, waaronder cascade-steden. Hierna volgde een reflectie over hoe goede praktijken gerepliceerd kunnen worden, gefaciliteerd door Food Trails-partners.

Het Cascade Learning Programme bleek een uitstekende gelegenheid voor leren en uitwisseling voor zowel Food Trails-partnersteden als cascade-steden. Webinars en replicatieworkshops zijn waardevolle leermiddelen wanneer tijd en middelen beperkt zijn, omdat ze een breder publiek kunnen bereiken.

Zie Middelen voor meer informatie:
zie deliverable D6.6 Rapport cascade-leren

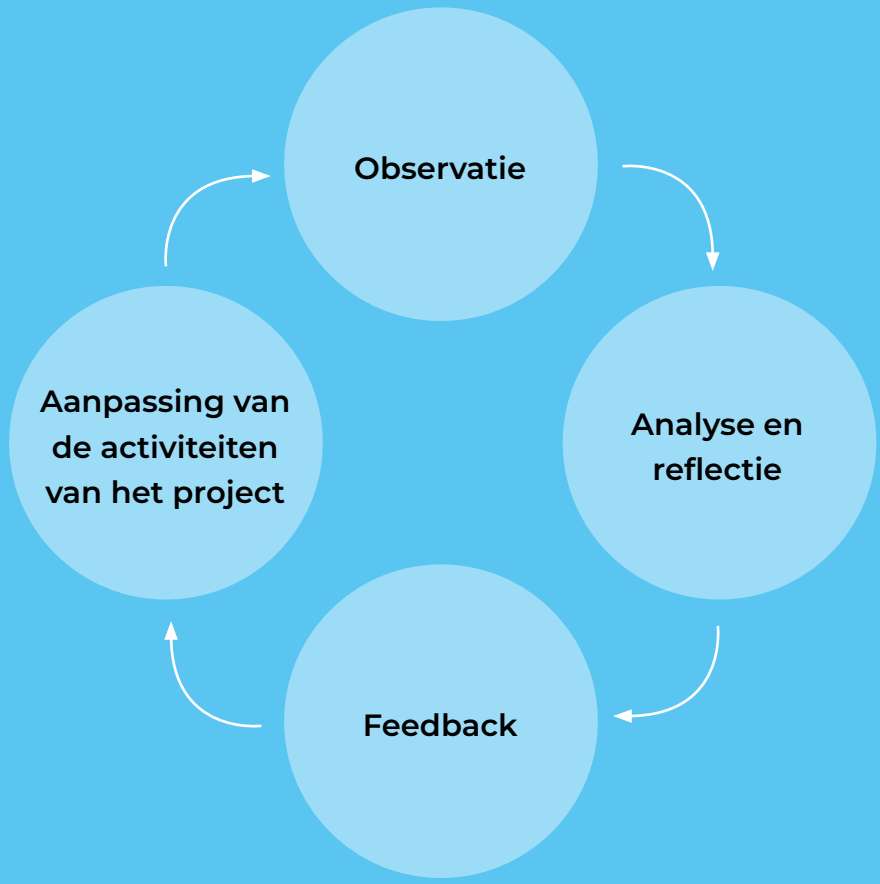

4.8 REFLEXIEVE MONITORING

Wat is reflexieve monitoring?

Reflexieve monitoring is een aanpak van continu leren, ontworpen om complexe problemen aan te pakken. Het gaat verder dan alleen het volgen van de voortgang van uw activiteiten: reflexieve monitoring stimuleert leren en aanpassing gedurende een project. Het is met name nuttig voor projecten die streven naar duurzame systeeminnovatie, waarbij oplossingen meerdere actoren en onderling verbonden problemen omvatten.

De reflexieve monitoringcyclus in Voedseltrajecten

Hoe reflexieve monitoring doen?

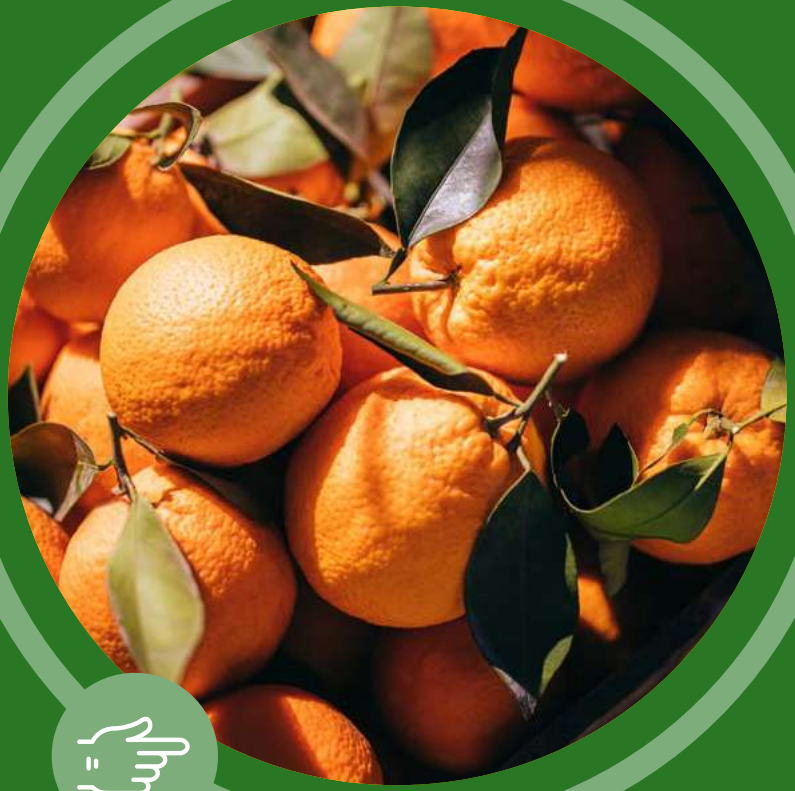
Reflexieve monitoring is een cyclisch proces. Stel eerst duidelijke doelen en identificeer relevante actoren - iedereen die belang heeft bij het succes van het project. Controleer vervolgens voortdurend de voortgang, niet alleen door gegevens te verzamelen, maar ook door reflectie en discussie onder belanghebbenden. Deze reflectie stelt u in staat om uitdagingen en kansen te identificeren om uw aanpak aan te passen. Gebruik deze inzichten ten slotte om uw doelen en acties te herzien, zodat ze relevant en effectief blijven.

Tips voor een succesvolle implementatie

Succesvolle reflexieve monitoring is afhankelijk van open communicatie en samenwerking. Creëer een veilige ruimte voor belanghebbenden om eerlijke feedback en zorgen te delen. Regelmatige bijeenkomsten en workshops zijn cruciaal om deze dialoog te bevorderen. Selecteer daarnaast een divers team van monitoren die verschillende perspectieven aan tafel kunnen brengen. Wees ten slotte bereid om aan te passen! Reflexieve monitoring is een doorlopend proces en flexibiliteit is de sleutel om door de complexiteit van uw project te navigeren.

5. AANBEVELINGEN

Op basis van de lessen die we geleerd hebben tijdens Food Trails, hebben we acht aanbevelingen opgesteld voor de steden om de schaal en impact van hun interventies te vergroten, of om soortgelijke interventies te ontwikkelen. Ze zijn gebaseerd op het gehele leerproces van Food Trails, waarbij steden, onderzoekers en andere belanghebbenden intensief en vruchtbaar hebben samengewerkt.

1 Stem administratieve departementen en beleid af om uw belangrijkste doelen en prioriteiten effectief te ondersteunen

Om uitdagende doelen voor het lokale voedselsysteem van uw stad te bereiken, zijn uitgebreide voedselbeleidsmaatregelen en een heldere, gedeelde visie met goed gedefinieerde prioriteiten nodig. Het is essentieel om regelgeving die een duurzaam voedselsysteem in de weg staat, te stroomlijnen of af te schaffen. Hiervoor zijn de betrokkenheid van meerdere gemeentelijke departementen en experts nodig en moeten relevante inspanningen en initiatieven gecoördineerd worden. Het opzetten van een actief interdepartementaal orgaan dat regelmatig bijeenkomt om advies te geven en beslissingen te nemen over voedselbeleid, -programma's en -pilots, is een goed beginpunt. Hoewel samenwerking tussen departementen het proces in eerste instantie kan vertragen, zorgt het op de lange termijn voor een betere implementatie van het beleid. Dit resulteert in een betere toegang tot middelen, een breder netwerk en een grotere betrokkenheid bij politieke doelen binnen alle departementen. Deze aanpak verbindt individuele projecten met de grotere doelstellingen, waardoor iedereen die erbij betrokken is, gefocust blijft op het uiteindelijke doel. Een brede politieke betrokkenheid bij de gedeelde doelen is noodzakelijk voor de succesvolle implementatie en de duurzaamheid op lange termijn van een bloeiend stedelijk voedselsysteem.

Door voedselbeleid te integreren met andere gemeentelijke prioriteiten, strategieën en doelen wordt het algehele plan versterkt en ontstaat er breder draagvlak. Duurzame voedselsystemen kunnen bijdragen aan het behalen van andere stedelijke beleidsdoelen, zoals doelstellingen op het gebied van volksgezondheid of klimaatneutraliteit.

2 Bevorder de oprichting van voedselraden met vertegenwoordiging van diverse belanghebbenden

Het samenbrengen van verschillende standpunten, met name die van leden van de gemeenschap en kwetsbare gemeenschappen die te vaak buiten beschouwing worden gelaten, is van cruciaal belang om samenwerking en besluitvorming te vergemakkelijken en ervoor te zorgen dat beslissingen en acties breed worden gedragen. Dit hoeft geen formele organisatie te zijn; het kan een informele coalitie zijn van belanghebbenden die zich inzetten voor de verbetering van het voedselsysteem van de stad. Zorg ervoor dat interventies samen met belangrijke belanghebbenden ontwikkeld worden en dat de middelen die nodig zijn om ze uit te voeren, geschikt zijn voor de eindgebruikers. Onderschat de expertise die actoren uit het maatschappelijk middenveld kunnen inbrengen bij het ontwerpen van werkelijk duurzame voedselsystemen niet. Onthoud dat een groot deel van de macht en activiteit in stedelijke voedselsystemen bij actoren buiten de publieke instellingen ligt. In sommige lokale contexten kan het nodig zijn om een voedselraad op te richten om aan de behoeften van de gemeente te voldoen. De leden van de raad moeten geraadpleegd worden om het voedselbeleid te bepalen.

3 Bouw en onderhoud vertrouwensrelaties en bevorder samenwerking en leren

Samenwerking vereist een basis van vertrouwen en transparantie. Door een communicatiestrategie te ontwikkelen waarbij verschillende belanghebbenden betrokken zijn, wordt ervoor gezorgd dat iedereen die geraakt wordt door veranderingen in het voedselsysteem, zeggenschap heeft in de planning en het ontwerp van interventies. Mensen die dagelijks met problemen met betrekking op het voedselsysteem bezig zijn, beschikken over waardevolle ervaringskennis die gemeenten kan helpen bij het doorvoeren van noodzakelijke veranderingen. Het opzetten van diverse, effectieve communicatiekanalen tussen belanghebbenden is essentieel voor kennisuitwisseling. Zorg ervoor dat deze kanalen voor alle betrokkenen toegankelijk en bruikbaar zijn. Het faciliteren van kennisdeling via workshops en forums kan motivatie en innovatie stimuleren. Omdat sommige personen mogelijk niet bij de vergaderingen aanwezig kunnen zijn, kunt u hen alternatieve methoden aanbieden om hun inzichten te delen. Door ideeën te testen via kleine projecten kunnen steden een solide consensus opbouwen en nieuwe manieren van samenwerking uitproberen. Blijf inspiratie opdoen en pas best practices van andere steden aan, zodat ze bij uw context passen.

4 Definieer de rol van uw lokale overheid in de voedselagenda

Of u nu samenwerkt met een stad, een district, een gemeente, een metropool of een andere lokale bestuursstructuur, een belangrijke stap is het definiëren van de rol ervan in het lokale voedselecosysteem en verdere processen. Is dit een faciliterende rol, waarbij belanghebbenden bij elkaar gebracht worden en samenwerking bevorderd wordt? Of een ondersteunende rol, waarbij middelen en kennis aangeleverd worden? Of vraagt de visie om een meer leidende rol van de lokale overheid, die actief de richting en acties bepaalt? Praat hierover openlijk met de betrokken stakeholders, zodat de verwachtingen op elkaar afgestemd zijn.

5 Gebruik voedsel als schakel om synergieën te verkennen en te creëren tussen verschillende departementen en projecten

Het samenvoegen van projecten met een gemeenschappelijk doel versterkt de motivatie en het enthousiasme, vooral wanneer u samenwerkt met leden van de gemeenschap die al breed ondersteunde lokale initiatieven implementeren. Door bijvoorbeeld in buurtgemeenschappen te werken en voedsellessen te integreren, kunnen bewoners meer macht krijgen, wordt het zelfvertrouwen van mensen vergroot en worden er bredere maatschappelijke uitdagingen aangepakt. Onderwijsprogramma's die zich richten op gezonde schoolmaaltijden kunnen een groot verschil maken in uw strategie, omdat het belangrijk is kinderen te betrekken bij transformatieprocessen van het voedselsysteem op lange termijn. Als u de lokale voedselproductie in de stad aanmoedigt en ondersteunt, zorg dan voor een infrastructuur voor voedseldonatie, zodat overtollig voedsel aan behoeftigen wordt gekoppeld.

6 Zorg voor voldoende en structurele financiële middelen om initiatieven voor het voedselsysteem te implementeren

Een financieringsstrategie op lange termijn voor uw werk is net zo belangrijk als de plannen zelf. Mogelijk is hierbij ook de betrokkenheid van verschillende departementen vereist. Houd er rekening mee dat zelfs succesvolle initiatieven ten einde kunnen komen als de financiering stopt. Toewijzing van structurele financiering voor activiteiten op het gebied van voedselsystemen, zoals het vergroten van de capaciteit van het personeel dat zich bezighoudt met de planning en ontwikkeling van voedselsystemen, is belangrijk om de continuïteit te waarborgen. De combinatie van externe fondsen via subsidies met interne fondsen van het gemeentelijk orgaan kan een toereikende tijdspanne garanderen om doelstellingen op middellange termijn te implementeren. Gespecialiseerde medewerkers met relevante kennis en expertise zijn essentieel om het voedselbeleid tot een succes te maken. Pas uw actieplan aan de beschikbare middelen aan. Als u bijvoorbeeld maar één expert in dienst kunt nemen, kan het nuttig zijn om een sterke focus aan te houden in plaats van meerdere onderwerpen tegelijk te behandelen. Houd er rekening mee dat het bij de samenwerking met andere organisaties of leden van de gemeenschap belangrijk is om de inspanningen te coördineren en verwachtingen te managen. Veel organisaties hebben namelijk beperkte financiële middelen en personeel. Dit betekent dat ze terughoudend kunnen zijn om zich bezig te houden met activiteiten die niet direct verband houden met hun primaire missie.

7 Werk samen met (lokale) onderzoekers of universiteiten om gegevens te verzamelen en de impact te monitoren

Gebruik de kennis en gegevens uit pilotprojecten om het voedselsysteem beter te begrijpen en interventies in uw stad uit te voeren. Het verzamelen van relevante kwantitatieve en kwalitatieve gegevens is essentieel om de voortgang van uw werk te kunnen monitoren. Het ontwikkelen van duidelijke plannen voor het verzamelen en beoordelen van gegevens aan het begin van uw interventies is essentieel voor een effectief leerproces. Samenwerking met lokale onderzoekers of universiteiten kan hierbij een groot verschil maken. Zorg dat duidelijk is wie de gegevens verzamelt, hoe ze verzameld worden en hoe ze gebruikt worden. Documenteer uw werk, zodat u het kunt gebruiken om verdere ideeën te ontwikkelen. Als de middelen beperkt zijn, wees dan creatief en kijk naar andere manieren om toegang te krijgen tot capaciteit, budget of vaardigheden.

8 Deel met uw collega's en leer van hen

Trek tijd en middelen uit om uw collega's te ontmoeten en met hen van gedachten te wisselen. Verschillende tools vergemakkelijken het delen van kennis met verschillende niveaus van interactie. Deze variëren van methoden die minder tijd en middelen kosten (zoals webinars en online workshops) tot methoden die meer inzet vereisen (zoals fysieke replicatieworkshops, cascade-leerprogramma's en replicatieactiviteiten). Deze ervaringen leveren altijd waardevolle inzichten en innovatieve ideeën op. Activiteiten die veel betrokkenheid vereisen, met name persoonlijke ontmoetingen, zijn vaak het meest inspirerend. Hoewel de lokale context kan verschillen en sommige oplossingen niet direct toepasbaar zijn, kunnen er toch bruikbare ideeën ontstaan, zelfs als de match niet perfect is. Pleit ervoor dat de nodige tijd en middelen aan deze activiteiten worden besteed. Ze zijn cruciaal voor het bevorderen van innovatie en effectieve implementatie. Door u aan te sluiten bij stadsnetwerken die peer learning promoten (MUFPP, Eurocities, C40, Local Governments for Sustainability (ICLEI) en nog veel meer) en EU-initiatieven zoals URBACT, European Urban Initiative (EUI) en International Urban and Regional Cooperation (IURC), kunt u toegang krijgen tot interessante en informatieve mogelijkheden.

6. MIDDELEN

Dit handboek is gebaseerd op de ervaringen van 11 steden die, als onderdeel van het vierjarige door de EU gefinancierde Horizon 2020 Food Trails-project, duurzaam, gezond en inclusief voedselbeleid opnieuw hebben bedacht, ontwikkeld en geïmplementeerd. Elke stad heeft een pilotproject opgezet voor een 'Living Lab': een ruimte voor dialoog, samenwerking en werk om belangrijke lokale belanghebbenden met elkaar te verbinden, lokale innovaties in het voedselsysteem te ontwikkelen en bewijsmateriaal te verzamelen ter ondersteuning van veranderingen in het stedelijke voedselbeleid. De Living Labs streefden ernaar om gezamenlijk voedselbeleid en -acties te ontwerpen en te implementeren die geïntegreerd waren met ander lokaal sectoraal werk en in lijn waren met de Farm to Fork-strategie van de EU en de prioriteiten van het Food 2030-beleid van de EU: voeding, klimaat, circulariteit en gemeenschappen. Food Trails faciliteerde de samenwerking tussen steden en onderzoekers om kennisdeling, replicatie en opschaling van best practices te bevorderen.

Voor meer informatie over de resultaten van het project, bezoek de website:
www.milanurbanfoodpolicypact.org/resources-page

Op deze pagina vindt u aanvullend materiaal over de Food Trails-ervaring en de resultaten die gebruikt zijn om dit handboek op te stellen. Onder de beschikbare materialen trekken we in het bijzonder de aandacht op:

Eindrapport van de cross-cutting manager (Deliverable 8.6)
Tijdens het Food Trails-project werkten vier Cross-Cutting Managers (CCM's), elk gespecialiseerd in een van de Food2030-strategieprioriteiten, samen met Food Trails-steden om duurzame voedselsysteemprincipes te integreren in lokale beleidsmaatregelen en praktijken. De vier onderzochte prioriteiten zijn: I) voeding voor duurzame en gezonde eetpatronen; II) voedselsystemen die een gezonde planeet ondersteunen; III) circulariteit en efficiënt gebruik van middelen; en IV) innovatie en empowerment van gemeenschappen. In dit rapport worden de definitieve bevindingen en aanbevelingen voor elke pijler samengevat. Deze dienen als leidraad voor toekomstige initiatieven en beleidsmaatregelen.

Inzichten in Food Trails (Deliverable D7.8)
Het document biedt een uitgebreid overzicht van de doelstellingen van het project, de methodologie en de rollen van verschillende partners en belanghebbenden, waaronder steden, onderzoekers en beleidsdeskundigen. Er wordt ingegaan op voedselbeleid, proefprojecten en lobbyactiviteiten, evenals op living labs waarbij belangrijke belanghebbenden betrokken zijn. De publicatie omvat hoofdstukken over monitoringkaders, replicatieprocessen en de resultaten van deze activiteiten. Het rapport wordt afgesloten met beleidsaanbevelingen, reflecties en getuigenissen van leden van think-tanks en lokale belanghebbenden, waarbij de nadruk ligt op de prioriteiten van FOOD2030.

REFERENTIES

Alle genoemde rapporten en deliverables zijn te vinden op **www.milanurbanfoodpolicypact.org/resources-page**

- **Voor meer informatie over het CLIC raamwerk, zie:**

Rapport over acties voor het voedselsysteem (Deliverable 1.2)
In dit rapport wordt het conceptuele raamwerk beschreven om een systemisch innovatieproces te verkrijgen dat in Food Trails is toegepast. Het CLIC-kader ontvouwt zich in onderling samenhangende **Co-voordelen**; het (opnieuw) tot stand brengen van **Verbindingen** tussen stedelijke, voorstedelijke en landelijke gebieden en tussen land en zee; het actief **betrekken van** alle actoren in het voedselsysteem; en de **Verbondenheid** tussen het voedselsysteem, andere systemen en beleiden.

- **Voor meer informatie over het in kaart brengen van belanghebbenden en het Food Policy Action Canvas , zie:**

Lijst van geconsolideerde 11 FOOD 2030 Living Labs (Deliverable 2.2)
In dit document wordt de methodologie beschreven die gebruikt moet worden bij het ontwikkelen van duurzame oplossingen voor het voedselsysteem. Het beschrijft de stappen die moeten worden gevolgd bij de ontwikkeling van duurzame oplossingen bij de oprichting van Living Labs. De methodologie wordt gepresenteerd samen met de 11 Food Trails-steden die als voorbeeld zijn gebruikt.

- **Zie voor meer informatie over de Verandertheorie:**

Rapport van de Verandertheorie toegepast op elke Food Trails-stad (Deliverable 4.1)

Dit rapport geeft een overzicht van de Theory of Change-tool voor de 11 steden die deelnemen aan het Food Trails-project. Het doel is om verwachtingen te definiëren over de impact van pilotacties. Deze tool vormt een aanvulling op de methodologie die ontwikkeld werd in het Food Trails-project om een interventieroutekaart op te stellen om innovaties te realiseren.

- **Zie voor meer informatie over Gegevensverzameling:**

Impactmetingskader voor investeerders om hun bijdrage aan het voedselbeleid te evalueren (Deliverable 4.6)
Gezien de noodzaak van innovatie in het voedselsysteem om zowel financieel rendement als maatschappelijke en ecologische resultaten te behalen, is het essentieel om impactinvesteerders aan te trekken om de financiële kloof te dichten. Dit rapport presenteert een impactmetingskader voor de evaluatie van de bijdrage van investeerders aan voedselbeleid en de ontwikkeling van Living Labs.

Het monitoringkader van het Verdrag Stedelijk Voedselbeleid Milaan
Op basis van de ervaringen van drie pilotsteden schetst dit handboek een traject voor andere steden om een monitoringkader in vijf praktische stappen te volgen.

- **Voor meer informatie over de Routekaart voor het opschalen van impactinvesteringen, zie:**

Routekaart Voor Het Opschalen Van Impactinvesteringen In Stedelijke Voedselsystemen
Deze routekaart is het resultaat van de belangrijkste bevindingen van het Investors Lab en bouwt voort op discussies met mondiale stakeholders die gehouden werden tijdens andere evenementen, waaronder het World Economic Forum in 2022 en een Eurocities-evenement in 2023 in Brussel.

- **Zie voor meer informatie over de QuickScan Lens voor Replicatie:**

De schaalbaarheid van innovaties in stedelijke voedselsystemen (Deliverable 6.2)
In dit rapport wordt de Quick Scan Lens for Replication (QSLR) gepresenteerd en gebruikt om de drijvende krachten en barrières te bespreken die het opschalen en uitbreiden van innovaties op het gebied van voedsel(beleid) richting een duurzaam voedselsysteem in de weg staan.

Het bespreekt de ervaringen van 11 Food Trails-steden en vormt de basis voor de aanbevelingen in dit handboek.

- **Voor meer informatie over het Multilevel Mapping Raster, zie:**

CLEVERFOOD - Vergelijkende analyse van bestaand stedelijk voedselbeleid – multilevel governance met voorbeelden van Milaan en Bordeaux Metropool (Deliverable 2.1)
Het document dat de gemeente Milaan ontwikkelde in het kader van het Europese project Horizon Europa CLEVERFOOD presenteert een gedetailleerd onderzoek naar de governance van voedselbeleid in 59 Europese steden in 19 landen. Hieruit blijkt dat een ruime meerderheid van de steden een formele politieke verbintenis heeft met betrekking tot voedselbeleid. Veel steden voeren een Stedelijk Voedselbeleid in en stellen aanzienlijke budgetten ter beschikking. Opvallend is dat ongeveer 76% van de ondervraagde steden concrete toezeggingen heeft gedaan en een lokale politicus heeft aangesteld die verantwoordelijk is voor het voedselbeleid.

- **Voor meer informatie over Peer Learning, zie:**

Korte verslagen van workshops over kennisuitwisseling (Deliverable 6.3)
In Food Trails speelden leermechanismen een centrale rol. In dit kader werden verschillende workshops voor het delen van kennis georganiseerd, zodat deelnemende steden een platform kregen om inzichten, best practices en uitdagingen uit te wisselen. Dit rapport biedt een overzicht van de workshops en schetst de methodologie en resultaten van de kennisdeling.

Kort rapport over replicatiebezoeken (Deliverable 6.5)
Om te leren van de ervaringen van andere deelnemende steden aan het Food Trails-programma, werden replicatieactiviteiten uitgevoerd met als doel de replicatie van initiatieven en acties die door andere steden ondernomen werden, te bevorderen. Deze activiteiten resulteerden in 11 rapporten, waarin de wederzijdse voordelen en ervaringen van de steden die tijdens de bezoeken opgedaan werden, beschreven zijn.

Rapport Cascade-leren (Deliverable 6.6)
In dit rapport wordt het cascadeleerproces beschreven dat bijdraagt aan de verspreiding van de geleerde lessen naar steden buiten het oorspronkelijke consortium van de Food Trails. Cascade-leren werd via drie hoofdactiviteiten georganiseerd. Eerst een reeks webinars over 8 verschillende thema's, waarbij experts van Food Trails en steden hun ervaringen delen. Ten tweede, 11 peer-learningbezoeken waaraan 26 cascade-steden deelnamen. Tot slot een replicatieworkshop met als doel de cascadesteden bij elkaar te brengen en de ontwikkeling van strategische actieplannen te begeleiden.

- **Webinars:**

WEBINAR Nr. 1. Waarom een stedelijk voedselbeleid ontwikkelen?
WEBINAR Nr. 2. Voedsel op de lokale agenda zetten: hoe kunnen we burgers betrekken en gedragsverandering stimuleren?

WEBINAR Nr. 3. Welke hulpmiddelen ondersteunen steden bij het ontwikkelen en implementeren van een stedelijk voedselbeleid?

WEBINAR Nr. 4. Hoe kunnen we voedselverspilling voorkomen en verminderen?

WEBINAR Nr. 5. Hoe kunnen we voedselinkoop inzetten om duurzamere en inclusievere steden te creëren?

WEBINAR Nr. 6. Hoe kan een stad de productie van lokaal en kwalitatief voedsel bevorderen?

WEBINAR Nr. 7. Hoe kunnen we de voedselambities van steden financieren?

WEBINAR Nr. 8. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat iedereen toegang heeft tot gezond en kwalitatief voedsel?

Podcasts: Food and the cities: from policy to plate

De Food Trails-podcastserie "Food and the cities: from policy to plate" bestaat uit negen afleveringen die de duurzame transitie van het EU-voedselsysteem onderzoeken, met de nadruk op de EU Food 2030-agenda en de rol van steden in de stedelijke voedselrevolutie. Het belicht innovatieve onderzoekskaders, living labs en de co-creatiebenadering om de betrokkenheid van belanghebbenden te bevorderen en effectief stedelijk voedselbeleid te ontwikkelen. De serie belicht ook het belang van het monitoren van impact, peer learning en impact investing om de transformatie van stedelijke voedselsystemen te versnellen. Ook worden beleidsaanbevelingen en strategieën voor het opschalen van innovaties gegeven.

11 video's van Food Trails-steden

De serie van 11 video's, gefilmd in de 11 Food Trails-steden, toont de pilotprojecten waarin uiteenlopende oplossingen met lokale belanghebbenden getest werden. In deze video's worden 31 pilotprojecten belicht, die innovatieve benaderingen voor duurzame stedelijke voedselsystemen demonstreren. Via deze pilotprojecten werkten de steden samen met leden van de gemeenschap, beleidsmakers en onderzoekers om samen effectieve en op maat gemaakte acties te ontwikkelen. Elke video beschrijft de unieke uitdagingen en successen en biedt inzichten en inspiratie voor andere steden die hun voedselsysteem willen transformeren.

FOOD TRAILS

MILAN URBAN FOOD POLICY PACT

Projectcoördinator:

Comune di Milano

CITY OF COPENHAGEN

Birmingham City Council

CITY OF WARSAW

CITY OF THESSALONIKI

CIDADE DO FUNCHAL

BERGAMO CITTÀ DEI MILLE COMUNE DI BERGAMO

BASHKIA TIRANË

Gemeente Groningen

EURO CITIES

BORDEAUX MÉTROPOLE

GRENOBLE-ALPES MÉTROPOLE

Slow Food

EAT

CARDIFF UNIVERSITY PRIFYSGOL CAERDYDD

WAGENINGEN UNIVERSITY & RESEARCH

Roskilde University

Fondazione Politecnico di Milano

CARIPLO FACTORY

Het Food Trails project heeft financiering ontvangen van het Horizon 2020-programma van de Europese Unie voor onderzoek- en innovatieprogramma, onder subsidieovereenkomst nr. 101000812.